

MUHAMMED KUTUB

BİZ MÜSLÜMAN MIYIZ?

“İnsanlar (yalnızca) iman ettik diyerek, sınanmadan bırakılıvereceklerini mi sandılar?”

(*Ankebut*; 2)

“Bizim, sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve sizin gerçekten bize döndürölüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?”

(*Mü’minûn*; 115)

“Ben cinleri de, insanları da yalnızca bana ibadet etsinler diye yarattım.”

(*Zâriyat*; 56)

“Yoksa siz, Kitabın bir bölümüne inanıp da bir bölümünü inkâr mı ediyorsunuz?”

(*Bakara*; 85)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kitabın;

○

SAYFA DÜZENİ
Osman Arpaçukuru

○

KAPAK TASARIMI
Ahmet Mayalı

○

BASILDIĞI MATBAA
Kilim Matbaacılık

○

Hilal Yayınları, 10. Baskı
İstanbul, 2007

HİLAL YAYINLARI

P.K. 178 Sirkeci İst.

Çatalçeşme Sk. Üretmen Han No: 27/18
Cağaloğlu/İstanbul Tel: (0212) 512 45 43

Biz Müslüman mıyız?

MUHAMMED KUTUB

Arapça'dan çeviren:
MUSTAFA MUTLU

HİLAL YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

İslâm'ın Mânâsı	7
İslâm Cemiyetinden Örnekler	55
İnthiraf Çizgisi	94
Mahalli Tesirler	107
Milletler Arası Cereyanlar	175
İstikbal İslâm'ındır	201
Dipnot	208

İSLÂM'IN MÂNÂSİ

Evvelki Müslümanlar İslâm'ı nasıl anlamışlardı? Ve biz onu ne şekilde anlamalıyız?

Şüphesiz onların İslâm'ı anlayışları bizim anlayışımız gibi değildi. Çünkü bugünkü anlayışımıza göre İslâm, pratik hayatımızın dışında yerine getirmek mecburiyetinde olduğumuz birtakım ibadetler dizisinden ibarettir. Böyle olunca, insan ibadet sırasında tam bir içtenlikle Allah'a dönebilir; sonra da, hayatın gereklerinden herhangi birini yerine getirmek üzere, yüzünü tekrar başka bir yöne çevirebilir.

Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) in, sahabelerin ve onlara tâbi olanların anladığı İslâm'a gelince; o, nefsin bütünüyle Allah'a teslim olması demektir. Onların anladığı mânâda, insan bütün varlığını Allah'a yöneltmeli, düşünceleri ve pratik hayatı ilâhî nizama uygun düşmeli idi.

O devrin Müslümanları "*Lâ ilahe illallah Muhammedun resûlullah,*" yani "Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed Onun resulüdür" cümlesini, pratik hayatta önemi olmayan, kalbin derinliklerine işleyerek yerleşme imkânı bulamayan yahut da sadece dudakların arasından çıkan basit bir söz olarak değerlendirilmemektedir.

Evelki Müslümanlar, şahadet kelimesinden, şu âlemin biricik sahibinin Allah olduğunu, olmakta olan hâdiseleri bütünüyle O'nun idare ettiğini, kulluk edilmeye yalnız onun lâıyk olduğunu, kalplerin korku ve endişeyle O'na dönmek mecburiyetini anlamakta idiler. Hayatı armağan eden O, ölümü takdir eden O, rızık veren çetin kuvvetin sahibi yine O'ydu. Korku veya ibadet maksadıyla başkasına yönelmenin, yerde veya gökte menfaat elde etmeye veya zarar vermeye gücü olan başka bir kuvvetin bulunacağını zannetmenin şirk olduğunu biliyor, böyle inanışlardan Allah'a sığınıyorlardı.

Hâkim ve mâlik olan O'dur. Beşerin yaşayışı için gerekli kanun ve nizamı O belirler. Yerlerde ve göklerde O'ndan başka bir kuvvet mevcut değildir. Bu inanç, beşerin yaratıldığı günden beri mevcuttur. Dünyaya Adem'le beraber inmiştir:

“Biz onlara: Hepiniz cennetten inin. Benden size bir hidayet gelince, biliniz ki, Benim bu hidayetime tâbi ve bağlı olanlar için aslâ korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar, dedik.” (Bakara 38)

Görülüyor ki, bu gerçek, insanlığın tarihiyle başlamıştır. İnsanlar Allah'ın hidayetini kabul etmeye ve bunun gereklerine uygun yoldan yürümeye mecburdur. Bu şekilde hareket edilmediği takdirde zaten Müslüman olunamaz. İşte evvelki Müslümanlar kelime-i tevhidden bunu anlamışlardır.

“Muhammedun Resûlullah” cümlesine gelince:

Yukarıda zikredilen yüce âyette açıklandığı gibi, “Hida-

yet" (Kur'an) Hazreti Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem) itimat edilerek verilmiş ve insanlara tebliğ edilmesi emredilmiştir. Allah'ın emirlerine uymaya mecbur olan insanoğlu bu emirlerin tebliğcisi olan "Muhammed" (Sallallahu aleyhi vesellem) 'in emirlerine de uymak zorundadır.

"Biz bütün resullerimizi Allah'ın muradıyla kendilerine itaat olunsun diye gönderdik."

"Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) size emrettiğini tutunuz, yasak ettiğinden de geçiniz."

Hazreti Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem) ilâhî nizamın tatbikat sahasındaki canlı örneğidir. Toplumun lideri ve terbiyecisi, öğretmeni ve eğiticisidir. Karanlıkları aydınlatan nur O'dur.

İşte kelime-i şahadetin genel mânâsı budur. Ancak insanın bütün varlığına böyle bir anlayış yerleştiği takdirde Müslüman olunabilir. Çünkü sadece bu anlayış gerçek İslâm'ı ifade edebilir. O İslâm ki, vicdanlara yerleşmek şartıyla insan hayatına güzel bir yön vermeyi ve onu Allah'ın istediği doğru yola götürmeyi garanti altına almıştır.

Bu genel anlayıştan sonra Resûl'ün rehberliğiyle açıklığa kavuşan diğer mânâlar doğar. Evvelki Müslümanların hayatlarına, düşünce ve duygularına hep bu manalar hâkim olmuştur. Halbuki onlar, bizim yaptığımız gibi, ne işin felsefesine girişmişler, ne de ciltler dolusu kitaba ihtiyaç duymuşlardı.

Müslümanlar açıkça anlamışlardı ki, uygulama alanına konulmayan ettirilmeyen, kalplerde gizli kalmış iyi niyetler insanı Müslüman edemez. Ne Allah katında, ne de gerçek

karşısında bu şekildeki niyetlerin değeri yoktur. Nitekim Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem):

“İman temenni ve tehallülerle (süslemelerle) değil, kalplerde yerleşmesiyle, âminin de onu tasdik etmesiyle vücut bulur. “ buyurmuşlardır. Bu hususta iyi bir inceleme yaptığımız ve özellikle insan hayatına dair psikolojik bilgilerimizi arttırdığımız takdirde yukarıdaki ifadenin ne kadar doğru olduğunu kolayca kavramakta güçlük çekmeyiz.

İnsan bazen kabul ettiği bir fikrin doğruluğuna o kadar inanır ki, hayal gücü onunla dolar ve âdeta bu fikri yaşar. Ne kendisinin, ne de başkasının bu mevzuda bir şey söylemesine artık lüzum yoktur. Çünkü söz konusu fikir kuşku ve şüphe götürmeyecek bir şekilde benliğine yerleşmiştir. Böyle zanneder insan. Sonra da böyle bir inanın pratikte ya hiçbir değeri olmadığı anlaşılır yahut da hayatın işleyişi alanında çok az bir etkisi bulunduğu görülür.

İnsan, hafif bir şekilde dokunmakla kâinatı yerinden oynatacak bir güce sahip olduğunu zannetmiş olabilir. Sonra bir kütüğü yerinden kaldırmaya kalkar. Fakat görür ki, bu basit iş bile kudretinin dışındadır. Bu defa onu yerinden kaldırabilmek için saklı olan arzuyu tahakkuk gerçekleştirmek için gerçek hareket ettiriciyi geliştirmek lâzım geldiğini anlar. Böylece, hiç olmazsa, önce direnme gücü karşılanmış olur, sonra da ihtiyaç duyulan kuvvet arttırılır. Kuvvetin artmasıyla orantılı biçimde tatbikat sahasında da hareket görülür. İşte bu hareket niyetteki kuvvetin (sebatın) ölçüsüdür.

Bu gerçek sadece insanlık âlemine özgü değildir. Bu, aynı zamanda şu koskoca kâinatın realitelerinden biridir.

Veya başka bir deyişle varlıktaki gerekli kanunların bir parçasıdır.

Hareket etmekte olan herhangi bir vasıtanın mucidi, potansiyel haldeki gücün tek başına herhangi bir değer belirtmeyeceğini anlamıştır. Bu güç evvelâ potansiyelden fiile geçmelidir. Sonra da kendisine direnecek olan kuvvete eşit olmaktan başka, ona alt edecek seviyeye de gelmelidir ki, hayat sahasında arzu edilen gerçek hareketi meydana getirebilsin.

Hareket, varlığın en büyük kanunudur. Potansiyel olan gücün fiile geçmesi ve karşısına çıkacak dirençleri kırarak istenilen istikamete yönelmesi bu kanunun doğal bir neticesidir.

Alemşümul bir güç olan insan ruhu da aynı kanuna uymaktadır. Madde ve mânâ kâinattaki büyük güçlerden ayrılmaz. Modern ilim dilinde madde ile enerji eş manâli kelimelerdir.

Tek başına niyet yeterli değildir. Çünkü potansiyel halindedir. Henüz fiile dönüşmemiştir. Ve engeller karşısında kendisini denememiştir.

İnsan hayatında niyete “direnç” gösteren bazı tabii engeller vardır. Bunların birçoğu zihnimizde, bazıları da pratik hayatımızda bulunmaktadır.

Alışkanlık, âdet, taklitçilik, kolay yaşama arzusu, zahmetten kaçınma, tehlike ve bitkinliklere maruz kalmaktan çekinme duygusu zihnimizdeki engellerdir. Tek kelime ile “havailik,” yani şımarık nefsin isteklerine uyma hevesi...

Pratik hayattaki engeller ise, gerçeğe uymayan sosyal gelenekler, istikametten ayrılan ve topluma hüküm eden fiilî kuvvetlerdir. Görülüyor ki, içerden gelen havailikle, dıştan tesir eden baskı, niyetin karşısına dikilen dirençlerdir. Allahın iradesine, varlığın kanunlarına uygun bir hareket tarzı meydana getirebilmek için, niyet, her şeyden evvel direnç gösteren kuvvetlere eşit olmalıdır. Sonra da onları yenmek zorunda olduğunu bilmelidir. Havailiğin (nefse uymayanın) içerden, baskının da dışardan, şurada burada kendisini gösteren ağırlık ve baskısı gerçekte faal bir kuvvettir. Şurası muhakkak ki, niyet, hak yolda düzgün bir hareket tarzı meydana getirebilmek için bu kuvvetlere üstün gelmek şöyle dursun, tek başına direnç dahi gösteremez. Bu husus hem fikren, hem de tatbikattaki neticeler gözönüne itibara alınmak suretiyle apaçık anlaşılmıştır. Kâinatın Efendisi (salât ve selâm ona olsun) bu gerçeği çok iyi bildiklerinden:

“İman, temenni ve süslemelerle değil, kalplerde yerleşmesiyle ve amelin de onu tasdik etmesiyle vücut bulur” demişlerdir.

İlk sahabeler de aynı realiteyi idrak etmişlerdi. Bu sebeptendir ki, cemiyet hayatını İslâm nizamına göre organize edebilmek için bizzat gayret gösteriyor ve cihadda bulunuyorlardı.

Acaba gerçek hayat planında iyiniyetin değeri nedir?

Veya iyiniyetin noksanlıkları var mıdır?

Evet, kusuru vardır. Çünkü iyi niyet kendinizi aldatmaktır. Durup dururken, küçük bir hareketle dünyayı yerin-

den oynatabileceğinizi hayal edişiniz gibi. Aslında böyle bir hayali kurarken, gerçekte bir odun parçasını bile yerinden kıpırdatmak için ne kadar kuvvete muhtaç olduğunuzu henüz tecrübe etmiş değilsiniz.

Adam iyi kalplidir. İçi temiz ve dürüştür. Allah'a bağlı olduğuna ve rızası için çalıştığına hakikaten inanmaktadır. Peki ama, bu inancın değeri nedir? Bir kısım arzularından vazgeçmek veya âdet ve alışkanlıklarını terketmek mecburiyetinde kaldığı, içinde yaşadığı cemiyetin geleneklerine uymaması gerektiği, istikametten ayrılan halka karşı onları doğru yola çevirmek maksadıyla cephe almak gerektiği, yahut da etrafınızdaki sapıkları size zararları dokunmasın diye devredışı bırakmanın lüzumlu olduğu, herhangi bir zalime ve zulme engel olmak için hayatını tehlikeye atmanın ve bunların getireceği işkence ve yokluklara katlanmanın zorunluluk haline geldiği anlarda bu adamın tutumu ne olmaktadır? Vicdanında sakladığı iyi niyetin pratik ehemmiyeti nedir?

Gerçi niyet olmadıkça ne aksiyonun, ne de herhangi bir şeyin değeri yoktur. Amma hayat sahasında bellibaşlı bir enerjiye dönüşmemiş niyetin de tek başına bir kıymet ifade etmeyeceği gerçektir. İşte, Allah'ın elçisi son derece gerçekçi olduklarından dolayı yukarıdaki hadisi buyurmuşlardır.

İyiniyetin gerçek değeri, içerden havailiğe, dışardan da sapıklığa karşı göstereceği direnme gücüyle ölçülür. Gerçek direnci gösteremiyor ve üstün gelemiyorsa, bu niyetin, yağmur damlacıklarının düşerken su üzerinde meydana getirdiği baloncukların hoşla giden manzarasından ne farkı

olabilir? Hâlbuki bu balonlar hemen telef olup gitmektedir. İşte, bunun için İslâm, yalnız iyiniyetle yetinmemiştir. Ve pratik hayatta verimli faaliyet sahalarını bırakarak yalnız niyetle vakit geçirmeyi münasip bulmamıştır. Nitekim Kur'an'da müminlerden bahsedilirken "iman edenler" değil, "*iman edip salih amel işleyenler*" ifadesi kullanılmaktadır. Yukarıda birkaç defa tekrarlanan hadis de aynı mânâyı içermektedir. Böylece İslâm fıtrat dini olmaktadır. Çünkü bu nizam varlığın fıtratıyla (doğasıyla) bağdaşıyor ve kâinatın kanunu ile uyuşabiliyor.

Önceden de söylediğimiz gibi, Müslümanlar bu gerçekleri apaçık şekilde anlamış bulunduklarından, İslâmiyeti pratik hayata tatbik etmek suretiyle yerleştirmeye çalıştılar. Ve netice itibariyle boş dilek ve temennilerle (beklentilerle) vakit kaybetmediler. Bir yandan şahsî teşebbüslerini geliştirdiler, diğer taraftan da İslâm cemiyet ve devletini iktisadî sahada olumlu etkiler ortaya koyacak seviyeye getirmek için gerekli tedbirlere başvurdular.

Eski Müslümanlar, "*Allah gizli niyetleri bilir; insanın içyüzüne vaktır ve O gönüllerin Rabbidir*" dedikten sonra bu inanışın gerektirdiği aksiyondan ayrı olarak, İslâm nizamına aykırı düşecek bir işi yapıp da iyiniyetlerine dayanarak Müslüman olabileceklerini sanmış değillerdi.

Ancak, iyice biliyorlardı ki, İslâm bir sütunun iki yüzü gibiydi. Biri olmadan diğeri olmazdı. Aksiyon haline gelmemiş niyet, gerçek değeri olmayan bir temenniden ibaret aksiyonu kabul eder. Zaten iyi niyetten anlaşılan şeyin de hem dünyada, hem de âhirette herhangi bir değeri yoktur. Çünkü Allah (c.c.) ancak kendi rızası kastedilerek yapılan

akayonu -ameli- kabul eder. Ki, gerçek iyi niyetten kasıt budur. Ve bir gün, dünya hayatının ölçüleriyle yapılan amelin elbette iyiniyete dayanmadığı anlaşılacağından, dünyada da kıymeti olmayacaktır.

Eski Müslümanlar, aynı zamanda, hayatın problemlerinin arzu ve isteklerine göre çözümlendiği, rahat ve menfaatin her bakımdan tercih edildiği, yorgunluk, cihad ve hatta bunların meydana getireceği tehlikelerden uzak kalındığı ortam ve durumlarda yalnız niyetle Müslüman olunmayacağı da biliyorlardı. Hepsi bu kadar mı? Eski Müslümanlar gönül rahatlığını tercih etmezdi. Cemiyet (toplum) içerisinde hatırı sayılır kimselerden olmak, takdir kazanmak veya mevki sahibi olmak düşüncesiyle; alay edilmek, dedikodu konusu yapılmak ve küçümsenmek gibi ihtimallerden uzak kalabilmek yahut da hayatını tehlikeye koyacak şekillere, gerek kazanç bakımından, gerekse bedenlen herhangi bir maddî bir zorlanmayla karşılaşmamak arzusuyla, gayrimüslimlere uymaz ve onları taklit etmeye kalkışmazlardı.

Onlar biliyorlardı ki, Müslümanlık, İslâm'ı tatbik etmektir. Ve yine anlıyorlardı ki, kişisel hayat tehlikelere karşı karşıya kalsa dahi, insan İslâmî hükümlere uymalıdır. Ölümle neticelenebilecek durumlarla karşı karşıya gelseler bile, böyle insanlardan oluşan cemiyet, yine de gerektiği şekilde Müslüman olmalıdır.

Burada işaret edilmesi gereken bir gerçek var:

Nefis her zaman doğru yolda olamaz. Ve her zaman güçlüklerle mücadele edemez. O, şu veya bu gibi haller karşısında bazen zaafa düşebilir. Çünkü, “*İnsan zayıf yaratıldı*” (Nisa 28). Allah kullarının bu zaafını bildiği için ayak-

larının takıldığı anları müsamaha ile karşılar, tövbelerini kabul eder. Yeter ki isyanda ısrar etmesinler:

“Allah ihsan (iyilik) sahiplerini sever. Ve bir günah işledikleri veya nefislerine zulmettikleri zaman Allah’ı anarak hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenler -ki günahları Allah’tan başka kim bağışlayabilir?- hem de yaptıkları günahta bile bile ısrar etmemiş olanlar (var ya!)” (Âl-i İmran, 134 - 135)

Ancak insan hayatında olacağı kabul edilen bu gerçeğe, gerek insan hayatı ve gerekse islâm için tek başına niyetin yeterli geleceğini sanmak arasında fark vardır.

Allah tövbeyi kabul eder. Rahmeti de, kendi üzerine vacipmiş gibi taahhüt etmiştir. Ancak bunlar, niyetlerini faydalı bir aksiyon haline getirmek için cihad ederken ayakları kayan, fakat bu halleri uzun sürmeyen, hemen toparlanan ve hatalarının bağışlanmasını ve ibadetlerinin kabul edilmesini Rablerinden isteyen kimselerin hakkıdır. Allah kendilerini rızası ve affıyla ödüllendirmiştir.

“Töube ederek iman etmiş ve salih amel işlemiş olanlar müstesna, bunların kötülüklerini Allah iyiliğe çevirir, Allah rahîm ve gafurdur (sonsuz merhamet sahibi ve affedicidir)”. (Şuara 70)

Eski Müslümanlar, bundan başka, sapık bir toplumun içerisinde bulundukları halde, hatta bu sapıklıkta onlara yardım etmemiş olsalar ve kendileri onlara uymasalar bile, bu insanları kendi hallerine bıraktıktan sonra sırf iyiniyetleri sayesinde Müslüman kalabileceklerine inanmış değillerdi. Çünkü onlar, İslâm’ın hakikatlerden uzaklaşan beşeriye-

ı insanlığı Allah'a döndürmek, gönderdiği emirleri kesin olarak kabul eden Müslüman bir toplum meydana getirmek gayesiyle gönderilmiş bir nizam olduğunu biliyorlardı. İşte eski Müslümanlar İslâm'ı böyle anlamıştı. Ömürlerini cihadla geçirmiş olmaları da esasen böyle bir anlayışın neticesidir.

İslâm, hem gönüller âleminde, hem de hayat sahasında hüküm süren bir harekettir. Eğer bu hareket hayat plânına geçmeseydi, İslâm, Müslümanların gönüllerine yerleşmezdi. Buna imkân yoktu. İslâm'ın doğduğu ilk cemiyette vuku bulan hadise işte budur.

Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) bizzat işlediği ve terbiye ettiği bir avuç Müslüman'ın gönlüne îman gerçeği yerleşiverince, İslâm hareketi cahiliyye devrinin inatçı toplumuna sıçrayıverdi. Çünkü, o bir avuç Müslüman, tek Allah'a ibadeti hedef tutuyordu. Bu hareket, daha evvel dalâlette (yanlış yolda) olan gönülleri sarmıştı. Çünkü bir avuç Müslüman onların hidayete erişmesi için çalışıyordu. Bu hareket hortlayan gelenekleri altüst ediyordu. Çünkü bir avuç Müslüman geleneklerin insanlığa lâıyk olmasını arzu ediyordu. Onlar Allah'ın ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) yolunu izliyor ve fiilen Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) hareketini takip ediyorlardı.

Başardılar. Çünkü istediler. Bu isteği evvelâ vicdanlarında, sonra da hakikat plânında gerçekleştirdiler. Ve ancak o zaman Müslüman oldular. Allah'ın kanunları hükümler olmalıydı. Onun kanunlarından uzak Müslümanlık mümkün değildi. Eski Müslümanlar bu gerçeği açık bir şekilde biliyorlardı ve İslâm cemiyeti uzun bir zaman bu gerçeğe

uygun olarak yaşadı. İslâm cemiyetini diğerlerinden ayıran tek özellikde zaten budur.

İslâm tarihini inceleyen bütün tarihçiler bu gerçeği bilir. Kendilerini İslâm inancını yıkmaya, toplumları Allah'ın nizamından ayırmaya adanmış bulunan müsteşrikler (oryantalistler) de bu gerçeği bilir. *Muasır İslâmî Yönelişler (Modern Trends in İslam)* adlı eserinde Gibb, diyor ki:

“Halkın kendisi için meydana getirdiği toplum çeşidi, bu âlemin mahiyeti ve gayesine, insanoğlunun kâinat-taki yerine olan inancına dayanmaktadır. Bu, herkesin hayli aşına olduğu bir düşüncedir. Kilise de bu konuyu her hafta işler. Fakat bu inanca uygun bir toplum yetiştirme uğrunda azim ve sebat gösteren biricik din İslâm olsa gerektir. Bu amaca ulaşması için kullandığı başlıca araç da Allah'ın kanunudur.”

Von Grunebaum da *“İslam”* adlı kitabında şöyle demektedir:

“Eski Hristiyanların erişmek için uzun yıllar harcadığı neticeye Muhammed kısa bir zamanda ulaşmıştı. Madem ki, Allah'ın iradesi, dünya hayatının uzun veya kısa bir süre daha devamını gerektiriyordu, o halde onun cemaati (yani Müslümanlar) bu dünyada ilâhî vahyin talimatına tam manâsıyla uygun yaşamalıydı. Bu sebeple İlâhî Vahiy'in ışığı altında hayatı kapsayan bir metod meydana getirmek İslâm toplumu için bir vazife olmuştu. Bu metod, beşerin insan olarak tasavvur edildiği günden itibaren ölümüne kadar devam eden varlığının her yönünü kuşatacaktır. Hayat plânında, ‘Şu dinîdir’ veya ‘Bu dünyevîdir’ şeklindeki ayırmalar ortadan kalkacak,

hayatın her dakikası, bir ötekine dinî bağlarla bağlanmış olacak, hangi cinsten olursa olsun yapılacak her iş dinî bir merasime tâbi tutulacaktır. Böylece bütün girişimler bir noktada birleşecek ve hayat en ince detayına kadar kutsallık kazanarak dinî bir dayanağa sahip olacaktır.”

Yalnız bireysel hayatın Allah'ın istediği salih ameller dizisine uygun olması yeterli değildir. Bütün bir toplum hayatının da aynı özelliği taşıması gerekir. Meselâ, devlet Allah'ın devleti, asker Allah'ın askerî, hazine Allah'ın hazine si olmalıdır.

Bu hususta ne delil getirmeye, ne de müsteşriklerin (oryantalistlerin) sözlerini araştırmaya pek ihtiyacımız yoktur. Gerek İslâm tarihinde, gerekse İslâm'ın gerçek hüviyetinde mevcut bulunan bu ayırıcı, seçkin özelliği herkes kolayca görüp kabullenir ve bunları aşağıdaki şekilde ifade eder:

Müslüman cemiyet İslâm doktrininden fıskırır. Bütün fiilî girişimler ona göre ayarlanır. Bu doktrin hayatın her alanını kuşatan bir icra organıdır.

Eski Müslümanlar bilmekte idi ki, Müslüman bir toplum olmadıkça İslâm olamaz.

Her fert fiilî şekilde gerçek bir gayretle çalışmadıkça İslâm nizamına dayalı bir toplum meydana gelmez ve böyle olmayınca da İslâm olamaz. Toplumunu Allah'ın yolundan ayrılmaktan korumadıkça İslâm olamaz.

Evet, eski Müslümanlar İslâm şeriatını yalnız ibadet, evlenme, boşanma ve miras konuları gibi şahsî haller denilen ferdî faaliyetlerle sınırlı dar bir çerçeve içinde de anlamış

değillerdi. Onlara göre İslâm, toplum içinde olabilecek her şeyi kuşatan bir kaide olarak manalanmaktaydı. Mademki cemiyet İslâm esaslarına dayanan Müslüman bir topluluktur, o halde bu ilk bakışta anlaşılan şey elbette ki yukarıda izah edilen gerçeklerdir.

Ferdin fertle, fert ve toplumun devletle olan ilişkileri, aralarında yapılan alışveriş mülkiyet, rehin bırakma, kiralama, borçlanma gibi faaliyetler ve bütün iktisadî ve medenî muameleler için İslâm, bir nizam ortaya koyar. Bu esasa göre de alışverişi helâl; faizi, tekeli, tefeciliği, soygunculuğu, hileyi ve zulmü haram kılar. Devlet, malların vergisini alır, İslâm'ın gösterdiği esaslar dairesinde harcar. Hazineye kaynak temin eder, halk arasında gelir dağılımı sağlayacak tedbirler koyar. Sosyal adaletin oluşması için bunların hepsi belli prensiplere bağlanır. Bu prensipleri Allah'ın Kitabı ve Resulünün sünneti düzenler. Devlet de, Müslüman olabilmek için, bu esaslara uyar, idarî mekanizmayı ve bu idarenin temelini oluşturan fert ile devlet arasındaki ilişkileri Kur'ân'ın açık âyetleri, Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) sünneti ve İslâm toplumunun vahye dayalı kararlarıyla organize eder. Böylece, şûra sistemi Allah ve Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) itaat ilkesi dahilinde gerçekleşmiş olur. Ayrıca, Müslüman halkın bu bağlılığın neticesi olarak ululemre (devlete) itaati da güvence altına alınır. Bu hususu, birinci Halife Hazreti Ebu Bekir (r.a.):

“-Ben Allah'a ve Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) itaat ettiğim müddetçe siz de bana itaat edin. Onlardan birine asi olursam bana itaat etmenize lüzum yoktur” demek suretiyle açıkça ifade etmişlerdir. Bu söz, Resul Aleyhisselâm'ın

“- Allah’a isyan konusunda mahlûka (kullara) itaat olmaz” mealindeki hadislerine dayanmaktadır.

Cezaî hükümler için de açık ve belirli deliller vardır İslâm toplumu, sarhoşluk, irtidat (dinden dönme), anarşi, hırsızlık, zina ve adam öldürme gibi haddi¹ (şer’i ceza) gerektiren veya bunların dışında kalan ve cezaî müeyyideye (yaptırım) lüzum göstermeyen meselelerde de söz konusu hükümleri aynen tatbik etmiştir. Ve Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem):

“- Şüpheli hallerde haddi kaldırın”

Gibi hadislerinin getirdiği hükümleri nazarî (teorik) ve amelî (pratik) bakımdan izah ederek kabul etmiştir. Bundan başka, suçu sabit görüldüğü için cezaî uygulamaya maruz kalan şahsın tövbesi makbul sayılmış, aynı fiili bir daha işlemeyeceğini ilân etmesi halinde İslâm toplumundaki konumuna dokunulmamış, çalışmasına engel olunmamıştır. Hattâ ayıplanması bile caiz kabul edilmemiş, şerefli bir şekilde yaşamasına imkân verilmiştir.

İslâm şeriatı toplumun örf ve âdetlerim, çalışma âdabını ve erkek kadın ilişkilerini de düzenler. Allah’a bağlı bulunan Müslüman toplumun özelliği olan barış, karşılıklı saygı ve sevgi, iyilik ve yardımlaşma gibi fazilet değerleri belirli prensiplere bağlanır. İslâm şeriatı aynı zamanda kadın, erkek meselesini maddî ve manevî yönlerini kuşatacak şekilde, açık ve kesin olarak açıklamış ve tanzim etmiştir. Kadının açabileceği ve açamayacağı yerleri nedir? Nasıl bir kıyafeti tercih etmelidir? Hangi giyim şekli ona uymaz? Bunlar birer birer açıklanmıştır. Bunlardan başka, cemiye-tin iffetini korumak şartıyla, dürüst bir şekilde ve modern

ihtiyaçları karşılayacak ve selim fıtratı tatmin edecek ailevî münasebetleri de tanzim etmiştir.

Kısaca İslâm bütünüyle hayatı kuşatmış ve her unsuru prensiplere bağlamıştır.

Eski Müslümanlar İlâhî Nizam'ı hayatın ebedi kaynağı olarak değerlendırıyordu. Onu böyle anlıyorlardı. Esasen beşerin hayatını tanzim edecek başka bir kaynak da mevcut değildir. Olması ihtimali de yoktur.

İşte bu anlayış Allah'a ciddî şekilde iman etmenin bir sonucudur. Aksi takdirde Allah'ın Kitabında insanlara yapılan hitapları uygulayarak onaylamadıkça gönüllerde yerleştiği İddia edilen imanın önemi nedir? Hâlbuki Allah'ın Nizamı'nda insanlar için mutlak bir hayır vardır ve Allah kullarını kelimenin tam manasıyla bu nizamı uygulamaya zorlamıştır. Ve kendi kanunu ile hükmetmeyenleri fasık, zalim ve kâfir kabul etmiştir.

İlâhî olmayan nizamlar, bir kısım insanlar tarafından meydana getirilen havailiklerden (nefse uygun davranışlar) ibarettir ve haktan uzaktır. Ancak Allah'ın Nizamı hak (gerçek) olabilir. Çünkü o, Hak'tan gelmektedir. Hak ise haksızlık etmez, kimsenin arzu ve hevesine elbette uymaz.

Evet, Müslüman eğer Allah'ın ilmini sınırlı, buna karşın beşerin ilim ve tecrübesini daha isabetli, kabul edilebilir ve elverişli görürse, onun imanındaki ciddiyetin mânâsı nedir?

Kur'an'da:

“- O Kur'an, bütün âlemlere nasihat olmaktan başka bir şey değildir.” (Tekvir , 27)

“- *Bütün, âlemlere, bir korkutucu olsun diye, kuluna Kur'an'ı indiren Allah'ın şanı ne yücedir.*” (Furkan,1)

Tayin ettiği istikamet, taşıdığı prensipler bakımından hak olduğunu belirtme konusunda:

“-*Biz, bu Kur'an'ı hakkı tespit için indirdik ve o, hikmet ile indi.*” (İsrâ, 105)

Gibi âyetlerle, Allah, bu dinî bütün insanlara gönderdiğini ilan ederken; İslâmî prensipler, varlığın kanunlarını ve âlemşümul nizamı açık seçik bir şekilde ifade etmiş iken, Müslüman “*İslâm Arab yarımadasının küçük bir parçasına ve Hazreti Peygamberin (salât ve selâm ona olsun) sahabileriyle birlikte yaşadığı kısa devreye mahsustur*” şeklindeki bir düşüncüyü aklından geçirirse îmanının mâ-nâsı kalır mı?

Evet, hak olan bu kanun, içinde yaşadığımız büyük âlemin düzenini temin eder. Herkes kazancının karşılığını bu gerçek kanunda bulur. Esasen Allah'ın yerleri ve gökleri yaratması da aynı hakka göre olmuştur.

“- *Allah, yerleri gökleri hak ile yarattı, her nefis kazancıyla cezalanır. Onlara haksızlık edilmez.*” (Câsiye, 22)

O halde bu hak, Arap yarımadasının küçük bir bölgesiyle sınırlı olmadığı gibi, sadece sahabileriyle birlikte Peygamber Aleyhisselâm'ın yaşadığı devre mahsus da değildir. Allah bütün insanlığı muhatap aldığı son âyetinde şöyle buyurmaktadır:

“- *Bugün sizin dininizi ikmal ettim ve size nimeti-*

mi tamamladım. Ve sizin için din olarak İslâm'a razı oldum."

Eğer Müslüman, bu söylediklerimizden herhangi birini kalbinden geçiriyor ve İslâm'ın getirdiği Kanun'dan şüphe ediyorsa ciddî imandan bahsedebilir mi? Böyle bir hal, aslında, gerçek imanla çelişki oluşturur. Bunun içindir ki, imanında dürüst olan ve akliselim sahibi bir Müslüman bu yolu asla tercih etmez.

Bu kanun ondört asır evvel nazil oldu. O zamandan beri insanlık, yeryüzünde birçok tecrübeler geçirdi. Felsefe ile uğraştı, ilim tahsili yaptı. Tabîî siyaset sahasında bir hayli mesafe katetti. Bütün bunlardan sonra da elde etmiş olduğu sonuç şudur:

"Her kanun memnuniyet vericidir."

Bu sadece bir sözdür ve idareyi elinde bulunduranlar tarafından söylenmiştir. Çünkü onlar kendilerinden olmayan sınıfların aleyhinde olmak üzere, sadece menfaatlerini temsil ederler. Bakarsınız, idarenin başına bazen bir derebeyi geçmiştir. Artık mekanizma bu defa derebeylerinin lehine ve halkın aleyhine işlemeye başlar. Otorite bazen da kapitalistlerin elindedir. Bu defa devlet çarkı sermayenin hesabına çalışır. Eğer idare bir proleterya diktatoryasının hâkimiyetine girmişse orada icraat, nazarî de olsa, işçi sınıfının lehindedir. Tabiatıyla bu uygulananın başka bir şekli görülmemiştir.

Zaten Allah da, bu gibi kanunları havailikle tavsif etmiştir.

Kuran'ın gelişinden bugüne kadar ondört asır geçmiş-

tır. Ve söylediğimiz gibi yeryüzünde beşer, çeşitli tecrübeler geçirmiştir. Bizzat bu tecrübeler, Allah'ın nizamından uzaklaşan insanların o anda acıya ve tahammülü güç felâketlerle karşı karşıya kalmış bulunduklarını göstermektedir. Emniyet ve huzurları tehdit edilmiştir. Çeşitli gruplar başkalarının zulmüne ve işkencesine maruz kalmıştır. Yalnız bununla iş bitmemektedir. Bu zıtlıklar milletlerarası felâketlerle neticelenmektedir. Nitekim zamanımızda iki büyük savaş olmuştur. Tarihin kaydedeceği (tabii, tarihe son vermeyecekse) felâketlerin yüzde yüz en korkuncu şeklinde görünen üçüncüsü de kapımızı çalmaktadır.

Ayrıca aileler çöküyor, ahlâk bozuluyor, çeşitli cereyanlar karşısında sinirler geriliyor. Öyle delilik, sinir bozukluğu, çeşitli ruh ve kalp hastalıkları gibi insanlığın bugün şahit olduğu hâdiselere tarihin hiçbir devrinde hiçbir nesil muhatap olmamıştır.

En eski Müslümanlar bizim bugün yaptığımız gibi ilim ve felsefe ile uğraşmamış olmalarına rağmen bilirlerdi ki, insan tabiatında sabit değeri değişebilen iki daimi unsur vardır. Bunlar insan varlığında mükemmel bir şekilde irtibat halindedir. Eski Müslümanlar yine biliyorlardı ki, bütün çağlarda ve insanlığın her nesli için değişen ve değişmeyen bu iki unsuru Allah'ın Kanunu din ve inanç bağlarıyla birbirine sımsıkı bağlamıştır.

İnsan yapısında ezeli gerçeklere dayanan sabit unsurları, değişen şartlar asla bozamaz. Çünkü Allah öyle istemiştir:

"- Rabbin meleklere, yeryüzünde ben bir halife yaratacağım, dedi" (Bakara, 30)

Bütün insanlar bir nefisten meydana gelmiştir:

“- *Ey insanlar sizi bir nefisten yaratan Rabbinizden korkun.*” (Nisâ, 1)

Bu nefisten de erkeklerle birleşecek ve onu tamamlayacak olan kadını yarattı:

“- *Sizleri bir tek şahıstan yaratan, o şahıstan da eşini vücuda getiren...*” (Nisâ, 1)

“- *Kendisiyle birlikte huzur bulasınız diye nefislerinizden sizin için eşler yaratması, aranızda sevgi ve şefkat vermesi onun ayetlerindendir.*” (Rûm, 21)

Bu nefis ile eşinden bütün halk ve milletleri yarattı:

“- *Sizleri bir tek şahıstan yaratan, o şahıstan da eşini vücuda getiren, ikisinden de birçok erkeklerle kadınları çoğaltan...*” (Nisa, 1)

“- *Ey insanlar, sizi, bir erkekle bir dişiden yarattık. Hem de sizi soylara ve kabilelere ayırdık ki, birbirinizi tanıyasınız. Biliniz ki, Allah katında en iyiniz, takvası en ziyade olanınızdır.*” (Hucurat, 13)

Bu ayetlerin bazıları aynı, bazıları da ayrı olarak ezeli birtakım hakikatleri ifade etmektedir. Bu ezeli hakikatler de, değişen ve değişmeyen daha başka hakikatlerin varlığını gerek ettirir. Şöyle ki:

Bu hakikatler sağduyularıyla insanların kendi basitlikleri karşısında Allah'ın büyüklüğünü hissetmelerini, O'na ibadette bulunmalarını, hayatta yalnız O'nun yardımını dilemelerini gerektirir. Bir nefisten yaratılmış olan karıkoça'nın şefkatle birbirlerine sarılmalarnı, ancak sevişerek,

sayışarak, birleşerek varlıklarını geliştirebileceklerini hissetmelerini gerektirir.

Bu hakikatler aynı zamanda insanların gönülleri kötülüklerden temizlendiği takdirde herkesi bünyesinde toplayan bir nefisten yaratılmış olmaları sebebiyle birbirlerine karşı kardeşlik hisleriyle bağlı bulunmalarını, yardımlaşmalarını, iyilikte birleşmelerini zorunlu kılar.

Bunlar daimî unsurlardır, sabit esaslar üzerinde bina edilmişlerdir.

Bundan başka, aklın kâinat karşısındaki ısrarlı tavrı sebebiyle insanlığın bilgisi günden güne gelişmekte, bunun neticesinde de her gün yeni yeni unsurlar meydana çıkmaktadır.

Akıl, kâinatın esrarını araştırmak, mahiyetini anlamak ve içindeki hazineleri meydana çıkarmak suretiyle, onu insanoğlunun menfaatine sunmak ister. Yine ister ki, insan ilkelikten medeniliğe, ziraat'ten tekniğe ve teknikten de kim bilir hangi aşamalara ulaşmış olsun.

İslâm fıtrat dinidir, fıtratın iki yanında İslâm vardır.

İslâm bir yandan beşere sabit kanunlar sunar, diğer taraftan da değişmeyen esaslar (ilkeler) getirir.

Birincisiyle imam yerleştirir.

Meselâ Allah hakkındaki iman birdir, değişmez. Çünkü burada imanın dayandığı ilke sabittir. İman unsurunun yanısıra, evlenmeyi, boşanmayı, cezai hükümleri, medeni hukuku, devletler hukukunu belirlenmiş görüyoruz.

Evlenme, boşanma hadiseleri veya genel anlamıyla

kadın erkek arasındaki münasebetler sabit kanuna dayanan değişmeyen bir unsurdur. Çünkü sabit esaslara, temellere, prensiplere dayandırılmıştır. Bu temeller burada bir taraftan kadındır, öbür taraftan da erkek... Ve bu iki unsur birbirine çeken, bağlayan, aralarında mevcut bulunan güçlü alâka...

Hayatın şartları değişebilir. Toplum değişir, iktisat değişir, eğitim sistemi ve siyaset de değişir.

Amma bunlar fizyolojik ve biyolojik hakikatleri, cinsî fitratın (yaradılışın) hakim bulunduğu sabit gerçeği hiçbir zaman değiştiremez. Gerçek odur ki, erkek erkektir, kadın da kadın... Bunlardan herhangi biri, diğerinden ayrı, müstakil ve müstağni (ihtiyacı olmayan) olamaz.

Meselâ cezalar da sabit birer unsurdur. Çünkü yukarıdaki misalde söylendiği gibi, sabit ve belirli esaslara dayanmaktadır. Bu esas insanın diğer insanlarla veya toplumla olan ilişkisi ile başkaları tarafından dokunulmasını izin verilmeyen masuniyetidir. (dokunulmaz yönüdür)

Hayatın şartları değişebilir, demiştik. Evet, iş kuralları değişir, üretim ilişkileri, insanla vasıta arasındaki bağlantılar ve siyasî nizamlar değişir. Amma bütün bu gerçekler, tarihî hadiselerin onayladığı sabit hakikatleri değiştiremez. Gerçek şudur ki, insanların hepsi bir nefistendir ve akrabalık bağları herkesi birbirine bağlar.

Medenî kanunların da değişmez nitelik taşıyan unsurları vardır:

Alışveriş, terhin (rehin verme), borç, rekabet, vesai-
reye ait kanunlar bu gruba dahildir. Çünkü bu unsurların

da sabit kaideleri vardır. Harp ve sulh (barış) zamanlarında devletlerarası ilişkileri düzenleyen kanunlar dahi bu gruptan sayılır.

Keza insan hayatının sabit, değişmeyen yanına bağlı olmakla beraber, gelişen tarafı da vardır. İdare ve iktisat siyaseti, toplumların yaşayış şekilleri, göçebelikten çiftçiliğe, ticarete, sanat vesaireye geçiş gibi...

Bütün bunlar insan aklının kâinat karşısındaki gayretli tutumu sayesinde geliştirilen unsurlar olmakla beraber insanlık yine de sabit prensiplerden ayrılmak istemez. Çünkü insanlıkları ve bileşimleri birdir. Parçalanmaları, bölünmeleri ve bu parçaların ve bileşimlerin birbirinden ayrılması mümkün değildir.

İşte bu mevzularda İslâm fitratla (yaradılışla) bağdaşan ve beşerin ihtiyaçlarına cevap veren son derece isabetli hükümler getirmiştir. Geniş metotlar ortaya koymuş, fakat detayla uğraşmamıştır. Diğer bir tabirle İslâm beşerî sınırlar dâhilinde gelişerek çerçeveyi ortaya koymuş; ama birbirini takip eden nesillerin zamana göre, üretim, ilmî sonuç, maddî şariat dairesinde ve tabiatlarına uygun gelecek ve hoşlarına gidecek resmin uygun bir şekilde bu çerçeveye yerleştirilmesi işini onlara bırakmıştır. Şu şartla ki, resim, çerçeveye eşit olsun. Ezilmemesi için çerçeveden büyük, etrafında boşluk kalmaması için de ondan küçük olmasın.

İslâm idarî siyaset için iki esas koymuştur: Adalet ve şura (parlamento).

"...İnsanlar arasında hükmettiğiniz zaman, adaletle hüküm vermenizi emreder." (Nisâ, 58)

“- *İşleri de hep aralarında meşveret (danışma) iledir.*” (Şura, 38)

Fakat Şûra'nın keyfiyetini tayin etmemiştir. Tek veya çift meclis usulüyle mi yapılacaktır? Meclisteki temsil durumunu mesleklere göre mi, yoksa şahıslara göre mi tespit edilecektir? İslâm bu gibi meseleleri insanların pratikteki tecrübesine bırakmıştır.

İktisadî politika konusunda da aynı karakteri sahip birçok prensipler getirmiş bulunan İslâm, netice olarak, mahrum kalmayacak şekilde insanların malda pay sahibi olmaları zarurîdir kaidesiyle bu esasları birleştirmiştir.

Kur'an'a göre, mal esasen Allah'ındır. Onu topluma O vermiştir.

“- *Allah'a ve Resulüne iman edin de, sizi mirasçıları kıldığı maldan harcayın.*” (Hadid, 7)

“- *Allah'ın size verdiği maldan siz de fakire verin.*”

Kur'an, toplumu malın ilk sahibi olarak kabul etmiştir. Fert ise, güzel bir şekilde kullanmak şartıyla ancak hak sahibi olabilir. Eğer fert, malını iyi idare edemezse kullanma hakkı ilk sahibi olan topluma geri döner:

“- *Allah'ın size yaşama vesilesi kıldığı mallarınızı sefihlere vermeyiniz.*” (Nisa, 5)

İslâm prensiplerine göre, insanlardan bir kısmının malları ellerinde tutmasını, yalnız kendi aralarında değiş-tokuş yapmasını, böylece ekseri halkın nimetlerden mahrum bırakılmasını Allah sevmez.

“-Tâ ki, o mal, sizden yalnız zenginler arasında dola-
nın bir servet olmasın.” (Haşr, 7)

Mallardan alınacak zekât farızasını, İslâm, fakirler için belli bir hak olarak tespit etmiştir. Bu hakkı devlet alır. Fakirlere de hazineden ödeme yapılır:

“- Sadakalar fakirlere, yoksullara, tahsildarlara...”

Resul Aleyhisselâm:

“- İnsanlar üç şeyde ortaktır: su, ot, ateş” buyurmuştur.² Ve “Sizden birinizin kardeşine (toprağını) bahşetmesi belli bir haraç almasından daha iyidir” diyordu (Buharî).

Ömer İbn Hattab’a gelince,

“-Müslümanların son kafilesini bir köy fethetse, ben onu Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) Hayber’i taksim ettiği gibi köy halkına taksim ederim” demiştir.

Bununla beraber İslâm, topluma verilen Allah’ın malındaki ortaklığın insanlar tarafından nasıl tatbik edileceğini beyan etmedi. Bir kısım hazine malları fertlere verilmeyecek de halkın umumi menfaatine mi tahsis edilecektir? Yoksa bu ortaklık, işçinin sermayeye katılımı şeklinde mi değerlendirmektedir? Yahut bunların hiçbirisi değil de, Peygamberimizin (Sallallahu aleyhi vesellem) aşağıdaki hadislerinde anlattıkları gibi, halkın zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına yetecek kadar bir ücret ödenerek mi bu mesele halledilecek? Bu hususta hiçbir açıklama olmamıştır. Hadis şöyledir:

“- Kim bizim işimizi takip eder de (çıraklık eder de)

evi bulunmazsa ev, karısı yoksa karı, hizmetçisi yoksa hizmetçi, hayvanı yoksa hayvan alsın."

İslâm, bu anlatılan şekillerden herhangi birini tayin etmemiştir. Tatbik edilecek münasip sistemleri düşünmeleri konusunu gelecek nesillere bırakmıştır. Tabiatıyla bu sistem imkânlar göre tesbit edilecektir. İslâm, cemiyetin durmadan değişen ve gelişen şartlarını dikkate alarak malî ve idarî sahada teferruata gitmemiş, böylece dondurulmuş sabit kanunlar ortaya koymamıştır. Bununla beraber bahis mevzuu teferruatın da esastan ayrılmasına hiçbir surette cevaz vermemiştir. Ve insanlar, *"dünya işlerini kendileri daha iyi bilir"* prensibine göre delilsiz tasarrufa (davranışa) terk de etmemiştir. Böylece hususî olarak Avrupa'da, umumiyet itibariyle de İslâm çerçevesi dışında kalan her yerde, serbest tasarruf (serbest piyasa), "gelişmekte olan insanlığın yüzkarası" diyebileceğimiz şekilde iğrenç bir toplum doğurmuştur. Avrupa'da meydana gelen derebeylik ve kapitalizmin oluşturduğu tarifsiz mezalim bu hususta misal olarak gösterilebilir. İsimleri geçen her iki sistem de İslâm'a göre haramdır. Çünkü bunlar ister arazi, isterse sermaye şeklinde olsun, halkı maldan mahrum etmişler, onun sadece zenginler arasında dolaşmasını sağlamışlardır. (Netice olarak, devlete mutlak bir kölelik ve devletin fertler üzerindeki kesin hâkimiyeti demek olan komünizm bir kurtuluş çaresi olarak meydana çıktı.)

Hâlbuki beşeriyetin bütün nesillerine hitap etmekte olan İslâm sonunda kendilerine zincir vurduracak olan böyle bir gelişme konusunda elbette ki insanları serbest bırakmaz. O, ancak ellerinden tutar ve yol gösterir. İslam nizamı

lahilinde ilerlemesine çalışır ve eğlenmesine de müsaade eder. Böylece insanların istikametten ayrılmamalarını, her zaman ve her yerde devamlı şekilde vicdan hürriyetine sahip olmalarını da temin etmiş olur.

İşte evvelki Müslümanlar, bizim bugün yaptığımız gibi, işin felsefesiyle uğraşamadıkları halde bunların hepsini biliyorlardı. Elbette ki, araştırmadıkları hususlar vardı. Fakat bunlar sabit meselelerdi. Nass'ı (kat'î delil) açıklar, sadakatle tatbik şekillerini beyan ederlerdi. Değişen meseleler üzerinde de çalışır, esas prensipleri muhafaza etmek suretiyle bunlara çözüm bulurlardı. Ömer İbn Abdulaziz'in şu sözü bu hususu teyid eder:

"İnsanların meseleleri yenilendiği nisbette hükümleri de yenilenir."

Eski Müslümanlar, İslâm'a göre dünya ve ahiretin bir bütün olduğunu da biliyorlardı. Peygamber Aleyhisselam:

"-Kıyamet kopar da sizden birinizin elinde bir fidan bulunursa, kopması tamam olmadan o fidanı dikebilirse diktirsin. Bunda kendisi için ecir vardır" buyuruyor.

İslâmî idealin kendisiyle imtiyaz kazandığı bu mübarek hadisten ilk akla gelen şey şudur:

Ahiret yolu dediğimiz şey aslında dünya yolunun ta kendisidir. Her ikisi arasında ayrılık gayrılık yoktur. Zaten biri dünya için, diğeri de ahiret için olmak üzere birbirinden farklı iki yol mevcut değildir. Ancak bir tek yol vardır: Bu yol hem ikisini içerir, hem de dünya ve öteleri birbirine bağlar.

Ahiretin bir yolu var: adı ibadet; dünyanın da bir yolu

var: adı amel şeklinde bir ayrılık mevcut değildir. Her iki âleme giden yol birdir. Şu kadar var ki, yol dünyada başlar, ahirette biter. Ve bu yolda aksiyon ibadetten; ibadet de aksiyondan ayrı değildir. İslâm'a göre ikisi de birdir. Birbirine karışmış halde, eşit şekilde devam etmektedir.

Ömrün son anına kadar iş ve hareket; hayatın adımına kadar aksiyon... Fiilen kıyamet kopabilir, fakat Müslüman buna rağmen fidan diker.

Görülüyor ki, işin ehemmiyetini teyid ve bunu açıklamak, aksiyon için lüzumlu teşviklerde bulunmak hususunda İslâm'ın takip ettiği yol çok açıktır. Esasen burada dikkate değer bir husus vardır:

İslâm sadece işin, aksiyonun ehemmiyetini belirtmiş olmakla kalmaz; bundan daha mühim olanı, aksiyondan başka âhirete giden bir yolun bulunmadığını da beyan eder.

Ahiret ve dünya yollarının ayrı olduğu kanaatinin yaşadığı devirler olmuştur ve halen de olmaktadır. *“Ahirete çalışmak için dünyadan ilişkisi kesmek gerektir. Çünkü dünya işleri ahiret işlerine vakit bırakmaz”* inancında bulunanlar olmuştur ve böyleleri halen de vardır.

Dünya ile ahiret arasında var olduğu farz edilen bu ayrılık fikri sadece insanın zihninde derin izler bırakmakla kalmamış; onun bütün faaliyetlerinde tesirini göstermiştir:

- Dünya ve ahiret ayrı şeylerdir.
- Ruh ve cisim başka başka varlıklardır.
- Maddî olanlarla olmayanlar birbirinin aynı değildir.

- Felsefecilerin tabiriyle, fizik, metafizik'ten ayrındır.

- Reel hayat, ideal hayattan, yahut da ahlâk mefhumuyla ifade edilen hayattan başkadır.

Böylece çoğalıp giden bu ayrılık düşüncesi hep bir merkezden beslenmektedir. Bu dünya ile ahiretin birbirinden ayrı mefhumları olduğu düşüncesidir.

Hâlbuki insan bünyesi, yaradılışı itibariyle birliği gerektirmektedir. Bu birlik fikri, ruh, beden ve aklı kapsar, madde ile manayı içine alır. Bu vahdet, bedenın şehvetlerini, nefsin arzularını, aklın ümitleriyle ruhun yükselişlerini içerir. Aynı zamanda hissin kabaca dışavurumunu, fikrin hür oluşunu, ruhun yükseklerde uçuşunu da kapsar.

İnsan bünyesini meydana getiren parçaların faaliyet itibariyle birbirine karşı olduğuna ve her parçanın ayrı istikamette seyrettiğine şüphe yoktur.

Bünyenin bu unsurlarını başıboş, kendi haline bıraktığınız mı, her biri tabii doğrultusunda gelişir.

Ancak beşer varlığı dediğimiz, Allah'ın, bu acayip yaratığında birbirine karşı olan bu farklı parçacıkların her şeye rağmen birleşmesi mümkün olmakta ve sözkonusu unsurlar bir araya gelip bir olduktan sonra dünyanın en büyük kuvveti halini almaktadır. Bu neticede ezeli ve ebedi olan kuvvetten fanî olanın üzerine bir kıvılcımın düşmesi demektir. Bu kıvılcım yanar, tutuşur ve müstakil bir nur haline gelir. İşte bu nurda madde ile mânâ, fizik ile metafizik birleşir ve böylece her ikisi bütünün ahengine kavuşur.

Birbirine karşı darmadağın bir vaziyette bulunan bu

farklı unsurları bir araya getirmenin, sonra da onları belli bir istikamete yönlendirmenin en güzel metodu dünya ile ahiretin yollarını birleştirmektir.

O zaman hayat aksiyon ve ibadet, cisim ve ruh olarak ikiye ayrılmayacak ve hedefler de pratik ve teorik yahut da reel veya reel olmayan şeklinde bölünmeyecektir.

Dünya yolunun ahiretle birleşmesi, şüphesiz, insanın iç âlemine birtakım tesirleri olacaktır. Öyle ki, birbirine karşı olan hedefler yakınlaşacak, parçalanmış duygular birleşecek, sonra hepsi de tek bir bütünün ahengi içinde yürüyüp gidecektir. Nefsin yalnızlığı hayatın ulu varlığına katılacak, onun etki alanına girecektir. Böylece parçalanmış unsurlar arasında irtibat kurulmuş, hedefler birleşmiştir. Artık nefsin varlığı tıpkı feza boşluğuna atılan bir yıldızın diğerlerine çarpmadan hareket etmesi gibi, ulu hayat varlığının içerisinde yüzmeye devam edecektir.

İşte birbirine karşı olan varlıkları birleştirmek gibi bir harikayı İslâm böylece gerçekleştirmiş oluyor.

Hem de bu işi kolaylıkla yapıyor. Bu harika, söylediğimiz gibi, dünya ve ahireti bir sistem dâhilinde bütünleştirmektedir.

“-Allah’ın sana verdiğinde ahiret yurdunu ara, dünyadan da nasibini unutma.”

“-De ki: Allah’ın, kulları için çıkardığı (yarattığı) ziynet ve rızkın güzellerini kim haram kılmıştır?”

“-O, dünyada yaşarken iman edenlerindir, de.”

Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) hiç şüphesiz

İslâm Nizamı'nın doğru ve eksiksiz bir örneği idi. Bu sebeple onun kişiliğinde, dünya ve ahiret birbirinin aynı olarak ortaya çıkmıştır. Başka türlü düşünülmesi mümkün değildir.

Eski Müslümanlar İslâm literatüründeki ibadet kelimesinin geniş ve derin bir mânâsı bulunduğunu elbette anlamışlardı.

İslâm prensiplerinden olan ibadet en açık özelliklere sahiptir. Ancak İslâm'ın emrettiği "ibadet", sadece zekât, oruç ve namaz olarak bilinen tapınma vecibeleriyle sınırlı değildir. Çünkü o bunun da ötesinde bir mânâ taşımaktadır. Evet, İslâm'ın belirttiği ibadet Allah ile daimî bir münasebet kurmaktır; her anı O'nun huzurunda olduğunun şuuruyla yaşamaktır.

Bu münasebet, gerçekte terbiyenin ana yoludur. Teferruat (detaylar) bu yoldan ayrılır, fakat neticede onlar da tekrar ana caddeye döner. Meselâ namaz, oruç, zekât, hac ve benzerleri sadece ibadetin anahtarları yahut yolcuların azıklarını ikmal etmek üzere durakladıkları istasyonlardır. Esasen yolun bütünü ibadettir. Bu yolda harcanan para, emek, düşünce, şuur, hep ibadettir. Yeter ki insan, Allah'a yönelmiş olsun.

Böyle bir ibadet anlayışı hayatı bütünüyle kuşatır. Ve tapınma vecibelerinin işgal ettiği kısa anlarla sınırlı kalmaz. Aşağıya aldığımız yüce âyetle zikredilen ibadetten maksat da zaten bu kısa ânlar değildir.

"-Cinleri ve insanları İbadetten başka bir gaye için yaratmadım."

Yoksa kâinat levhasındaki geçici anların ne ehemmiyeti kalırdı? Herhalde onlar, hiçbir iz bırakmadan boşlukta kaybolup giderdi.

O halde ibadetin değeri, onun teşebbüs, iş, şuur ve düşünce hayatımızla iç içe oluşundan gelmektedir. Yani hayatı bütünüyle kuşatan eden bir yol olduğu içindir. Hayat bütünüyle bu prensibe dayanacaktır. Hayatın her ânında yapılması yahut terkedilmesi icab eden hususlar için tek ölçü bu prensip olacaktır. Bütün bu konularda yetki sahibi olan tek kudret Allah'tır. Her işte O'nun emri aranır. Her anda müracaat edilecek prensip O'nun nizamıdır. Kulun kalbinde ve aklında hep o nizam vardır.

İslâm'ın ibadetten anladığı şey işte budur. Yoksa ne rahipliktir, ne de zahidlik... Ve sadece rükû ile secde halinde iken müminin kalbini takvanın istila etmesi de değildir.

Diyelim ki, namaz bitince tamah, hırs ve düşmanlık arzuları kabarcaktır yahut emanete riayet hususunda veya hakka yardımcı olmakta zaaf gösterilecektir, his âlemini tahrik edici hadiselerin meydana gelmesinde sakınca görülmeyecektir. Peki, bu durumda Allah ile kalbin münasebeti nerede kalmıştır? Adam ibadet istasyonuna gelmiş, yolunu şaşırmıştır. Bir türlü devam imkânı bulamamaktadır. Hâlbuki ibadet, istasyonlarda arasına durmak suretiyle zarurî ihtiyaçlarını temin ettikten sonra müminin yoluna devam etmesi demek değil midir? Bu durumda mümin yoluna devam ededursun, kalbinde kendisini harekete geçiren ve durmadan ileriye gitmesini sağlayan rabita dediğimiz gerçek bir zabıta vardır.

İslâm'ın amel -aksiyon- hakkındaki hükmü açıktır. Ma-

demki kalp Allah'a dönüktür, o halde bu doğrudan doğruya ibadettir:

“- Yüzlerinizi doğuya veya batıya çevirmeniz fazilet değildir. Fakat hayır (iyilik) ve ibadet ancak, Allah'a, ahirete meleklerle, Allah'ın indirdiği kitaplara, peygamberlere inanmaktır. Ve Allah sevgisi için yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yolculara, dilencilere, borçlulara yardım etmesi, namazına devam etmesi ve zekâtını ödemesidir. Ve (faziletli insanlar) söz verdikleri zaman sözlerinde duranlar, ziyan ve sıkıntı anlarında sabredenlerdir. İşte bu vasıfları taşıyanlar, hakka uyan sadıklardır ve bunlar takva sahipleridir. “ (Bakara, 177)

Eğitici esaslara dayanan İslâm'ın ortaya koyduğu ibadet yolu işte budur. Bu yolda Allah'a karşı sadakat ve takva, yani Allah ile devamlı dostluk, yakınlık şarttır.

Eski Müslümanlar biliyorlardı ki, İslâm'ın mânâsı üstün gelmektir. İşte âyet:

“- Zaafa uğramayın, kederlenmeyin de. Üstün gelecek sizsiniz. Eğer mümin iseniz.” (Al-i İmran.)

Şu halde üstünlük, Müslümanların temel özelliğidir. Ancak bu özelliği sahip olmanın vasıtası da belli ve açıktır: “Eğer mümin iseniz.” Demek oluyor ki, üstünlüğün vasıtası imandır.

Üstünlüğün kaynağı, yeryüzünün maddî ve manevî kuvvetleri değildir. Onun kaynağında servet veya maddî kazanç bulunmamaktadır. Hattâ aşırı milliyetçilik veya benzeri psikolojiler de üstünlüğün kaynağını oluşturmamaktadır. Çünkü üstün olmanın tek kaynağı imandır. Gerçi imansız

milletler de tarih boyunca yukarıdaki unsurlardan herhangi birine sahip olmakla girdikleri muharebelerde galib gelmişlerdir. Ama müminlere telkin edilen üstünlük ideali sadece harpteki galibiyet değildir ki.. Onların üstünlükleri hak üzere terbiye edilmiş olmalarında; hem başta, hem de neticede onlardan bâtılın (yanlışın) kaynaklanmamasındadır.

Allah'ın hidayetiyle aydınlanan, dolayısıyla hayat ve kâinat kanunlarına vâkıf olan insan diğer mahlûklardan (varlıklardan) hakikaten üstündür. Üstündür, çünkü Allah'ın kendilerine îman nimetini nasip etmediği insanlara göre var oluşu daha geniş ve daha büyük bir ufuktan seyretmektedir. Onun Allah, kâinat ve hayat hakkındaki fikirleri Ötekilere göre daha geniş ve daha üstündür. Özellikle insanlığın yaşayışıyla ilgili düşünceleri insan kalbine doğması muhtemel en geniş ve en kapsamlı fikirlerdir. Böylece gerçekler âlemindeki üstünlüğü muhakkak olan imanlı insanın gönüller âlemindeki üstünlüğünü de kabul etmek gerekecektir.

İşte eski Müslümanlar bu gerçeği enine boyuna kavramışlardı. Kalbi îmanla dolu olan her ferd, çevresinde bulunan ve imansızlıkla öne çıkan eden herkesten üstün, yepyeni bir insan olduğunu hemen anlardı.

Bu üstünlük ilk bakışta zannedildiği gibi mümin tevhit inancına kavuşarak putların ve onlara tapınmanın basitliğini anlamış olmanın neticesinde gönlünü dolduran galibiyet duygusu değildir. Gerçi yalnız başına bu husus da insanı üstün kılan gerçeklerden biridir, ama tamamı olamaz.

Müslüman'ın, fikriyle, vicdaniyle karşısında olduğu ve mağlûp ettiği, sadece putperestliğe ait inanç değildi.

Müslüman, aynı zamanda maddî ve manevî kuvvetlere de galip gelmiştir. O kuvvet ki, bazen kahramanlarda, zaman zaman sermayede, çok defa da silâhta kendini gösteriyordu. Nüfuz, hâkimiyet ve kudret şeklinde görüldüğü anlar vardı. Kuvvetin bu şekilde ortaya çıkışı, Müslümanların halkla temas etmesine, hidayetini onlara ulaştırılmasına mâni oluyordu. İşte ilk Müslümanlar bu kuvvetlerin hepsine de galip gelmişlerdi. Halbuki sayıları azdı. Güç ve kuvvetleri pek o kadar önemli değildi. Bununla beraber zafere erişinceye kadar bütün hile ve aldatmacalara karşı koymasını biliyorlardı.

Müslümanların vasfı olan üstünlük sadece fikir ve şuur üstünlüğü değildi. Bu üstünlüğün, aynı zamanda gerçekler âleminde müminlerin yoluna çıkan ve her vasıtaya başvuru olarak onları ezmeye çalışan cahiliyetin bâtil markalı maddi ve manevî kuvvetlerine karşı etkin bir gücü ve potansiyeli de vardı.

Nitekim cahiliyenin İslam dışı nizamının maddi ve moral bakımlardan üstün temsilcileri Acem ve Bizans kuvvetleriyle karşı karşıya kalınca Müslümanlar galip gelmişti.

Acem ve Bizans kuvvetleriyle karşılaşan Müslümanların, onları mağlup etmiş olmaları sayı üstünlüğünden ileri gelmiyordu. Çünkü düşmanlarına oranla adetleri çok azdı. Onlara servet bakımından da üstün değillerdi. Zira o devirde henüz güçlkle yaşayabilen fakir insanlardı, O halde kazandıkları zaferleri silahlarının çokluğuyla izah etmekten başka çare yoktur? Hayır, mağluplar silah bakımından da onlardan kat kat üstündü. Bundan başka Acem ve Bizanslılar harp sanatını çok iyi biliyordu. Geniş çapta

harp talimi görmüşlerdi. Araplara gelince İslâm'dan başka bu konuda tecrübe sahibi değillerdi. Hemen işaret edelim ki, sadece Arap oldukları için Müslümanlar galip gelmiş değildi. Gerçi Araplar milliyetçilikleriyle övünürler. Ama bu psikoloji hiçbir zaman onları, sözü geçen iki kudretli imparatorluğun karşısına çıkaramamıştı. Üstelik bazı Arap kabileleri bu iki devletin himayesine sığınmıştı. Ve efendilerinin arzularına uygun bir hayat yaşıyorlardı. Aslında bu bir stratejiydi. Çünkü Bizans ve Acemler bu kabileleri himaye etmek suretiyle memleketlerine karşı yapılması muhtemel hücumları önlemek istiyordu. O halde Araplar, bütün bunlara rağmen acaba bizzat sahip oldukları medeniyetleriyle mi onları mağlup etmişti? Böyle bir iddia elbette ki, realiteye aykırı olurdu. Çünkü onlar Arap yarımadasıyla kıyaslanmayacak ölçüde ve üstelik her asırda üstün medeniyetlere sahiptiler.

Gerçek şudur ki, Müslümanlar, kendilerinde mevcut bulunan bir tek vasıta ile düşmanlarına üstün gelmişti. Bu vasıta îmandı. Müslümanları zaferden zafere koşturan saik etken mümin olmalarıydı. Ve bu sıfatla kendilerini bütün milletlerden daha faziletli kabul etmeleriydi.

Düşmanın kuvveti ne olursa olsun, adet, teçhizat, medeniyet, harp plânı, strateji ve disiplin bakımından ne durumda bulunursa bulunsun, mademki Allah yolunu bulamamış ve ona uymamışlardı, o halde bu söylediklerimizin hepsi cahiliyetin efsaneleri idi.

Öte yandan, insanlığın İslâm esaslarına iman etmesinden sonra gerçekleşeceği haber verilen harika kuvvet meydana gelmişti.

Sadece imanla galip gelen bu kudret, harp meydanlarında varlığını ispat etmekle kalmamış, kendi mensuplarına hem ilmi, hem de harp sanatını öğretmiş, çeşitli silâhlarla onları donatmış, medeniyete giden yolu göstermiş ve zamanla yeryüzünde en büyük tarihî kuvvet olmuştu. Hem şarka ve hem de garba doğru süratle yayılmış, gittiği yerlere Hidayet Nuru'nu götürüp batıl inançları yıkarak galip gelmişti. Ve yoluna çıkan bütün engelleri aşıyordu. Eğer Müslümanlar, dünyanın herhangi bir yerinde zaferler kazanmışsa bunun tek kaynağı ne komutanlar, ne servet, ne askerî kuvvet, ne teknik ve ne de medeniyetti. Onların bu galibiyetlerindeki sırrı imanlarına bağlamak gerekir. Çünkü onlar hak yolda idi. Karşılarında bulunanlar ise cahiliyetin bâtil kuvvetlerini temsil ediyorlardı. Bununla beraber Müslümanlar galip geldikleri müddetçe hem kumandana, hem servete, hem de askerî kuvvete, tekniğe ve medeniyete sahip olmakta gecikmediler. Kısaca Müslümanlar imanları sebebiyle iç dünyalarını temizledikten sonra her türlü kuvvet ve kudreti elde ederek düşmanlarına üstün gelmenin sırrını gerçekleştirdiler.

Evet, evvelki Müslümanlar İslâm'ın meydana getirdiği insan tipinin yeryüzünde yapıcı bir kuvvet olduğunu kavıyordu. Kuran ve hadisler bu hususu teyit etmekteydi. Esasen, Allah'ın ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) işaret ettiği istikamette yaşadıklarını, hayatlarına bakmak suretiyle kolayca anlıyorlardı.

Meselâ:

“-Rabbin meleklere: Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dediği zaman.”

Şeklindeki Allah sözünden, insanın yeryüzünde Allah'ın vekili olduğunu;

“Ey insan sen Rabbin için didinip durursan, onu (emeğini) bulacaksın” ayetinden ise, dünyayı imar etmeyi, hayatı kendi gayretleriyle geliştirmek mecburiyetinde olduklarımız anlıyorlardı.

Bunun gibi, hilâfet vazifesini kendilerine emanet etmek suretiyle yer ve gökleri insanların emrinde kıldığını, bununla beraber enerji ve rızık olarak insanlığa tahsis edilmiş bulunan imkânları ancak hususî gayret ve çalışmalarıyla elde edebileceklerini şu âyet eski Müslümanlara çok güzel anlatmaktaydı:

“Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini hizmetinize verdi.” (Casiye, 13)

Yalnız bu kadar mı? Elbette ki, hayır. Eski Müslümanlar

“O arza sizin için boyun eğdirdi, üzerinde dolaşın ve rızıkından yiyeceğiniz.” (Mülk, 15)

“Allah, bir topluma verdiği nimeti, onlar, kendilerindeki iyi hali fenalığa çevirmedikçe bozmaz.” (Ra'd, 11)

Ayetlerinden hadiselerin gelişigüzel oluşmadığını, meydana gelen her hareketin Allah'ın iradesiyle gerçekleştiğini, yerde ve gökte ne varsa Allah'ın hepsini bildiğini, gaybın anahtarlarının ancak O'nda olduğunu, Allah'tan başkalarının gaybı bilmesine imkân olmadığını açıkça anlamaktaydı. Ancak Allah'ın yüce iradesi, hayat sahasındaki enetkin rolü yeryüzünün halifesi olan insana vermeyi gerektirmiştir.

Oyle ki, bu yüce irade, insan iradesine göre gerçekleşecekti.

Böylece, insanın irade ve gayreti hadiseleri doğurarak, tarihi meydana getirmektedir. Çünkü yüce Allah, mutlak kudretine rağmen, insanların malik bulunduğu herhangi bir şeyi, onların iradî tesiri olmadan değiştirmez O kadar ki, Allah insanlar tarafından icat edilmeyen herhangi bir yeniliği de hiçbir zaman meydana getirmez.

Daha sonra, eski Müslümanlar,

“İnsanların elleriyle yaptıkları şeyler sebebiyle kara ve denizde fesat gözüktü.”

Buyruğunu okur ve bundan şu neticeleri çıkarmasını bilirlerdi:

—Aslında yeryüzünde fesadı gerektirici bir sebep bulunmamaktaydı. O mahiyeti bilinmeyen bir kader cilvesiyle bizzat meydana getirilmiş değildi. O halde, insanların fesda yol açacak aksiyonlarda bulundukları anlaşılmaktadır. Çünkü hayat sahasında insanlar fiili kuvvetin sahibidir. Fiil ve aksiyonlarına uygun şekilde, hayır ve şer konusuyla karşılaşmakta idiler.

Gerek Kuran’dan, gerekse Resulün sünnetinden, şer kuvvetleri yeryüzünden kaldırmak ve hidayeti yerleştirmek için yapılan mücadelenin safahatından, Arap yarımadasında ve dünyanın başka yerlerinde cahiliye nizamlarına karşı devam ettirmekte oldukları gerçekçi hayatlarından aldıkları ders ve ilhamla, evvelki Müslümanlar, yeryüzündeki hayatta bizzat etkin olmak mecburiyetinde olduklarını hakikaten idrak ediyorlardı. Ve yine biliyorlardı ki, inandıkları din -ki

o hayrın tâ kendisidir- bizatihi ayakta duramazdı ve kendi kendine yayılamazdı. Allah, gerçi buna muktedir. Fakat bu işi insanların iradesine bırakmıştı. Allah'ın emanetini insanlar kendi gayretleriyle ayakta tutacaktı. Din müessesesi ancak bu sayede varlığını koruyabilirdi ve emaneti muhafaza ettikleri nispette de ilâhî nizamdan bahsetmek mümkündü. Allah'ın kanununa ait hükümlerden birinin gerçekleştirilmesi hususunda dahi, isterse bu çok küçük bir mesele olsun, Müslüman asla zaafa düşmemelidir. Aksi takdirde dinin itibarı bu zaafa uygun olarak zedelenektir.

İşte bu sebeple Müslümanların dünya hayatında çok uyanık bulunmaları şarttır. Hem kendileri, hem Müslüman cemaatler, hem de nizam-ı âlem (dünya düzen) için. Yoksa İslâm için ne zafer, ne kuvvet, ne de hâkimiyet sözkonusu olur. Çünkü bu esaslardan herhangi birisi ancak sağlam bir imanla gerçekleştirilebilir. Aşağıdaki ayet bu realiteyi ifade etmektedir:

“-Ey iman edenler, sabrediniz, sebat ediniz, (her yerde ve her zaman düşmandan gelecek tehlikeyi gözönünde de bulundurarak) dayanışmayı temin ediniz ve Allah'tan korkunuz ki, kurtuluşa eresiniz.” (Al-i İmran,200)

Wilfred Cantwell Smith, “Muasır Tarihte İslâm” adlı eserinde Hinduizm, Hristiyanlık, İslâm ve Marksizm ideolojilerini izah ederken çok enteresan mukayeselerde bulunur ve daha önce de işaret ettiğimiz gibi, der ki:

“- İnsanlar arasında adaletin yayılması için harcanan gayretlerin en büyüğünü şüphesiz İslâm göstermiştir. Marksizm'in getirdiği sahte tedaviye hayran olanların önün-

de İslâm vardı. (Bugün de öyledir.) Marksizm'in hayal ettiği toplum düzeninin en gelişmiş şeklini getiren İslâm, ondan farklıdır. Çünkü İslâm dünya hadiselerini iki esas temele dayandırır ve olanları da iki yönde değerlendirir

İnsanın hareketleri hem bu dünyada, hem de ebedi âlemde birbirine uygun olmalıdır. Dünyevî faaliyetlerin meydana getirdiği durum, bütünüyle cemiyet aksiyonunu gösteren bir trajedidir. Aynı zamanda o, birbirinden ayrı olan ferdî faaliyetlerin bir bütünüdür. Herkes, kıyamet gününde bu bütünden hissesine düşen miktarla uygun olarak mesul edilecektir. Yani her aksiyonun -amelin- hem bu dünyada belirli neticeleri vardır, hem de ahiret hayatında ayrı cezaları...

“Başka bir tabirle, her aksiyonun bir yandan bizatihi değeri tespit edilmekte, öbür taraftan da tarihî gelişmeyle ilgili yönü ayrıca değerlendirilmektedir.”

Bir metafizikçi için aksiyonla -amelle- ilgili bu muhakeme:

—Yaşayışımızın meydana getirdiği tarihî hayatı, -Beşeri diğer varlıklardan ayıran değerleri,

—Ve içinde yaşadığımız dünyanın elle tutulur gerçeklerini,

—Durmadan akıp giden yeryüzü realitelerinden daha üstün yaradılış kaidelerinin mevcudiyetini inkâr eden tek taraflı görüşten elbette ki hakikate daha yakındır.

Tarih bir ifadedir. Mutlak bir 'mana taşır. Ancak bu

mana, tarihin tarih olmasından ibaret değildir. Onda, tarihi meydana getiren hadiseler manzumesin den daha ileri bir realite, bir kıyaslama ve ölçü mevcuttur. Bu ölçü ve mukayese metoduyla tarihî hadiseler gerçek bir değer kazanır. İşte İslâm ideali hakkındaki hükmü ancak böyle bir tarih görüşü verecektir.”

Müslümanların kalbinde İslâm'ın odaklaştığı mana işte böyle idi.

Bu anlayışın neticesi olarak İslâm'ın ana prensip ve şubelerinde muayyen vasıflar vücut bulmuş ve İslâm toplumu da bu vasıflara sahip olmayı bilmiştir. Böylece onlar, kendilerinden evvel ve sonra gelen insan cemiyetlerinden farklı özellikler kazandılar. Müslüman âlimler ve müsteşrikler (oryantalistler) dâhil bütün tarihçiler ittifakla bu hükümde birleşmiştir.

Bu cemiyet, şüphe götürmeyecek bir şekilde ve ciddî olarak Allah'a ve Resulüne itaatle öne çıkmıştır.

Elbette fertler arasında itaatleri itibariyle farklılık mevcut olacaktır. Ve insanların hepsi istenilen seviyeye erişemeyecek, bazılarının kalbinde insani zaafılar yerleşmiş bulunacaktır. Bununla beraber ne itaatteki farklılık, ne de kalplerde bulunan zaaf İslâm cemaatinin asıl vasfını oluşturan realite üzerine herhangi bir etki oluşturmayacaktır. Bu öyle bir gerçektir ki, hem bu cemiyet içinde yaşayanlar, hem de dışarıdan bakanlar tarafından açıkça ifade edilmektedir. Aynı zamanda, tarih sayfalarını inceleyenler de bu realiteyi bilir. Söz konusu realite, biraz evvel de işaret edildiği üzere, İslâm cemaatinin şüphe ve tereddüde yer

bırakmayacak şekilde Allah ve Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) itaat biçimidir.

İslâm cemaati dışında kalan herhangi bir cemiyetin Allah'ın emirlerini bütünüyle yerine getirmeye kalktığı ve onun verdiği talimatın esaslarına tam manasıyla uymaya teşebbüs ettiği görülmemiştir.

İslâm toplumunun her ferdinin, Müslüman oluşu sebebiyle belirli yolları takip etmek ve bu istikametten ayrılmamak mecburiyetinde olduğunu ve bu mevzuda herhangi bir mücadelesi olmayacağını bilir. Bununla beraber Müslüman'ın bu hususta zaaf gösterdiği ve kendisine verilen vazifeden kaçındığı görülebilir. Ancak böyle bir hâl onun için hiçbir zaman bir iftihar (övünç) vesilesi değildir. Üstelik bunu bir zaaf ânı olarak kabul eder. Kendi kanaat ve değerlendirmelerinin Allah ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) hükmünden daha doğru ve daha faydalı olduğu iddiasında bulunmaz.

Müslüman, Allah'a itaat etmekle ve onun emirlerini yerine getirmekle mükellef (sorumlu) olduğunu bilir.

Müslüman sırf bu vasfından dolayı Allah'ın emirlerine uymak mecburiyetindedir.

Müslüman, bütün ferdî hayatında dahi, Allah'ın ve Resulünün isteklerine boyun eğmekle mükelleftir. Bu mecburiyet yalnız ana meselelere ait değildir. En ince teferruatı (detay) da ihata eder. Meselâ selâm verirken, otururken, yürürken, hattâ ağız ve dişleri yıkarken dahi İslâmî usullere uymak mecburiyeti vardır.

Müslüman, bu tekliflerin (yükümlüklerin) büyüğü veya

küçüğü, ehemmiyetlisi (önemlisi) ve ehemmiyetsizi, mecburi ve isteğe bağlı olanı bulunmadığını, böyle bir ayrımın söz konusu olmadığını bilir. Ancak, Allah'ın ve Resulünün, yapıp yapmamak hususunda insanları serbest bıraktıkları meseleler bunun dışındadır... Böyle bir durumda Müslüman, gücünün yettiğini yapar. Hakkında nass -kesin emir ve nehiy- bulunan meselelerde ise itaat ve infaz (yerine getirme) zaruridir. Bu infaz, Allah'a gerçek imandan doğar. Öyle bir iman ki, insan, bunun zaruretlerini bütün teferruatıyla yerine getirmedikçe Müslüman olamaz. Bu konuda misvak kullanmakla harp meydanlarındaki cihad arasında hiçbir fark yoktur. Hattâ Müslümanlar bir savaşta zaferin gecikmesini misvakın ihmâl edilmesine, dişlerin yıkanmamasına bağlamışlardı. Bunun içindir ki, herkes, yapılmamış dinî bir emir konusunda birdiğerini ikaz ederdi. Ve böyle bir anlayıştan zaferin gerçekleşmesini umarlardı. Çünkü onları harekete geçiren iki unsur vardı:

- Allah'a itaat,
- Resulüne itaat.

Müslüman'ın şahsî vazifesi, kendisini şuur, düşünce ve fiilî teşebbüs bakımından Allah'ın ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) emrettiği dürüst İslâm metotlarına uyacak şekilde hareket edebilen bir insan haline getirmektir. Böyle olunca vasıfları (özellikleri) sayılan Müslüman, insanları sevecek, onlarla alay etmeyecektir. Haysiyet ve şereflerini rencide edecek hareketlerde bulunmayacak, kimsenin malına, canına ve namusuna göz koymayacaktır.

Böyle bir Müslüman, insanlara karşı samimî şekilde, nasihat, sevgi ve kardeşlik vazifelerini ifade edecektir. Her

işinde ilâhî emre uyacak, hile yapmayacak, israf etmeyecek, kimsenin hakkına saldırıda bulunmayacaktır. Bu vazifeler Allah'a îman, ulûhiyetine itikat ve O'na itaat ile başlar, muamelât ve ibadet hayatıyla da devam eder.

Topluma karşı vazifesi, ona yardımcı olmak, acılarını paylaşmak, vatandaşlık hususunda payına düşeni yapmak, kısaca içinde yaşadığı toplumu İslâm prensipleri üzerine bina etmektir. Müslüman'ın, sadece şahsî hayatıyla örnek oluşturması yeterli değildir. Onun asıl vazifesi, Müslümanlığını sıhate kavuşturduktan ve ikmâl ettikten sonra toplumu bütünüyle "İdeal Toplum" haline getirmek için gayret sarf etmektir. Aynı zamanda, böyle bir gayenin gerçekleşmesi uğrunda karşılaşılabilecek ceza ve cefalara ve cihadın getireceği zahmetlere de katlanmasını bilmektir.

Kadın, erkek her Müslüman, bizzat kendisine ve içinde yaşadığı topluma karşı vazifelerini bilir ve bunları, yorulmadan, tereddüde düşmeden yerine getirirdi.

İşte bu hareketleriyle ilk Müslümanlar temiz ve parlak toplum örnekleriydiler. Onlar ahlâka, siyasette, iktisatta, sosyal ilişkilerde, fikir hayatında, maneviyatta, iş sahasında, harp meydanlarında, belli başlı bütün hayatî faaliyetlerde gerçekten temiz insanlardı.

Hiçbir zaman, Müslüman bir erkek, Rabbi'ne ibadetten sonra şahsî hayatını istediği şekilde tanzim edebileceğini veya gayrimüslim toplumlar tarafından empoze edilecek hayat şekillerini benimseyeceğini veya kendi öz toplumunu İslâmî olmayan bir yolda görmeye tahammül edebileceğini düşünmemiştir.

Ve hiçbir zaman, Müslüman kadın, Rabbine ibadet ettikten sonra kıyafet, ziynet, yabancı erkeklerle münasebet gibi mevzularda, düşünce ve şuur hayatında başka toplumlardan gelen telkinlerin insanı olabileceğini düşünmemişti. Ve Müslüman toplumun İslâmî idealden ayrılmasına müsaade edebileceğini hiçbir zaman hatırlıdan geçirmemişti.

Ancak, kadın, erkek, her iki cinsin mensupları da İslâm nizamının kendilerine yüklediği ferdî (bireysel) ve içtimâî (toplumsal) vazifeleri iyice anlamışlardı. İslâm onlara, gerek kendileri ve gerekse cemiyetleri tarafından işlenebilecek büyük ve küçük her hata karşısında uyanık olmalarını emretmişti. Evet, Müslüman her türlü hata ihtimali bahsinde uyanık olacaktı. Çünkü o, Allah indinde sorumluydu. O halde Allah'ın huzuruna varmadan önce kendisini kontrol etmeliydi. Zaten onlar böyle yaptıkları için müslüman olmuşlardı.

O devrin Müslümanları, İslâm'ı bu şekilde anladıkları için yeryüzünün en büyük kuvveti olduklarından emin idiler. Bu kuvvet bütün insanlığı "İslâm Nizamına" tâbi kılabilir ve dünyayı idare edebilirdi.

Onlar kendilerini ve İslâm'ı böyle anlarken İslâm dışı milletlerin maddî veya manevî kuvvetleriyle nefisleri arasında bir karşılaştırma yapmayı elbette ki akıllarının köşesinden geçirmezlerdi.

Şayet düşmanların sahip olduğu askerî güç, silâh, teknik, medeniyet ve eğitim bakımından olduğu kadar buna benzer diğer kuvvetleriyle kendi aralarında bir karşılaştırma yapmış olsalardı, ewelki Müslümanların, hemen yollarını değiştirmeleri, pasif kalmaları, mağlup ve perişan olarak

kendi içlerine kapanmaları gerekirdi. Hatta başlı başına bir kuvvet olduklarını düşünmek yerine basitliklerini ve acizliklerini kabullenmeleri gerekecekti.

Halbuki onların tek bir dâvaları vardı:

- Mümin olmaları

- Allah ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) emrinde bulunmaları... O halde zafer muhakkak kendilerinden idi. Her kuvvet onların karşısında basit ve zayıftı, kuvvet olarak denk kabul edilemezlerdi.

Evvelâ hayal gibi görünen bu manzara gerçekleşmişti. Allah ve Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) itaat ettikleri için Müslümanlar gerçekten yeryüzünün en büyük kuvveti olmuşlardı. Bu sayede, yukarıda izah edildiği gibi, beşerin idaresini üstlenerek insanları doğru yola götürebilmişlerdi.

Gerçi Müslüman'ın bu idraki insanlık tarihini dehşete düşüren bir hadisedir, ama düşman topraklarında fetihler kazandıran tek sebep bu değildir.

Ancak İslâm, her sahaya bütün gerçekleriyle yayılmak ve hâkim olmak isteyen kuvvetli bir harekettir.

Tarihte İslâm'ın yoluna çıkan medeniyet ve nizamlar görülmüştür. Fakat İslâm, bu medeniyet ve nizamlarda kendi gerçeklerine uyabilen unsurları almış, zıt görünenleri bırakmış, bazılarını düzeltsek ölçülerine göre çeki düzen vermiş ve karakterine uydurmuştur. Netice olarak, Müslümanlar, kendi ruhlarından üfledikleri bu nizam ve medeniyetleri gittikleri yerlere yaymışlardır.

Brifolt, “*Making of Humanity/İnsanlığın İnşası*” adlı kitabında:

“- *İslâm medeniyetinin modern dünyaya cömertçe hediye ettiği en önemli unsur ilim'dir. Bununla beraber hayatı yeniden canlandıran şey yalnız ilim olamaz. İslâm medeniyetinin, ışık tutmak suretiyle, çeşitli sahalarda Avrupa hayatına tesirde bulunduğu görülür. Nerede Avrupai bir gelişme olmuşsa orada mutlaka İslâm kültürünün tesiri vardır. Hem de bu tesir oldukça açıktır. Bundan daha Önemlisi de, müspet (pozitif) ilmin doğuşunda ve bu ilmin esasları üzerindeki araştırmaların gelişmesinde İslâmî tesirlerin devamlı ve eşsiz bir kuvvet kaynağı oluşudur*” demektedir.

İşte Allah'a tam bir ihlâsla inanan ve emirlerine uyan İslâm cemiyetleri, işleyen hayat nizamları ve bunların seyri üzerinde anlatılan ve anlatılmayan nice prensiplerin yayılmasını sağlamıştır. İslâm âlemi, insanoğluna hükmetmek ve onu İslâm nizamına kavuşturmak gibi aslî vazifesini hayat sahasında fiilen terketmiş bulunmasına rağmen, yine de kendi değerlerinden pek çoğunu insanlığa maletmiştir. Nitekim Garbın insafı tarihçileri İslâm'ı sevmedikleri, hatta ona kin besledikleri halde bu hususu itiraf temek mecburiyetinde kalmışlardır.

Buraya kadar anlatılanlara rağmen, eski Müslümanların İslâm'ı anlayış tarzları yine de tam manasıyla zihinlerimizde olgunlaşmamıştır. Bu mevzu, İslâm toplumundan ve İslâmî hayatın safhalarından misaller vermek suretiyle aydınlığa kavuşmuş olacaktır.

İSLAM CEMİYETİNDEN ÖRNEKLER

İslâm cemiyetinden misaller vermek gerektiği zaman, bu misallerin Hazreti Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) ve beşerî vicdanda, insanlık tarihinde ölümsüz ve eşine ender rastlanır kahramanlıkları nefislerinde gerçekleştirmiş bulunan seçkin sahabelerinin hayatlarından alınması gayet normaldir. Çünkü Muhammed Aleyhisselâm (Sallallahu aleyhi vesellem) zaten örnek ve lider olarak gönderilmiştir. Hayatının her ânı müminlerin önüne serilmiş bulunmaktadır. Müslümanlar da Resulullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) hareketlerini içeren bu yaşanmış hayata göz atar; kendi teşebbüslerinde ona uyar, acı ve felâketli günlerinde ise onun çektiği çile ve ızdırabı düşünerek teselli bulurlar.

Muhterem sahabilere gelince:

Onlar şüphesiz peygamber değildiler. Fakat insanlık âlemi için güzide örnek, insanlık tarihinin nadir simaları idiler. Bütün beşeriyet, her zaman ve her yerde, onların eriştiği yüceliklerle şeref duymuştu. İşlerinde, düşüncelerinde, duygularında, bilhassa Müslümanlar onlara uymuş; açtıkları çığır Müslümanların önünde nesilden nesile devam etmiştir. Güçleri nispetinde Müslümanlar bu yolda yürümeyi gaye edinmiştir. Elbette onlar da beşerdi (insan), fakat

unutmamak lâzımdır ki, ilâhî nuru doyasıya yudumlamış ve onunla yükselmişlerdir.

Evet, İslâm cemiyet nizamında mükemmel bir misâl verilmek istendiği zaman, bu misalin Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) ve muhterem sahabilerinin, tarihin her devrinde saygıdeğer, ölümsüz hayatlarından seçilmesi el-bette normaldir.

İnsanların güç ve kabiliyetleri değişik değişiktir. Bununla beraber sahip oldukları kuvvetlerin gerektirdiği zirve noktasına ulaşmaktan onları alıkoyan beşerî zaafları da vardır. Hattâ bu zaaflar, araya da olsa, ulaştıkları yüksek mevkide devamlı kalmalarına engel olur.

İşte biz, burada özellikle herkesin gücünün yetebileceği umulan ve öyle olduğu için de herkesten beklenen tâbir caizse halk düşmanlığı'ndan bahsedeceğiz. Ve bu noktada vereceğimiz örnekler, her devrin ve her neslin lideri olmasına rağmen, ne Resûlullah'ın, (Sallallahu aleyhi vesellem) ne de muhterem sahabelerinin -ki onlar İslâm nizamının eseridir- hayatlarına ait olmayacaktır. Hattâ bu misalle şahıslarını yücelten, tarihin bazen yalnız isim olarak, bazen da isimsiz şahsiyetler halinde kaydettiği, böylece cihan (dünya) vicdanında ebedîleşen kahramanlarla da sınırlı kalmayacaktır.

Biz bütün bunların yanısıra zaman zaman İslâm cemiyetinde görülen “beşerî zaaflar”dan da misaller vermek istiyoruz. Bu zaaflar onları arzu edilen ve beklenen hedeflere erişmiş bulundukları halde, çok gerilere götürmüş ve yükseklerden aşağılara düşürmüştür.

Bunu söylemekle:

1- İslâmî cemiyetin gerçek karakterini,

2- İnsan varlığı ve beşerî gerçekler karşısında İslâm'ın hayalperest olmadığını, onlara güçlerinin yetişemeyeceği şekilde bir teklifte bulunmadığını, “katiyen düşmez ve sendelemez” bir nizama tâbi tutmadığını, Müslüman olmaları için insanlıklarından vazgeçmelerini gerektmediğini, İslâm'ın onlara ancak insan muamelesi yaptığını, kendilerinden güçlerinin yetişemeyeceği bir istekte bulunmadığını bildirmiş olacağız.

3- Ve insanlar, dünyanın kıymet ve ziynetleri sebebiyle hayatlarında beşerî zaaflarına tesir edici durumlarla karşılaştıkları zaman İslâm cemiyetinde nasıl hareket ederlerdi? Söz konusu zaaflarından dolayı bozulan durumlarının telâfisi, benliklerinin de önceki normal ve sonraki ideal duruma yükselmesi için nasıl gayret sarfederlerdi? Bu husus anlaşılmış olacaktır.

Şimdi bu örnekleri gelişigüzel vermeye çalışacağız.

Bir gün bedevinin biri Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) bir talepte bulundu. Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) talebi yerine getirdi ve bedeviye dedi ki:

- “*Sana ihsanda bulundum, değil mi?*” Arabî:

- “*Hayır, ihsan değil, cemile bile yapmadın*”, diye cevap verince Müslümanlar öfkelenerek adama hücum etti. Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem), herhangi bir hareket yapmaktan vazgeçmelerini işaret ederek evine gitti. Bilahare bedeviyi getirterek yeni ihsanlarda bulundu ve evvelki sözünü tekrarladi. * Adam, bu defa:

* Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) Efendimizin bu sözü, ihsanı bedevinin başına kakmak için değildir. Bedevinin yüzünde memnurluk emaresi görmediği için söz konusu suali sormak zorunda kalmıştır.

- “Evet, Allah seni hayırlı evlât, hayırlı kadın ve iyi akrabalarla ödüllendirsin”, demek suretiyle duada bulundu. Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem):

- “Deminki sözlerinden dolayı ashabım sana gücendi. İstersen, şimdi bana söylediklerini bir kere de onların yanında tekrarlar ki, hakkında besleyecekleri kötü düşünceden vazgeçsinler”, dedi. Arabi bu teklifi kabul ederek ertesi gün yukarıdaki sözünü sahabilerin huzurunda tekrarladı.

Bedevi gittikten sonra Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) sahabilerine şunları söyledi:

- “Benimle bu bedevi (arasında olanşey), sahibiyle devesi gibidir. Deve kaçır, halk peşine düşer. Fakat bu takip devenin daha fazla uzaklaşmasından başka bir netice vermez. Devenin sahibi onlara der ki:

- Devemle beni başbaşa bırakın. Hem kendisine şefkatim fazladır, hem de onu sizden daha iyi tanırım.

Ve elinde bir demet otla devesine yaklaşır, onu çöktürür, yükünü sırtına vurduktan sonra üstüne biner. İşte bedevi o sözü söylediği zaman sizi serbest bırakmış olsaydım onu öldürürdünüz, adam da cehennemi boyardı.”

Ez-Zehri tarikiyle gelen, Müslim, Buharî ve Ahmed’in müştereken rivayet ettikleri bir hâdiste Zehri diyor ki:

“- Malik oğlu Abdullah oğlu Abdurrahman haber verdi:

- Kâb oğlu Abdullah -bu zat âmâ (kör) olan babası Kâbı gezdirirdi- Kâb İbn Mâlik'in Tebük muharebesinde Resulullah'tan ayrılışını şöyle anlatıyor:

- “Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) katıldığı bütün muharebelere katıldım. Yalnız Tebük hariç... Ve hiçbir harpte Resûlullah'tan (Sallallahu aleyhi vesellem) ayrıldığım bu muharebede olduğu kadar kuvvetli ve zengin olmamıştım. Önceki savaşlarda iki defa gaflete düştüğüm vaki olmamıştı. Fakat bu harpte gafil avlandığıma Allah şahittir. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) bir muharebeye girdi mi, çoğu zaman hemen arkasından da başka bir savaşın hazırlığını yapardı. Tebük de böyle olmuştu. Allah'ın Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem) yakıcı sıcaklarda cereyan eden bu muharebeden sonra uzun bir çöl yolculuğuna hazırlanmıştı. Birçok şeyde bu arada tamamlandı. Nereye gidileceği açıklandı. Müminlerin, düşmanları gibi hazırlık yapmaları gerektiği anlaşılmış oldu. Allah'ın Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) de bizzat katılmış olduğu bu sefere o kadar çok insan katılmıştı ki, isimlerini birer birer tespit etmeye imkân yoktu.”

Kâb devam ederek diyor ki:

“Öyle bir kalabalık ki, eğer bir insan bu sefere katılmayı düşünmüş olsa, vahiy yoluyla bu husus bildirilmedikçe hiç kimsenin bu meseleden haberdar olamayacağına inanabilirdi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) bu muharebeye meyvelerin olgunlaştığı, gölgelerin hoş manzara arzettiği bir zamanda gidiyordu. Benim dikkatim savaştay-

dı. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) ve Müslümanlar gerekli hazırlıklarını yaptılar. “Kalkayım, ben de hazırlıklarımı tamamlayayım” diyordum. Fakat hiçbir şey yapamadan yerimde kalıyordum. Kendi kendime ‘Gücüm yeter, nasıl olsa gereğini yaparım’ diye düşünüyordum. Bendeki bu tereddüt hali devam edip dururken ordu süratle yola koyuldu ve uzaklaştı. Bir ara hemen hareket etmeyi ve orduya yetişmeyi istedim. Keşke buna muvaffak olsaydım. Amma istediğimi yapamadım. Resûlullah’ın (Sallallahu aleyhi vesellem) hareketinden sonra Müslümanlara yetişecek olursam onların bana münafık nazariyle bakmalarından endişe ediyor ve Allah tarafından takdir edilmiş olan kimselerden sayılmak ihtimalinin de beni üzeceğini düşünüyordum.

Tebük’e varıncaya kadar Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) benden bahsetmemişler, ancak orada, halkın arasında otururlarken “Kâb İbn Malik ne yaptı?” diye sormuşlardı. Benî Seleme’den birisi:

Ey Allah’ın Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem)! Gölgelekleri ve kıyafeti -yani tembellik ve serveti- onu bu sefere katılmaktan alıkoydu.

Muaz İbn Cebel bu sözü söyleyen adama:

- “Ne kötü konuşuyorsun?”, dedikten sonra Resûlullah’a (Sallallahu aleyhi vesellem) dönerek:

“-Ya Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem), Allah’a yemin ederim ki, biz Kâb İbn Malik’in iyiliğinden başka bir haline şahid olmadık!” Diye ilâve etmiştir. Resûlullah, bunun üzerine herhangi bir şey söylememişlerdi.”

Kâb İbn Mâlik devamla diyor ki:

“- Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) Tebük'ten dönmek üzere olduğunu haber alınca endişelerim arttı. 'Acaba rızasını nasıl kazanabilirim?' diyordum. Evvelâ yalan söylemeyi düşündüm. Bu hususta ev halkının görüşüne de müracaat ettim. Fakat Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) gelmek üzere olduklarını söyledikleri zaman her türlü karışık düşüncelerden sıyrıldım, yalanın asla beni kurtaramayacağını yakinen anladım. Toparlandım. İşin doğrusunu anlatacaktım. Nihayet Allah'ın Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem) döndüler. Seferden döndüklerinde ilk defa mescide uğrayarak iki rekât namaz kılar, sonra da halkın arasında oturlardı. Bu defa da öyle olmuştu. Muhallefûn (harbe iştirak etmeyen, mazeretsiz geride kalanlar) yeminlerle özür beyanında bulundular. Sayıları seksenin üstündeydi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) bunların mazeretlerini dış görünüşüyle kabul etti, hattâ kendileri için af talebinde bile bulundu. Ancak gerçek niyetlerini Allah'a bıraktı. Sıra bana gelmişti, yaklaşıp selâm verdim. Öfke ile gülümseyerek “Gel” dediler. Yürüdüm. Huzurlarında diz çöktüm. Dedilerki:

- Seni harpten geri bırakan sebep nedir? Hazırlığını yapmamış mıydın?

- Ey Allah'ın hak peygamberi, senin yerinde peygamber olmayan biri olsaydı ve ben onun huzurunda oturmuş bulunsaydım, özür beyan etmek suretiyle kendimi kurtaracağımı ümid eder ve belki de sözü uzatırdım. Fakat biliyorum, yalan söylemek suretiyle bugün için öfkenizi yatıştırmış olsam bile aradan çok geçmeden yine bana kızacaksınız. Doğruyu söylesem zaten öfkenizi tahrik etmiş

olacağım. O halde neticeyi Allah'tan bekliyorum, beyan edecek özür bulamıyorum. Çünkü bu harpten geri kalmış olmaktan dolayı nail olduğum (kazandığım) sıhhat ve servete hiçbir zaman malik olmamıştım.

- İşte bu doğrudur. Şimdi kalk, tâ ki Allah hükmünü bildirsın.

Kalktım. Beni Seleme'den bazı kimseler peşime takıldı.

Bana:

—Vallahi biz senin daha önce herhangi bir günah işlediğine şahid olmadık. Diğerleri gibi sen de özür beyan edebilirdin. Bu takdirde Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) mağfiret talebi suçunun affına kâfi gelirdi, dediler. Beni bu şekilde azarlayıp duruyorlardı. Hattâ bir ara Peygambere (Sallallahu aleyhi vesellem) dönerek sözlerimin yalan olduğunu söylemeyi bile düşündüm. Onlarla şöyle konuştuk:

- Benim gibi davranan oldu mu?
- Evet, iki kişi aynen senin sözlerini tekrarladı.
- Kim onlar?
- Mirara İbn Arabî ile Hilâl İbn Ümeyyeti'l-Vakıfı...

Adı geçen bu zatlar iyi insanlardı. Üstelik Bedir muharebesine de iştirak etmişlerdi. Bu zâtları örnek alabilirdim. Nitekim yukarıdaki konuşmadan sonra yoluma devam ettim.

Allah'ın Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem), muhalle-

İn mensubu diğer iki arkadaşım ile birlikte halkın bizimle konuşmasını menetti. Halk bizden uzaklaştı. Tavırları başkalaştı. Artık yeryüzü bile değişmişti. Toprak, önceden bildiğimiz toprak değildi.

Böylece tam elli gün bekledik. Diğer iki arkadaşım uğradıkları ruhî bunalım sebebiyle evlerinde oturup kaldı. Bense güçlü kuvvetli idim. Evimden çıkıyor, cemaatle namazımı kılıyor, çarşıda dolaşıyordum. Fakat benimle kimse konuşmuyordu. Namazdan sonra, makamında otururlarken Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek selâm verirdim. Yüzüne dikkatle bakar, dudaklarının hareket edip etmediğini anlamaya çalışırdım. Sonra yakınında namaza durur, Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) yine bakardım. Namazda iken bana baktığını görürdüm, amma ben ona döner dönmez yüzünü öteye çevirirdi. Müslümanların bizi bu şekilde tecrit edişleri uzayınca bir gün gidip Ebû Katade'nin duvarına tırmandım. O benim amcamın oğlu idi. Aynı zamanda insanlar arasında en çok onu severdim. Buna rağmen selâmıma karşılık vermedi.

Dedim ki:

- Ya Ebâ Katâde, Allah için konuş! Benim, Allah ve Resulünü (Sallallahu aleyhi vesellem) sevdiğimi bilmiyor musun?

Sustu. Yeminimi tekrarladım. Cevap vermedi. Bir daha tekrarladım.

- Onu Allah ve Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem) bilir, dedi. Döndüm, duvara tekrar tırmandım. Ağlıyordum.

Bir gün şehrin çarşısında geziniyordum. Erzak satmak üzere Şam'dan gelen birisi:

- Kâb İbn Mâlik'i bana gösteren yok mu?, diye bağırdı. Halk başına toplandı, beni gösteriyorlardı. Adam yanıma gelerek bana bir mektup uzattı. Gassanî kralından geliyordu. Okuma yazma biliyordum. Bir de ne göreyim:

"... Arkadaşının sana işkence ettiğini öğrenmiş bulunuyorum. Allah da, sana bir iyilik vermek suretiyle şerefini kurtarmamış. O halde, gel bize katıl, sana dostluk gösteririz" yazılı değil mi? "İşte bu da bir başka belâ" dedim. Mektubu derhal yaktım. Elli günün bitmesine on gün kalmıştı. Bir de Resûlullah'tan (Sallallahu aleyhi vesellem) bir elçi geldi. "Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) emri var, karından ayrı kalacaksın" diyordu.

- Boşayacak mıyım? Yoksa ne yapacağım? Dedim.

- Hayır, ayrı kal; ona yaklaşma, dedi.

Allah'ın Resulü (Sallallahu aleyhi vesellem) arkadaşlarıma da aynı emri göndermişti. Karıma:

- Allah bu husustaki hükmünü bildirinceye kadar ailenin yanına git, onlarda kal, dedim.

Hilâl İbn Ümeyye'nin karısı Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) gelerek:

- Ey Allah'ın Hak Peygamberi (Sallallahu aleyhi vesellem), Hilâl pek yaşlıdır, hizmetçisi de yoktur. Ona bakmamda bir sakınca var mıdır? diye sormuş, Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) da:

- Hayır, ancak sana yaklaşmasın, demişti. Kadın:

- Vallahi, zaten onda herhangi bir şeye karşı böyle bir arzu mevcut değildir. Ve vallahi, o meseleden bu yana devamlı şekilde ağlamaktan kendini alamıyor, diye söylemişti.

Yakınlarımdan bazıları da bana:

- Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem), karısının kendisine hizmet etmesi hususunda Hilâl'e izin vermiş, sen de aynı yolu dene, dediler.

Ben de:

- Vallahi, ben bu hususta Resûlullah'tan (Sallallahu aleyhi vesellem) izin isteyemem. Hem ne diyebilirim ki? Çünkü ben genç bir adamım.

On gün daha bekledik. Halkın bize karşı tatbik ettiği "konuşmama" boykotu üzerinden tam elli gün geçmişti. Sonuncu gün sabah namazını evlerimin birinin damında kıldım. Olduğum yerde oturup duruyordum. Artık nefsim kendime yük olmuştu. Bütün genişliğine rağmen dünya bana dar geliyordu. İşte tam o sırada Allah bizden bahsetmiş olmalıydı. Zira Bela dağı istikametinden bir ses geliyordu. Adam alabildiğine:

- Ey Kâb, müjde!

Diye bağıırıyordu. Hemen secdeye kapandım. Aydınliğa çıktığımızı anlamıştım. Gerçekten de Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kılınca Allah'ın bizi affettiğini ilân etmişti. Halk bize müjdeyi verebilmek için yola koyulmuştu. Arkadaşlarıma da müjdeciler gitmişti. Birisi atını sürmüş, diğeri de dağa doğru koşup bağırmıştı. Dağ

istikametinden gelen sesi süvarininkinden önce duydum. Adam yanıma geldi. Müjdeyi verdi. Derhal üzerimdeki elbiseyi kendisine hediye ettim. Allah biliyor ya, o gün için başka bir elbisem de yoktu. Hemen emaneten bir takım elbise buldum, giyindim ve Resulullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) koştum. Halk dalgalar halinde geliyor ve "Allah'ın affı senin için kutlu olsun" diyerek beni tebrik ediyordu.

Bu şekilde mescide kadar ilerleyerek içeriye girdim. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) oturuyorlardı. Etrafı kalabalıktı. Talha b. Ubeydullah kalktı, bana doğru koştu. El sıkıştık, beni tebrik etti. Allah'ın bildiğini niçin saklayayım, muhacirin arasında ondan başka ayağa kalkan olmadı.

Râvi der ki:

- Kâb sözüne şöyle devam etti:

- Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) selâm verdim. Bana:

- Müjde, dedi, annen seni dünyaya getirdiğinden beri en hayırlı gününü yaşıyorsun.

Bunu söylerken yüzünde sevinç yıldırımları çakıyordu.

Sordum:

- Bu af sizden mi geliyor, Allah'tan mı?

- Hayır, benden değil; Allah'tan, buyurdular. Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem), sevindikleri zaman yüzleri bir ay parçası gibi nurlanırdı. Onun sevinçli olduğunu bu halinden anlardık. Huzuruna oturunca:

- Ey Allah'ın Resülü (Sallallahu aleyhi vesellem) ma-

demki affedildim, bunun bir teşekkürü olarak bütün malımı Allah'a ve Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) bırakmak istiyorum, dedim.

- Malının bir kısmını elinde tut, bu senin için daha hayırlıdır buyurdular.

- O halde Hayber'de hisseme isabet eden miktarı tutayım, dedim ve devam ettim:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem), Allah beni doğru söylediğim için kurtardı. O halde bu nimetin bir şükrü olarak yaşadığım müddetçe doğrudan başka birşey söylemeyeceğim.

Yukarıdaki sözü Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) söyledikten sonra müminlerden hiçbirinin doğru sözünden dolayı herhangi bir musibete uğradığını görmediğime yemin ederim. Ve Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) huzurunda söz konusu konuşma geçtikten sonra da, bugüne kadar yalan söylemedim. Geriye kalan ömrümde de bu hususta beni koruması için Rabbime yalvarırım."

Merisyâ suyu üzerinde altıncı hicrî yılda vuku bulan Benî Mustalık muharebesini anlatırken İbn İshak der ki:

"- Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) ile suyun kıyasına gelmiştik. Suya ihtiyacı olanlar da toplandı, bir hayli kalabalık oldu. Ömer İbn Hattab ile seyisi Cehcah İbn Mesud da gelmişlerdi. Suyun başındaki kalabalık sebebiyle Cehcah ile Hazret oğlu Benî Avn'in müttefiki olan Sinan İbn Veberî'l-Cühenî arasında kavga çıktı. Cühenî Ensar'ı (Medinelileri), Cehcah da muhacirini (Mekkelileri) imdada çağırınca Abdullah İbn Übeyy İbn Selul öfkelen-di. Ve:

- Yaa, demek bunu yapabiliyorlar. Tahakküm etmek suretiyle bizi memleketimizden kaçırmaya kalkışacaklar. Bu Celâbib³ eskilerin “Besle kargayı, oysun gözünün” dediklerindendir. Amma and olsun, Medine’ye dönüldüğünde aziz üstün olan hakir aşağı olanı çıkaracaktır, dedi. Yanında bulunmakta olan kabilesi mensuplarına dönerek:

- Bu durumu siz kendiniz hazırladınız. Memleketinizin kapılarını onlara açtınız. Mallarınızı paylaştınız. Onlara yardım etmeseydiniz şüphesiz başka yerlere gideceklerdi, diye ilâve etti.

Abdullah İbn Übeyy’in bu sözlerini dinleyenler arasında genç bir delikanlı vardı. İsmi Zeyd İbn Erkam’dı. Tabiatıyla söylenenleri duymuştu. Durumu derhal Resûlullah’a (Sallallahu aleyhi vesellem) haber verdi. Peygamber Aleyhisselam’ın yanında bulunan Hazreti Ömer:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Emret, İbad İbn Bîşr bu adamın hesabını görsün, dedi.

Hazreti Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Peki ama, bu takdirde “Muhammed arkadaşlarını öldürüyor” şeklinde halk arasında çıkması muhtemel dedikodular ne olacak? Bu olamaz. Fakat sen derhal hareket edeceğimizi ilân et, buyurdu.

Bu karar o anda verilmişti. aslında Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) tarafından tespit edilmiş bir hareket saati değildi. Bununla beraber Müslümanlar yola çıktı. Abdullah İbn Übeyy de, Zeyd’in meseleyi Peygambere (Sallallahu aleyhi vesellem) intikal ettirdiğini öğrenerek Resûlullah’a (Sallallahu aleyhi vesellem) koştu. Yemin ediyordu.

“Zeyd’in anlattıkları gibi birşey söylemedim” diyordu. Bu adam kavminin büyüğü idi. Onların nazarında önemli bir mevkii vardı. Abdullah’ın arkadaşlarından olup da o anda Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) yanında bulunanlar, kendisine acıdıkları için müdafaa maksadıyla:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Çocuk gizlice dinlemeye kapılmış olabilir. Belki de adamın söylediklerini yanlış anlamıştır, diyorlardı.

İbn İshak der ki:

- Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) hareket etmişti. Üseyd İbn Hudayr yanına yaklaşarak şanına lâayık bir ihtiram gösterdikten sonra şöyle konuştu:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Umulmadık bir zamanda yola çıktınız. Halbuki bu saatlerde hareketiniz söz konusu değildi.

- Arkadaşlarınızın söylediklerinden senin haberin olmadı mı?

- Hangi arkadaş yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)?

- Abdullah İbn Übeyy.

- Ne demiş o?

- Medine’ye döndüğünde aziz olanın zelil olanı oradan çıkaracağım iddia etmiş.

- Vallahi yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem), istersen sen onu buradan çıkarırsın. Çünkü zelil olan o, aziz sensin. Sonra devamla:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Ona acı. Allah seni bize gönderdiği zaman onun kavmi kendisine taş giydirmek için hazırlık yapıyordu. Böyle bir durumda o krallığının senin tarafından gasbedildiğini sanıyor, dedi.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) ve Müslümanlar ertesi gün sabaha kadar yürüdü. Konaklamıyorlardı. İkinci gün güneş çıktığı halde hâlâ yola devam ediliyordu. Ancak sıcak iyice bastırınca konaklama emri verildi. Yorgunluk sebebiyle Müslümanlar yere çöker çökmez uyumaya başladılar. İşte Abdullah İbn Übeyy'in sözleriyle halkın zihnen meşgul olmasını önlemek gayesiyle Peygamberimiz böyle hareket etmişti.

Yine İbn İshak diyor ki:

- Allah'ın, münafıkları anlattığı sûre Abdullah İbn Übeyy ve emsali hakkında o zaman nazil olmuştu. Sure inince Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem)

Zeyd İbn Erkam'ın kulağından tutarak:

- Bu, dedi, kulağıyla Allah'a sadakat gösterdi.

Babasının haberini Abdullah İbn Übeyy'in oğlu Abdullah⁴ da duymuştu.

Asım İbn Ömer İbn Katade'den naklen, İbn İshak diyor ki:

"-Abdullah (küçük), Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) gelerek dedi ki:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Duyduğuma göre, kendisi hakkında size bildirilenlerden dolayı Abdullah İbn Übeyy'i öldürmeyi dilersiniz. Eğer bunu mutlaka ya-

pacaksanız, bana emir verin, onun kafasını size getireyim. Yemin ederim ki, Hazrec kabilesinde babasına benden daha vefalı olan yoktur. Bu işi bir başkasına havale edilir, o da Abdullah İbn Übeyy'i katlederse, babamın katilini halk arasında dolaşırken görmeye dayanamayıp onu öldürebilirim. Tabî bir kâfir için bir mümini öldürmüş olurum ve dolayısıyla cehenneme giderim.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Hayır. Bizimle kaldığı müddetçe ona şefkatli davranır, iyi muamele ederiz, buyurdular.

Bundan sonra Abdullah İbn Übeyy yukarıda zikredilen hadiseden bahsetmek istediği zaman kavmi onu ayıplar . Kendine çıkışır ve sert muamele ederdi.

Kavmi ile Abdullah arasındaki durumu öğrenen Resûlullah bir gün Hattab oğlu Ömer'e dedi ki:

“- Ne dersin ey Ömer! Onu öldür, dediğin gün bu işi yapsaydım kavmi bunu bir izzet-i nefis meselesi yapacaktı Fakat istersem onu öldürtebilirim.” Ömer (Allah ondan razı olsun):

- Vallahi, dedi Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) emirini benimkinden daha hayırlı buldum.

İkrime İbn Zeyd ve daha başkaları rivayet ediyor:

- Müslümanlar Medine'ye döndükleri zaman İbn Übeyy'in oğlu Abdullah şehrin kapısında durdu ve kılıcını çekti. Müslümanlar gelip geçiyordu. Abdullah İbn Übeyy de kapıdan geçmek üzereydi. Tam bu sırada oğlu “Dur” emrini verdi.

Babası:

- Allah kahretsin, ne oluyor sana?

Delikanlı:

- Vallahi, Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) izin vermedikçe sen bu kapıdan geçemezsin. Çünkü o azizdir, sen zelil...

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) henüz gelmemişti. Çünkü O. Ekseriyetle sürücü⁵ olarak kalırdı. Peygamberimiz gelince Abdullah İbn Übeyy oğlunu kendisine şikayet etmişti. Delikanlı:

- Vallahi, yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Sen izin vermedikçe o içeri giremez, dedi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) izin verdi. Bunun üzerine delikanlı:

- Mademki Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) sana müsaade etti, şimdi geçebilirsin, dedi. Abdullah İbn Übeyy boynunu bükerek içeri geçti."

İşte Abdullah İbn Übeyy'in oğlu Abdullah'ın durumu bu... Allah ondan razı olsun ve ecrinden mahrum bırakmasın. Bu zat hür iradesinin sahibi itaatli Müslüman için ne yüce bir örnektir. Babasının tutumundan dolayı ızdırap (acı) duyuyor, yaptığı işlerden mahcup ve üzüntülü oluyordu. Bununla beraber hayırlı bir evlâdın babasına karşı hissedeceği hassasiyete de sahipti. Resulullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) babasını öldürteceğini iştiriyor, birbirine zıd duygularla kalbi burkuluyor, buna rağmen bütün bunları tam bir metanetle (dayanıklılıkla) karşılıyordu. O, İslâm'a ve Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) itaat etme-

yi seviyor, bu sebeple babası hakkında da olsa verilecek cezayı infazdan kaçınmıyordu. Ancak bir başkası tarafından babasının başının koparılması halinde bu işi yapanı serbestçe dolaşır görmeye tahammül edemeyeceğini düşünüyor; duygularının bir gün kendisini aldatacağından, öfke ve intikam hislerini tahrik edecek olan şeytanla başa çıkamayacağından korkuyordu. İşte burada, kalbindeki sıkıntılardan dolayı kendisine yardımcı olması ve çektiği ızdırapları yokedilebilmesi için Peygamberine ve liderine sığınyordu: Bu sebeble, eğer Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) mutlaka ölüm cezası verecekse, babası hakkındaki infaz hükmünün kendisine bırakılmasını istiyordu. Hiç şüphesiz o bu emre itaat edecek ve babasının başını getirecekti. Amma bu işe başkası memur edilmemeliydi. Çünkü babasını Öldüren kimsenin yeryüzünde serbestçe dolaşmasına dayanamaz ve bu işi yapanı katledebilirdi. Bu durumda bir kâfir için bir Müslümanı öldürmüş olurdu ki, o zaman cehenneme girerdi. Saygıdeğer olan bu durum karşısında ne tarafa dönerse dönsün, kalp deki bu güzellik nedir yarabbi... Bu, insan kalbindeki iman güzelliğidir. O, Peygamberimizden (Sallallahu aleyhi vesellem) bir insan için en ağır bir vazifeyi istemişti: Babasını öldürecekti! Üstelik niyetinde tam bir sadakat vardı. Böyle yapmak suretiyle daha zor bir durumdan kendisini korumuş olacaktı. Evet, insanî duyguları onu bir kâfir için bir mümini öldürmeye zorlayabilirdi.

İşte bu sebeplerle babasını bizzat kendisi öldürmek istiyordu. Fakat Resûl-i Kibriya müşfik ve isabetli hükümleriyle hem onu bu zor durumdan kurtarmış, hem de askeri ani bir yolculuğa çıkarıp kıyasıya yürütmek suretiyle hadisenin

alevini söndürmüş, fitneyi de böylece önlemişti. Hadisenin her tarafı ibretle doludur. Hususiyle oğlunun babasının başını keserek koparmak istemesi ve Medine kapısında kılıcını çekerek, babasını Peygamberden (Sallallahu aleyhi vesellem) izin almadıkça içeriye bırakmaması ve aradan uzun zaman geçmesine lüzum kalmadan aziz'in ve zelil'in kim olduğu konusunun anlaşılması hadisenin özellikle ibret alınacak taraflarıdır.

Görülüyor ki, bu insanlar her beşere nasip olmayan zirvelere ulaşmışlardı. Onları bu yüksekliklere eriştiren neden elbette imanlarıydı. Bununla beraber insan idiler ve kendilerinde beşerî zaaf lar da vardı. Ve olacaktı da. İnsanlar eğer İslâm'ı gerçekten idrak ettiklerini, yiyen içen ve çarşı-larda dolaşan insanlar olarak yaşadıklarını bildikleri takdirde beşerî zaaf ların da güzel tarafları bulunduğunu ve İslâm inançlarının bunu kabul ettiğini görecektlerdi.

Enes b. Malik der ki:

“- Ebu Talha, Ebu Ubeyde bin Cerrah, Ebi Ducane, Muaz bin Cebel ve Süheyl bin Beyda'lara sakilik (içki servisi) yapıyordum. Hepsinin de şaraptan başları dönmüştü. O anda bir ses duydum:

“A! Şarap haram oldu ya...” diyordu.

“- Bunun üzerine içeriden dışarıya ve dışarıdan içeriye kimse girip çıkmadan hemen şarapları devirdik, sürahileri kırdık, kimimiz abdest aldık, kimimiz gusül yaptık ve ümmü selim kokusu süründükten sonra mescide gittik.”⁶

Ebu Bureyde babasından naklen anlatır: Babası der ki:

- Bir gün oturmuş şarap içmeye başlamıştık. Kalkıp Resûlullah'a (Sallallahu aleyhi vesellem) gittim. Selâm verdim; (orada) şarabın haram edildiğini bildiren âyetin geldiğini öğrendim. Arkadaşlarımla yanına döndüm ve âyeti "Vazgeçer misiniz?" cümlesine kadar okudum. Bir kısmı kadehlerindeki bitirmişti, diğerlerinininkinde ise bir miktar şarap kalmıştı. Hemen döktüler. Küpleri de devirdikten sonra:

"Vazgeçtik Yarabbi, vazgeçtik Yarabbi" dediler.

Ne kaçakçı grupları teşekkül etmiş, ne de devlet suç sahiplerinin mallarına el koymuş veya onları hapsetmiş yahut da idam gibi caydırıcı tedbirlere başvurmak mecburiyetini hissetmişti. Emirleri sür'atle ve kolaylıkla tatbik ediliyordu. Tabî bu durum, halkın Kur'ân'a uymasının neticesiydi.

Safiyye binti Şeybe'den:

"- Âişe'nin yanında oturuyorduk. Kureyş kadınlarından ve onların faziletlerinden söz ediliyordu. Bir ara Âişe:

- Kureyş kadınları şüphesiz faziletlidir. Ancak yemin ederim ki, Ensar kadınlarından daha değerli, Allah'ın Kitabına daha çok bağlı, Kur'an'a daha sağlam inanan kadın görmedim. Sure-i Nur'da kadınlara hitap eden 'Başlarının örtülerini vursunlar' âyeti nazil olduğu, erkekler de bu âyeti kendilerine tebliğ ettikleri -her erkek karısına, kızına, kız kardeşine ve yakın akrabası olan kadınlara okuyordu- zaman âyeti dinleyen her kadın elbise dolabının başına geçiyordu."⁷

Mekkeli müşrikler birkaç müminin hicret etmesine

mani olmuş, onları hapsedip bağlamışlardı. Hatta dinlerinden dönmeleri için durmadan işkence etmişlerdi. Müşrikler bu gibi hadiseleri tekrarlayıp dururken diğer tarafta Hudeybiye anlaşması imzalandı. Bu anlaşmaya göre Mekkeli bir Müslüman kaçmak suretiyle Medine'ye geldiği takdirde Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) tarafından müşriklere iade edilecekti. Gerçekten de bir kolayını bularak hapisten kaçan Ebu Buseyr, yedi gece yalın ayak yol yürüdükten sonra Medine'ye gelmiş; bununla beraber Hudeybiye anlaşmasının zikri geçen hükmüne dayanarak kendisini teslim almak üzere arkasından hemen iki kişi gönderilmişti. Ebu Buseyr gibi genç ve imanlı bir delikanlıyı müşriklere teslim etmek müminlere çok ağır geliyordu. Zaten yollarda pek çok ızdırap çekmiş ve binbir güçlükle Medine'ye ulaşabilmişti. Üstelik fitne ve azabdan kurtulduğunu düşünerek rahatlık hissediyordu. Tekrar Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) düşmanlarına iade edileceğini aklının köşesinden bile geçirmemekteydi. Fakat Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem), Mekke'ye dönmesini emrederek kendisini Kureyş'in elçilerine teslim edince hayretten gözleri açılmış ve:

- Yâ Rasûlallah! (Sallallahu aleyhi vesellem) Beni dinimden dönmeye zorlayan kâfirlere mi teslim ediyorsun? Diye sormuştu.

Hazreti Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) ise:

- Yâ Ebâ Buseyr! Bu kavme senin de bildiğin sözleri vermiş bulunuyoruz. Dinimize göre ahdimizi bozmak bize yaraşmaz. Şüphesiz Allah, sana ve beraberindeki müslü-

manlara bir ferahlık ve çıkar yol yaratacaktır, dedi. Ebu Buseyr:

- Yâ Rasûlallah! (Sallallahu aleyhi vesellem) Beni kâfirlere mi veriyorsunuz? Şeklindeki سوالini yine hayretler içinde tekrarladi. Bunun üzerine Allah'ın Resulü:

- Yürü yâ Ebâ Buseyr, Allah sana çıkar bir yol yaratacaktır, dedi ve onu Mekke'ye götürölmek üzere adamlara teslim etti.

Huzeyfe İbn Yeman'a Kûfe halkından biri dedi ki:

- Yâ Ebâ Abdullah, Resûlullah'ı (Sallallahu aleyhi vesellem) görüp ona sahabelik yaptınız mı?

Huzeyfe:

- Evet, dedi. Kûfeli sordu:

- Nasıl yapıyordunuz bu işi? Huzeyfe:

- Vallahi (vazifelerimizi tam yapmaya) gayret ediyorduk.

Kûfeli:

- Vallahi ona yetişebilseydik kendisini yeryüzünde yürütmez, omuzlarımızda taşırdık.

Huzeyfe:

- Ey kardeşimin oğlu! Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) ile bizi Hendek mevkiinde görmeliydin. Gece bir hayli ilerlemişti. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) namaza durdu. Bitirince bize döndü:

“- Düşmanın ne yaptığını gözetleyerek bize haber ve-

recek bir kimse varsa Cennette bana arkadaş olmasını Allah'tan dileyeceğim" dedi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) geri dönülmesini şart koşuyordu. Soğuk, açlık ve düşman tehlikesinden oluşan derin korkudan dolayı kimse yerinden kalkmıyordu. Bu durumu gören Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) beni çağırdı. Artık çaresizdim, ayağa kalktım ve bana:

"- Git, düşmanın arasına gir. Ne yaptıklarını öğren ve bize gelinceye kadar kimseye birşey söyleme" dedi. Gittim. Aralarına girdim. Rüzgâr ve Allah'ın askerleri düşmana yapacağını yapıyor, kazan kaynatamıyor, ateş yakamıyor ve çadır kuramıyorlardı. Ebu Süfyan bir ara ayağa kalktı ve:

- Ey Kureyş oğulları! Herkes arkadaşına baksın, dedi ve devam etti:

- Ey Kureyş oğulları! Vallahi siz, beklenmesi mümkün olan bir yerde değilsiniz. Atlarımız ve develerimiz öldü. Kurayza oğulları sözlerinde durmadı ve bize ihanet etti. Rüzgârın şiddetinden başımıza gelenleri görüyorsunuz, kazanlarımız yerlerinden fırlıyor, ateş uçup gidiyor, bina tutturamıyoruz. O halde ben gidiyorum, siz de gelin.

Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüm. Hanımlardan birine ait olan Yemen işlemeli maratın⁸ içinde namaz kılıyordu. Beni görünce maratın bir tarafına çekildi ve beni ayaklarının yanına sıkıştırdı. Sonra rükû ve secdeyi tamamladı. Orada bekledim. Selâm verince gördüklerimi ve duyduklarımı anlattım. Kureyş'in geri döndüğünü duyan Gatafan oğulları da memleketlerine dönmeye hazırlanmışlardı,"

Müslümanların durumu, bu hadisede büyük bir felaket arz ediyordu. Yiyecek konusu büyük bir sıkıntı kaynağı olmuştu. Çeşitli tehlikelerin verdiği korku bir dehşet halini almıştı. Müminler dehşetle sarsıldı. Nitekim Allah bu konuda:

“ - Orada müminler belaya ve şiddetli sarsıntılara uğradılar” buyurdu. Onlar da bizim gibi beşerdi. İnsanların belli bir gücü vardır. Allah onlara bu gücün üstünde bir mesuliyet yüklemeyiz. Gerçi Allah'ın, sonunda kendilerine nasip cedeceği zaferden emin idiler. Resûlullah'ın müjdeleri şüphesiz gerçekleşecekti. Zira Hazreti Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) onlara Hendek ve benzeri yerleri aşan, Yemen, Şam, doğudan ve batıdan çok geniş memleketlerin fethedileceğini bildirmişti. Bütün bunlara rağmen o gün karşılaştıkları fecî durum endişe vericiydi. Üzülüyor, hatta sarsılıyorlardı. Huzeyfe'nin verdiği haber bu durumu en iyi şekilde tasvir etmektedir. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) sahabelerin ruh halini yakından bildiği için kendilerine yukarıdaki soruyu sormuş ve duayı öğretmişti. Duada, cennet hayatında Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) arkadaşı olmak vaadi vardı. Fakat buna rağmen suale hiç kimse müspet (olumlu) cevap vermemişti. “Gel Huzeyfe” denilerek isim açıklanınca, Huzeyfe:

- Çağrıldıktan sonra verilen vazifeyi kabul etmekten başka çare kalmamıştı, diyor. Böyle bir durum ruhî sarsıntısının son aşamalarına ulaştığı anlarda ancak ortaya çıkabilir.

Ne var ki, bütün bu sarsıntıların, gözlerde zayıflamaya başlayan pırıltıların ve duyulan iç sıkıntılarının yanısıra Allah

ile aralarında devamlı bir bağ, ilahî kanunların şaşmazlığına dair bir anlayış ve bu kanunların asla değişmeyeceğine kesin bir inanç vardı. Başlangıcın gerçekleşmekte olduğunu gördükleri için nihayet neticenin de gerçekleşeceğini biliyorlardı. İşte bu inançla, müminler, bu gibi sarsıntıların zafer sebebi olacağını görebiliyorlardı. Zira daha önceden Cenab-ı Hakkın şu emrini tasdik etmişlerdi:

“- Cennete gireceğinizi ve sizden önceki kavimlerin başına gelenlerin size gelmeyeceğini mi sandınız? Onlar ki, zor ve güç durumlarda karşılaştılar ve sarsıntı geçirdiler, hatta Resul ve beraberindeki müminler, ‘Allah’ın yardımı ne zaman?” diyorlardı. Allah’ın (vereceği) zafer (ise) yakın değil midir?”

Müslümanlar Hendek’te gerçi bunalım içinde idiler. Fakat Allah’ın zafer vaadi onlara da yakındı. Sonra onlar şu ayetleri de okuyorlardı.

“- İşte Allah ve Resulünün bize vaad ettikleri; Allah ve Resulü sadıktırlar.”

Bu gibi sarsıntılar onların ancak iman ve teslimiyetlerini arttırırdı. Bir tarafta korku, şüphe, sarsıntı ve bunalımlar... Öte yanda Allah’ın zafer vaadi. Evet, zafer gelecekti. “Allah ve Resulü sadıktı.” İşaret ve beyanlarında sadakat vardı. Bunu bilen müminler Allah’ın vaad ettiği zaferden emindi ve bu sebeple iman ve teslimiyetleri artıyordu.

Bunlar insandı. Beşerî zaaf ve hislerden sıyrılmak ellerinde değildi. Cinsiyetlerinin sınırlarını aşarak veya bu çerçeveden taşarak asıl karakter ve özelliklerini kaybetmeleri de zaten kendilerinden beklenmiyordu. Onlar bu özellik ve

karakter içinde yaratılmışlardı. Beşer olarak kalacaklardı. Melek, şeytan, hayvan veya taş olarak yaratılmamışlardı. Sonradan da olamazlardı. İnsan idiler, dolayısıyla telâşa kapılabilirlerdi. Ağır günlerin sıkıntısını çeker, güçlerini aşan tehlikelere uğrayınca da sarsıntı geçirirlerdi. Ancak onlar, bütün bu olup bitenlere rağmen sağlam bir hükme (Kuran'a) sarılmışlardı. Bu hüküm onları Allah'a bağlıyordu. Düşmelerini engelliyor, ümitlerini tazeliyor ve gevşemekten onları kurtarıyordu. Buna benzer daha nice olaylardaki tutumlarıyla insanlık tarihinde eşine bir daha rastlanmayan tek örnek oldular.

Asırlar boyunca eşsizliğini muhafaza eden bu örneği anlamak bizim içinde vazife olmalıdır. Zaaflarıyla, kuvvetleriyle beşerî karakterden ayrılmamış olan bu zatların insan olduklarını anlamamız gerekir. Beşerî özelliklerini muhafaza etmekle beraber insanlığın gerekmektedir edebileceği en yüksek mertebeye ulaşmalarının sırrını Gök İpine (Kur'an'a) tutunmuş olmalarında aramak ve bunu böylece bilmek gerekmektedir.

Büreyde'den:

- Maiz bin Mâlik, Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem)'a gelerek dedi ki;

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Beni temizle.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Yazık sana, git Allah'tan af dile ve O'na dön. Gitti çok geçmeden tekrar geldi.

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Beni temizle,

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) aynı cevabı tekrarladı. Bu hadise dört defa tekrar etti. Dördüncü gelişinde Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) ile arasında şöyle bir konuşma oldu:

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Seni neden temizleyeyim?

Maiz bin Mâlik:

- Zinadan.

Buna karşılık Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Bu adam deli midir, diye sordu. Deli olmadığını söylediler.

- Acaba şarap mı içti? Adamın biri kalkarak ağzını yıkladı. Alkol kokusu yoktu. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) tekrar sordu:

- Zina mı ettin?

- Evet.

Bunun üzerine emir verdi ve adam taşlandı. Bir kaç gün sonraydı. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) sahabelerine:

- Maiz İbn Mâlik için af dileyin. O öyle bir tövbe etti ki, ümmetime taksim edilseydi hepsine kâfi gelebilirdi, buyurdu.

Esed'in Gamit kabilesinden bir kadın gelerek:

- Beni temizle ey Allah'ın elçisi, dedi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem), aynen Maiz'a söylediği gibi:

- Yazık sana, git Allah'tan af dile ve O'na dön (tevbe et), dedi. Kadın:

- Maiz'i reddettiğin gibi beni de mi göndermek istiyor-sun? Hâlbuki göndermek istediğin kadın zinadan gebedir, dedi.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Sen mi, diye sordu.

Kadın:

- Evet, cevabını verdi.

Resûlullah:

- Doğumunu yapınca... Buyurdu. (Hüküm o zaman icra (infaz) edilecek demek istiyordu.)

Medineli bir zat kadına kefil oldu. Kadın doğumunu yapınca da Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem)'a durumu haber verdi.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Mademki, çocuk küçüktür, kadını recmedip (taşılayarak) yavruyu emziksiz bırakamayız, buyurdu.

Medineli bir zat:

- Emzirme işi bana aittir yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem), dedi ve bunun üzerine hüküm infaz edildi.

Bir başka kanaldan gelen rivayete göre hadise şöyle cereyan etmiştir:

Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem) kadına:

- Doğumu yapıncaya kadar evine dön, dedi.

Kadın doğumdan sonra tekrar geldi. Bu defa Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Şimdi git, çocuk sütten kesilince gel, dedi. Sütten kesilen çocuğun elinde bir ekmek parçası olarak kadın tekrar Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) huzuruna vardı:

- İşte, yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Çocuk sütten kesildi ve artık yemek de yiyebiliyor.

Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem), çocuğu müminlerden birine teslim etti. Kadın hükmün infaz edileceği mahalle götürüldü ve sırtına kadar, kazılan toprağa gömüldükten sonra halka onu taşlamaları emredildi. Halid İbn Velid tam karşıdan bir taş atmıştı. Kadının başına isabet eden taşın açtığı yaradan fışkıran kan yüzüne sıçrayınca Halid kadına küfretti. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) :

- Ey Halid, yavaş ol! Nefsim yed-i kudretinde (her şeyim onun için) olan Halik'a (yaratan) yemin ederim, kadın öyle bir tevbe etmiştir ki, şayet aynı tevbeyi Cahiliyye devrinin sokak soyguncuları yapsaydı şüphesiz affedilirlerdi, buyurdu.

Sonra kadının cenazesi kaldırılarak defnedildi.

Bir rivayete göre, Yunus İbn Abidin'in yanında çeşitli değerde ziynet eşyası bulunmaktaydı. Dört yüzlük (dirhem),

iki yüzlük olanları vardı. Adam namaza gitti. Dükkânına yeğenini bırakmıştı. Bir bedevi geldi, dört yüzlük bir ziynet eşyası istedi. Çocuk da ona dört yüzlük yerine iki yüzlük birşey verdi. Bedevi malı beğendi, memnuniyetle satın alıp gitti. Yunus İbn Abidin, yolda, ziynet eşyasını elinde taşımakta olan bedeviye rastladı. Malını tanıdı. Ve bedeviye kaçta aldığını sordu. Dört yüze, deyince Yunus, bedeviye:

- Bu malın iki yüzden fazla değeri yoktur. Geri dön ve onu iade et, dedi. Bedevi:

- Benim memleketimde bunun değeri beş yüzdür. İstem bu malı kendi rızamla satın aldım.

Yunus:

- Dön, çünkü dinî emirlere riayet etmek (uymak) bütün varlığıyla dünyadan hayırlıdır, dedi. Sonra adamı dükkânına götürdü. Hakkı olan ikiyüz dirhemi iade etti ve yeğenine de bu hareketinden dolayı:

- Hiç utanmadın, Allah'tan korkmadın mı? İki misli para kazanmak maksadıyla dinin emrini terkediyorsun, dedi. Çocuk, bedevinin bahis mevzuu malı kendi rızasıyla almış olduğuna yemin etti.

Yunus ise:

- Peki ama ona uygun gördüğün muameleye sen kendin için razı olur musun, şeklinde karşılık verdi.

“- Ey Nebi! Kadınlarına:

- Eğer siz dünya hayatını ve ziynetini istiyorsanız gelin size (yeteri kadar) mal vereyim ve güzellikle sizi bırakayım, de. Eğer Allah ve Resulünü (Sallallahu aleyhi vesellem) ve

ahiret evini istiyorsanız şüphesiz Allah, sizden (kadınlar tairesinden) iyi olanlarınız için büyük ecir hazırladı.”

Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem) kendisi ve aile fertleri için fakirlere özgü hayat tarzını tercih etmişti. Bu seçim, şartlar bakımından zengin bir hayat yaşayamayacağından değildi. Zira birçok memleketler fethedilmişti. Ganimetler birbirini kovalıyordu. Daha önce hiçbir şeyi olmayan pek çok müslüman zengin olmuştu. Bununla beraber Şanlı Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem)’in evinde ateş yanmadan ayların geçtiği olurdu. Servetini tasadduk eder (dağıtır), bağışta bulunur veya hediye ederdi. O, bu hali kendisi seçmişti. Dünyanın geçici güzelliğine tenezzül etmiyor, buna karşın Allah’ın vadettiği güzelliklere karşı derin bir istek duyuyordu. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem), sahip olduğu şariat veya getirdiği itikat bakımından kendisine ve aile fertlerine böyle bir yaşama tarzı tatbik etmekle mükellef (sorumlu) değildi. Çünkü getirdiği sistemde tayyibat (güzel şeyler) helâldi. Üstelik servetin arkasından da koşmuyordu. İhtirası yoktu. Kazanç işini bir problem saymazdı. Ve bu uğurda zahmet çekmezdi. Tesadüfler serveti kendisinin ayağına getirmekteydi. O bunları “yasak” saymıyordu, fakat üzerlerine eğilmiyordu. Ümmetinden herhangi birini de kendi yaşama tarzını seçmeye zorlamıyordu. Ancak nefsin shevî arzularından kurtulup dünyanın çekici yönlerine tamah etmenin insana üstleneceği sorumluluklardan uzak kalmak suretiyle tam bir hürriyete kavuşup yücelmek isteyenler böyle bir yaşama tarzını tercih edebilirlerdi.

Bu olay *Risaletü'l-Halide* adlı kitaptan alınmıştır.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem)'in zevcelerine gelince:

Onlar kadındı. Peygamberliğin mahsulü olan faziletlerle en yakın bir makamda bulunmuş olmalarına rağmen insan idiler. Beşerî duyguları vardı. Yaradılıştan gelen tabîî hisler (duygulaş) canlılığını devam ettirmekteydi. Allah tarafından Peygamberimize (Sallallahu aleyhi vesellem) ve mü'minlere refah kapılarının açıldığını görünce, eşleri, yaşama tarzının değiştirilmesi hususunda müracaatta bulundu. Ancak bu müracaat kabul yerine üzüntü ile karşılandı. Zira Şanlı Peygamber (Sallallahu aleyhi vesellem) yüce, hafif ve sade, zengin hayatın gerçeklerinden uzak, seçtiği hayat tarzını sürdürmek istiyordu. Kendisinin ve himayesi altında bulunanların hayatı ideal ufuklarda boy göstermeli, parlaklığını kaybetmemeli, dünya ve bayağılıkları bu saf hayata gölge düşürmemeliydi. Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem) böyle düşünürken, meselenin helâl ve haram yönlerinden hareket etmiyordu. Çünkü haram ve helâl açıklanmıştı. Ancak o, bu ucuz ülkenin (dünyanın) kaygılarından sıyrılarak hürriyetine kavuşabilmenin gayretiyle hareket etmekteydi.

Kadınlarının bu arzuları Peygamberimizi (Sallallahu aleyhi vesellem) çok üzmüştü. Öyle ki, Şanlı Resul sahabilerine bile görünmemekteydi. O'nu aralarında görememekten endişelenen sahabiler toplanarak evine gittiler.. Fakat kabul edilmediler. İmam Ahmed'in, Cabir'e (r.a.) dayanarak rivayet ettiği hadise göre:

- Ebu Bekir (r.a.) Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem)'tan izin ister. Halk Peygamber (Sallallahu aleyhi ve-

sellem)’in kapısı önünde toplanmıştır. Peygamberimiz evindedir. Fakat izin verilmez. Sonra Hazreti Ömer için de aynı davranış sergilenir. Bununla beraber kısa bir müddet geçer ve bu defa her ikisine de izin verilir. Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem) oturmakta, zevceleri (eşleri) etrafını çevirmekte ve hiç konuşmamaktadır. Hazreti Ömer, “Peygamberimize (Sallallahu aleyhi vesellem) birşey söyleyeceğim, ümid ederim ki gülecekler” dedi ve devam etti:

- Yâ Rasûlallah (Sallallahu aleyhi vesellem)! Zeyd’in kızı (Ömer’in hanımı) az önce benden para istedi, çenesine bir tokat attım.

Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) güldü, dişleri görünmüştü.

- Onu (tokadı) bunlar da istiyorlar, buyurdu.

Ebu Bekir Âişe’ye, Ömer de Hafsa’ ya doğru yürüdü. İkisi de:

- Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) kabul etmediği birşeyi nasıl istersiniz?, diye çıkışıyorlardı. Neredeyse onları döveceklerdi. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) engel oldu. Bunun üzerine söz konusu iki hanım:

- Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) arzu etmediği birşeyi bundan sonra istemeyeceklerini söyleyerek yemin etti. Bunun üzerine kadınlara tercih hakkı tanıyan ve bu konunun başında zikrettiğimiz âyet nazil oldu. Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem) önce Aişe’ye gelerek:

- Sana birşey söyleyeceğim, fakat annene ve babana danışmadan acele karar vermeni istemem, buyurdu. Âişe:

“Nedir o?” diye sordu. Peygamberimiz (Sallallahu aleyhi vesellem):

- “Ey Nebi, zevcelerine söyle...”, ayetini okudu. Hazreti Âişe:

- Senin hakkında mı anneme ve babama danışacağım? Şüphesiz Allah ve Resulünü (Sallallahu aleyhi vesellem) tercih ederim. Yalnız kadınlardan herhangi birine benim neyi tercih ettiğimi haber vermemeni rica ederim, dedi. Bunun üzerine

- Resûlullah (Sallallahu aleyhi vesellem):

- Allah beni güçlük gösterici olarak değil, öğretici olarak gönderdi. Onlardan hangisi sorarsa senin neyi tercih ettiğini kendisine söylerim, dedi.

Bazı yönlerini ele alarak bu vak’a (olay) üzerinde durmak isteriz. Çünkü hadise, değerler mevzuunda (konusunda) İslâm’ın açık hükmünü izah etmekte, dünya ve ahireti duyurabilmek için şuur yolunu açmaktadır. Evet, bu hadise Müslüman gönüle dünya ve ahiret değerlerinin birini tercih edebilme gücünü kazandırmaktadır. Ya yere doğru iniş veya semaya yükseliş... Aynı zamanda, sözü edilen olay, mâsivayı (Allah’tan başka herşey bırakarak vesveselerden de kalbi temizlemektedir. Bu durum bir yana, bu vak’a Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) ve hayat arkadaşlarının, hatta onunla ilgili bulunan herkesin gerçek hayatlarını (bazı yönleriyle de olsa) anlatmaktadır. Meselenin en güzel tarafı, sözü edilen bu hayatın bir “insan hayatı”, beşer cinsinden bir insan hayatı oluşudur. Öyle insanlar ki, ulaştıkları çok yüce ve müstesna manevî mertebelere

ve kelimenin tam manâsıyla Allah'a bağılıklarına rağmen insanî özelliklerinden ve beşerî duygularından sıyrılıp çıkmış değillerdi. Bu hususiyet ve duygular ölmemiş, aslında bayağılıklardan temizlenmiş olarak şahsiyetlerinde yücelmiştir. Yine bu duygular, insanlık için varılması mümkün olan olgunluk (kemal) derecelerine ulaşmaktan şahısları alıkoymamış, ancak hisler tabiî ve zevkli mecrasına yerleştirilmiştir.

İnsanlarda zaman zaman görünen zaaf anlarıyla az rastlanan kahramanlıkları bir araya getiren bu değişik örneklerden, ortaya müslüman bir cemiyet tipi meydana çıkmaktadır. Öyle ki, böyle bir cemiyet (toplum) hayatını, eski Müslümanlar, (İslâm'ın mânâsını gerçekten idrak ederek (kavrayarak), bu dine iman edenlere yaraşır bir ciddiyetle meselelere sarılarak) bizzat yaşamışlardır. O müminler ki, imanın ne demek olduğunu hakikaten anlıyor, beşerî varlığın omuzlarına yüklemiş bulunduğu mesuliyetleri takdir edebiliyorlardı.

Evet, bu dinin, insanlara birtakım vecibeler yüklerken, "kullara tahakküm etmekten başka bir sebebi yoktur" şeklinde anlaşılması doğru değildir. Vecibelerin asıl sebebi insanın gerçek varlığıdır. İnsan gerçekten insan olmak istiyorsa ve Allah'ın yeryüzündeki halifesi sıfatıyla seçkin yerini korumayı düşünüyorsa sorumluluklarını yerine getirmeye mecburdur. Tabiatıyla bu, kâinattaki kanunları hesaba katmadan, kendini yaşadığı ânın heyecanına uyarak, sadece yiyip içen bir yaratık olarak kabul etmezse mümkün olabilir.

İlk Müslümanlara göre "insan" için gerçek ölçü buydu.

Onlar bu ölçüyü Kuran'dan ve Resulün (Sallallahu aleyhi ve alicem) Sünnetinden alıyor ve bizzat bu realiteyi yaşıyorlardı. Böyle olunca, elbette ki yeryüzüne hâkim olacak ve beşeriyeti doğru yola götürücü üstün kuvveti onlar temsil edecekti.

İslâm, aslında “insanı” zaman ve mekânda gerçek yerine oturtmaktadır. O, güç ve kabiliyetlerini de kuşatmak için insanın tarifidir. Zira insanın kuvvet ve yeteneğini yerli yerine koyar, sonra da ona hayatını düzene koyması ve ilerlemesi için gerekli özgürlüğü tanır. Bu terakki (ilerleme / gelişme) varlık kanunlarına uygun olacaktır. Böylece insan gücü, yeryüzünün küçük ve sınırlı bir kuvveti olmaktan çıkacak, Allah tarafından emredilen büyük, uygun eylemleriyle de dünya çapında bir güç kazanacaktır. Yukarıda İslâm'ın cemiyet hayatından aldığımız mucizevî misaller işte bu noktadan hareket edildiği için var olmuşlardır. Tarih, hayatın insanlar arasında adalet kaidelerine göre düzenlenmesinde, maddî, manevî, içtimaî, iktisadî, ilmî, tatbikî sahalarda, kısaca hayatın bütün dallarında ve onu geliştirme mevzularında, ciddî ve en büyük teşebbüsün İslâm Hareketi olduğunu inkâr etmemiştir. Beşerin tarihindeki bu mutlu teşebbüs, ham ruhların iddia etikleri gibi, dünya nimetlerinin bellibaşlı zümrelerin elinde toplanmasını değil, bütün insanlara kabiliyetlerine göre taksim edilmesini öngörüyordu. Hatta bu nimetler, İslâm'a inanmayanlara olduğu kadar, Haçlılar gibi onunla mücadele edenlere de verilmekteydi.

İmanın ne demek olduğunu, “insan” ın güzel yaratılışını, kâinat içinde “insanî varlığa” en uygun eksene otur-

tuluşunu ve sonra gücüne göre iş, fikir ve duygu hayatına yuce amaçlarla bırakılışını gördük.

Beşerî özelliklerinden hiçbir şey kaybetmeden bu ideal karaktere ulaşmış bulunan insan sonradan nasıl olup da yolunu şaşırmış? Evet, İslâm'dan yavaş yavaş uzaklaşmak suretiyle Müslümanlar bugünkü vaziyete nasıl gelmiş? Oyuncak tabiriyle kastedilen manadan ibaret olmaktan öteye gidemeyecek şekilde nasıl da hafızalardan silindi İslâm? Öyle ya, bugün İslâm, "halisane" yapılması gerekli bir ibadet manzumesi değil mi? Şu halde İslâm en üstün tatbik şekliyle -günümüzde- iyi niyete dayanan bir ibadet şeklidir. Böyle olunca ya İslâm'ın kuvvetine hükmolunur veya en kötü ihtimalle ona açıkça hücum edilir veyahut bizzat kendisinden veya bağlayıcı hükümlerinden uzaklaştırılır.

Şüphesiz müslümanların yaşayışında büyük değişiklikler olmuştur.

Müslüman bir cemiyetle şu anda içinde yaşadığımız sosyal ortam vasat arasında bir kıyaslama yapıldığı takdirde ürpertici fark derhal meydana çıkacak ve her iki cemiyetin kesin çizgilerle birbirinden ayrıldığı görülecektir. Geriye, dünyanın çeşitli iklimlerinde İslâm'a dönülmesi zaruretinin haykıran feryatlar, İslâm'ı bütün gerçekleriyle idrak ettikten sonra gayrimüslim cemiyetlerde onu imkân nispetinde hayatlarında tatbik edenler ile beşeriyetin diğer kısmını da aynı anlayış ve yaşayışa çağıran insanlar kalmaktadır.

Yine şüphe etmemek lâzımdır ki, müslüman cemiyete ve İslâm'ın manasına olumsuz yönde etki ederek onu bugünkü hale getirmiş olan çok ciddî faktörler vardır. Zaten

çok güçlü etkenler olmadan İslâm'daki kuvvetin parçalanması da normal karşılanmaz. Ayrıca insanın kendi ruhu, güç ve kabiliyeti hususundaki ölçünün, yücelik, kuvvet ve galibiyetten çöküntüye, zaafa ve zillile doğru böylesine bir düşüş göstermesi de normal değildir. Bunların gerçekleşmesi için için ruhunda derin etkiler yaratan ve benliğini dağıtan etkenler bulunmalıdır.

Şimdi bakalım inhiraf (İslâm'dan, farkında olmadan uzaklaşma) çizgisi nasıl başladı ve nasıl gelişti?

İNHİRAF ÇİZGİSİ

İnhiraf (İslamdan sapma) çizgisi nasıl başladı ve ne şekilde devam etti?

Şanlı Peygamberin (Sallallahu aleyhi vesellem) vefatından ve onun şahsiyeti sayesinde Müslümanlara yaptığı doğrudan etkinin ortadan kalkmasından sonra İslâm cemiyeti uzun zaman yüksek seviyeli durumunu devam ettirebilir miydi?

Bu suale evet diyecek olursak realist olamayız.

Ancak, Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) vefatıyla doğrudan etkinin ortadan kalkışı hadisesini İslâm cemiyetinin ezilmesi ve İslâm esaslarının tarumar olması veya dumura uğraması, şeklinde tefsir etmek de gerçeğe uymaz.

Evet, bu durumda hem realist, hem de mü'min olamayız.

Realist olamayız, çünkü:

“Hayatı boyunca insanın delillere, prensiplere ve değerlere iman ettiği görülmemiştir; mucizeler ortadan kalkacak olursa iman da kendiliğinden yok olur” diyecek olursak insanın yaradılışındaki değer ve itibarı hafife almış oluruz.

Bundan başka, tarih boyunca insanın yaşadığı gerçeği çömezlikten gelmek suretiyle beşerin hilkatini kıymetten düşürürüz. Zira insan delillere, prensiplere ve kıymetlere her devirde inanmış, bunların yayılması ve yerleşmesi için çalışmış, bu uğurda hakikaten sayısız çilelere göğüs germiştir.

Eğer yukarıdaki gibi düşünecek olursak, bin yıllık bir devir boyunca Müslümanların yaşamış bulunduğu gerçeklerden de habersiz olduğumuzu göstermiş oluruz.

Mümin de olamayız, demiştik.

Çünkü tasavvur edebilir miyiz ki, Allah bu âlemi yaratsın, sakinlerine Kitab indirsın, elçi göndersin, bu Kitabı rehber edinen bir ümmet meydana getirsin, onlara yeryüzünde üstün vazifeler versin, Kitabında vazettiği esaslar ve gayelere göre onları terbiye etsin, sonra da bütün bu işler kısa bir müddete mahsus olsun!..

Elbette böyle düşünmek hadiselerle oyuncak nazariyle bakmak olur. Ve üstelik abestir (kötü). Çünkü yeryüzünde yaşayan bir kısım fânî varlıklar bile böylesine kısa müddetli işlerle uğraşmaktan uzaktır. Nerede kaldı ki, hayat ve kâinatın yaratıcısı olan Allah'tan böyle bir kötülük kaynaklansın!

Böyle şey olmaz... Sadece Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) Müslümanlar üzerindeki tesirinin vefat etmesiyle ortadan kalkmış olması, İslâm cemiyetinin temelinden çatlaması ve İslâmî esaslardan uzaklaşması neticesini vermez. Bu normal bir teşhis değildir.

Buna karşın ulaştığı olduğu üstün seviyeyi muhafaza edememesi de normal algılanmayabilir.

Bu seviyenin bir dereceye kadar düşmesi doğal sayılabilir. Çünkü Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) şahsiyetinden gelen direkt tesirle müslümanlar ferdî karakterlerinin çok üstünde bir derece elde etmişlerdi. Bu tesir (etki) ortadan kalkınca elbette ki onlar kendi benliklerine dönecek ve muayyen bir sınır dâhilinde yaşayacaklardı. Evet, ama bu sınır neydi? İşte bu sınırı onlara İslâm çizmişti ve Müslümanlıkla Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) şahsiyetini (kişiliğini) kesin sınırlarla birbirinden ayırmıştı.

“- Ey insanlar!

Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem)’e tapanlar bilsin ki, o öldü. Kim Allah’a tapıyorsa, Allah hayy’dır, ölmez.”

Resulün (Sallallahu aleyhi vesellem) vefatının ardından Ebu Bekir Hazretlerinin söyledikleri isabetli cümle...

İslâm’a gelince, o ölümsüz Allah’ın fermanıdır. Dolayısıyla diridir ve ölmeyecektir.

İslâm’ın insanlar üzerindeki etkisi devamlıdır. Çünkü İslâm Allah ile kul arasındaki irtibatı (bağı) doğrudan doğruya sağlar, Müslümanlar O’nun emirlerine itaat eder ve nefislerini O’nun istediği şekilde terbiye ederler. Şanlı Resûl’ün (Sallallahu aleyhi vesellem) şahsiyetinden gelen tesir ise hayatiyle sınırlı değildir. Onun, beşerin en üstün örneği olma özelliği daimîdir. Yeter ki insanlar kalp gözlerini bu örneğe açık tutsunlar.

İşte bu sebeplerle insanlar, Resûl'ün (Sallallahu aleyhi vesellem) vefatından sonra da müslümanlıklarını devam ettirmişlerdir.

İslâm hayatının numune (örnek) devri devam etmemiş olabilir. Esasen Allah'ın ilminde (takdirinde) ve eşyanın tabiatında bu örnek devir için mahdud bir zaman tayin edilmiştir. Bu bir örnek idi. Bundan sonraki nesiller için böyle parlak bir devrin yaşanmış olması gerekliydi. Zira gelecek nesiller bütün imkânlarıyla çalışacak ve asırlar birbirini takip ettikçe daha yüksek seviyelere ulaşacaktır. İşte insanlar zamanın geçmesiyle yollarını kaybeder ve bocalamaya başarlarsa, bu örneğe uygun olarak İslâm'a eski canlılığını ve gücünü yeniden iade edeceklerdi.

Kanaatımız'ca örnek devrin ideal düzeye ulaşmış olarak yaşanmış olmasının hikmeti işte budur. Allah böyle takdir etmiş, Müslümanlar da zulmet ve nur'un birbirini takip ettiği ondört asırlık bir zaman şeridini gerçekten böyle yaşamışlardır.

O halde islâm cemiyetinin müslüman olarak (yaşayışına) devam etmesi, yeryüzüne yayılması ve bu cemiyetin İslâm'ın esaslarını tatbik ederek (uygulayarak) bu manada yaşaması mukadderdi (kaçınılmazdı). Bu hal Resul'ün (Sallallahu aleyhi vesellem) vefatından sonra Allah'ın dilediği bir zamana kadar devam edecekti.

Nitekim ilahî program gerçekleşti ve tarihin uzun bir devri böyle geçti.

İslâmî hayat şanlı Resul'ün (Sallallahu aleyhi vesellem) ve Raşid Halifelerin devrindeki noktalarına ulaşmış olsa

bile genede zaman zaman parlaklık ve yüceliğini muhafaza ediyordu. İslâmî hayat, beşerin yeryüzünde tatbikini gördüğü ve bildiği bütün nizam ve medeniyetlerden, her şeye rağmen, çok daha üstündü.

İşte oryantalist Wilfred Cantwell Smith'in bu konu ile ilgili sözleri:

“İnsanlar arasında adaleti yaymak hususunda İslâm'ın teşebbüs ve gayretleri bu konudaki faaliyetlerin en ciddi ve en gayretlisidir.”

Yine müsteşrikler İslâm çizgisinin hayatın çeşitli yönlerine uzandığını, hattâ o devirde dünyanın bilinmekte olan yerlerini bile etki alanı içine aldığını ve Avrupa'nın asrımızda başardığı son kalkınma hamlelerine ışık tuttuğunu belirtmekte, bundan başka Müslümanların beşer vicdanına yerleştirmiş bulunduğu insanî duyguları takdir etmekte, gerek Haçlı savaşları kanalıyla, gerekse Endülüs (İspanya) ve Kuzey Afrika'daki İslâm üniversitelerinden Avrupalıların çok şeyler almış bulunduğunu itiraftan çekinmemektedir. Bu nedenle müsteşrik (oryantalist) Breiflot'un:

“- Bugünkü medenî dünyanın dayandığı her temelde İslâm'ın rolü vardır” dediğine şahit olmaktadır.

O halde bazı Müslümanların Resul Âleyhisselâm'dan ve Raşid Halifeler devrinden sonra İslâm'ın sona erdiği yolundaki evhamları doğru değildir. Bununla beraber örnek devrin sona ermiş bulunduğu bir hakikattir. Fakat İslâm tarihinde bundan sonra yeni, adi bir devir başlamıştır ki -bu devre İslâm'a nispetle (adi devir) demek mümkündür- dünyanın haline kıyas edilirse, bu yine de üstün bir devirdir.

Bununla beraber sapma çizgisinin başlama tarihi oldukça eskidir.

İslâm nizamının temelinde ilk çatlak Emevîler devrinde idarî ve malî siyasette kendini gösterdi.

Buna rağmen cemiyet bütünüyle İslâm kalmakta devam etti. Dejenerasyon yalnız hükümet merkezinde başladı. İdarî ve malî siyasette -cüz'i de olsa- meydana gelen yozlaşma sadece krallara ve ümeraya (vali ve komutanlar-la) sınırlıydı. Hal böyleyken sapıklıklarına rağmen bu insanlar İslâm'ın esaslarını kabul ediyorlardı. Halkla ilgili büyük ve küçük her meselede Allah'ın şeriatını hâkim kılmaktadırlar. Ancak mesele şahıslarını ve akrabalarını ilgilendiriyorsa iş değişiyordu. O zaman Allah'ın hükmünü tesirsiz hale getiriyorlardı.

Bu bir fesattır, şüphesiz. Ancak evvelce de söylediğimiz gibi cüz'i idi. Hükümet merkezinden ileriye geçememişti. Günlük hayatlarında müslümanlar bu dejenerasyondan önemli şekilde etkilenmiş değillerdi. Onlar yine de İslâm'ı yaşıyorlardı. İslâm prensipleri sayesinde hayatlarına canlılık katmış, İslâm çizgisini dünyanın her tarafına ulaştırmak için canları pahasına çaba sarfetmişlerdi. Bunları yaparken de izzet ve şeref için ancak Allah'a Resulüne (Sallallahu aleyhi vesellem) ve müğminlere ait olduğunu, nefislerinde imanın meydana getirdiği üstünlüğü biliyor; kendileri ve toplumları için imanın icabı olan büyük neticeleri, mü'minleri birbirleriyle kaynaştıran gerçek kardeşliği, sevgi ve dostluğu anlıyor ve TEK BİR ÜMMET olduklarını idrak ediyorlardı. Bir mümin herhangi bir İslâm memleketine girdiği zaman, hükümet şekli ve yozlaşma dikkate alınmaksızın, orada-

ki bütün Müslümanların kardeşi olduğunu hissediyordu. Çünkü onlardan sevgi, yardım ve kardeşlik muamelesi görüyor, karşılığında aynı şeyleri kendisi de onlardan esirgemiyordu. Servetin Allah'a ait olduğunu, bu servette diğer insanların da hakkı bulunduğunu kabul ediyorlardı. Zengin zulmedemez, fakir de büsbütün mahrum kalamazdı. Şahsî hareketlerinin Allah ve Resulünün (Sallallahu aleyhi vesellem) isteğine uygun bir şekilde gerçekleşmesi gerektiğine inanıyor ve bu şuuru (bilinci) taşıyorlardı. Tabiatıyla böyle bir izlenim bütün imkânlar seferber edildikten sonra kazanılacak güç ve kuvvet derecesine göre gerçekleşecekti. Beşerin hayatına devamlı şekilde yön verecek tek etkinin Allah'ın (şeriatı olduğuna) inanmışlardı. Biliyorlardı ki, halk arasındaki münasebetleri tanzim edecek ve hayata hâkim olacak ondan üstün bir nizam yoktu. Bu sebeple tatbikat sahasında ilim, aksiyon ve ciddî gayreti birleştirerek, kuvvet ve üstünlüğü gerçekleştirerek beşeriyeti sapıklıktan kurtarma vazifesinin kendilerine düştüğüne inanıyorlardı. İşte hayatın her sahasında tarihin -İslâm adına- kaydettiği fetihler hep bu mânâ ve şuurun neticesi gerçekleşmiştir.

Sonra Abbasiler devri başladı. Onlarla birlikte devletin kuruluşuna ve siyasî idareye Acemler katılmış oldu. İslâm inançlarına, İslâm'a aykırı birtakım yabancı unsurlar girdi.

Devlet merkezinde çeşitli fesat ve ahlâksızlıklar mevcuttu. Özellikle hilâfet ve vilâyet konaklarında (yani devlet adamları arasında) ve bunlara yakın çevrelerde gayret ve çalışma prensipleri terkedilerek eğlence ve fuhuş yaygın bir hâle gelmişti. Bu adamlar İslâmiyetin kabul edemeyeceği şekilde dansözlü, musikili, palyaçolu eğlenceler tertip

ediyordu. Haksızlık ve egoizmi son haddine vardırmışlardı. Edip ve şairler de şahsî menfaattarı (çıkarları) için bu mevzularda kendilerine yardımcı oluyordu. Bunlar saraydaki ihanetlerin kokmuş artıklarına tenezzül ettikleri için “edebiyat” çığırından çıkmış, gerçek İslâm edebiyatı olmak özelliğini kaybetmişti. Şair ve edipler böylece saray mensuplarına yaranmak suretiyle şahsî zevk ve eğlencelerini temin etmiş oluyordu. Bunun dışında hayatın özüne ve gayesine temas ettikleri pek nadirdi.

Şüphesiz bu ahlâksızların, az da olsa, İslâm cemiyeti üzerinde tesirleri olmuştur. Ancak bozulan ve fesada uğrayan hükümet merkeziyle içki içmeyi ve haksızlığı marifet sayan devlet erkânını İslâm cemiyeti (toplumu) olarak kabul edersek bu düşüncemiz ebetteki sıhhatli olmaz. Her ne kadar tarih -bilhassa Garplı müelliflerin eserleri- o devirdeki bozuk düzeni İslâm adına ortaya koymaya gayret ederse de, bundan bir nesil öncesine gelinceye kadar devlet merkezindeki hayatla köylerdeki İslâmî yaşayışı bilen her insan bu iki devri birbirinden ayıran özellikleri kolayca anlamakta güçlük çekmez. Ve deliliğe varan bir egoizm ve israfa müptelâ olan merkezî hükümet sakinleriyle buradan uzakta ve geleneklerine bağlı halk arasındaki farkı bilir.

Biz burada, kitaplarda olduğu gibi, İslâm kral ve hâlifeleri hakkında tarih yazacak değiliz. Ancak İslâm cemiyetinin ve bu cemiyeti meydana getiren, aynı zamanda İslâmî düşünceye sıkıca sarılarak onun gerçek temsilcisi durumunda olan fertlerin tarihini arzetmek istiyoruz.

Devlet merkezini sarmış bulunan dejenerasyondan cemiyete birşeyler aksettiğini, ancak bu etkinin çok cüzi

olduğunu söylemiştik. Bir yandan içkinin, cariye hayatının, işretin (eğlence) ve sazın revaçta olduğu başkent saraylarında bu işler için bir hayli insan gücü ve büyük servetler harcanırken, diğer taraftan sarayların konforlu ve gürültülü hayatından uzakta kalan âlimler kendilerini tamamiyle ilmî çalışmalara vermişti. Bu ilim adamları tercüme ve telif işleriyle uğraşır, rasathanelerde, işyerlerinde, hususi çalışma odalarında ilmî araştırmalarına devam ederlerdi. Meselâ fıkıh (hukuk) alimleri sadece bu ilimle uğraşır, derinliğine nüfuz etmeye çalışır, İslâmî ruha tamamen uygun düşen yeni ilavelerde bulunurlardı. Coğrafya alimleri bu geniş dünyayı keşfetmek maksadıyla diyar diyar dolaşır, tahminlerin çok üstünde ilmî eserler meydana getirirlerdi.

Bir başka grup kalkar, memleket memleket gezer, Çin'den Endonezya'ya, Asya'dan Sudan'a, Şarktan Garba, bir okyanustan diğer okyanusa kadar dolaşır, milletleri İslâm'a davet ederdi. Mücahitler harp meydanlarında İslâm düşmanlarıyla savaşırdı. Diğer taraftan, cemiyetin halk tabakasından olan fertleri şehirlerde, köylerde, sahra ve çöllerde İslâm ruhuna uygun olarak Müslümanca yaşar; İslâmî hükümlerden asla ayrılmazlardı. Yasaklardan kaçır, emirleri yerine getirmeye çalışırlardı.

Bununla beraber onların her hareketleriyle örnek ve ideal bir cemiyet olduklarını söylemek istemiyoruz. Zaten tarihin hiçbir devrinde bu vasıfları taşıyan bir cemiyet gelmiş değildir. Resûlullah'ın (Sallallahu aleyhi vesellem) bizzat yetiştirmiş bulunduğu cemiyet dahil, böyle olmamıştır.

Ancak bu cemiyete iyiliğin kötülüğe galip geldiğini, ilerleme ve gelişme çabalarının bayağılaşmayı ve çökme

sebeplerini önlediğini, köhne âdetleri faziletin mağlup ettiğini söylemek istiyoruz.

Umumiyetle bu cemiyete verilecek puan Emevî devrindekine göre daha azdır. Her iki devirde, yani hem Abbasiler, hem de Emeviler zamanında İslâmî konularda cemiyet (toplum) hayatında çeşitli şekilde çözümler olmuştur. Bununla beraber Müslüman bir cemiyet nizamından sonra gelen bu insanlar da İslâmî mânâda yaşamış bir cemiyeti temsil etmekteydi.

Tam bu hengâmede (kargaşada), İslâm hem içerden, hem de dışardan dehşetli hadiselerle karşı karşıya gelmişti üstelik. Bir yandan taht kavgaları, diğer taraftan Moğol ve Tatarların hücumları... Bu kadarı yetmiyormuş gibi, İslâm aynı zamanda Haçlı ordularının amansız taarruzlarına maruz kalmıştı. Zaten “hazır ol” durumunda bekleyen Haçlılar İslâm âleminin zayıf anlarını kolluyorlardı. Ve hiçbir fırsatı kaçırmıyorlardı. Nitekim uzun zamandan beri umdukları an da gelip çatmıştı böylece...

Bütün güçlerini seferber ederek İslâm âlemine yük-lendiler. Her tarafı talan ederek onları ortadan kaldırmak istiyorlardı.

Ama başardılar mı? İslâm için, yok olmak gibi bir kader (gerçekleşti) mi?

Hayır!...

Sahip olduğu bütün imkânlarla Ehl-i Salib (Haçlılar), İslâm âlemini mağlup edebilmek için tam bir asır gayret sarfettiler. Ayrıca bir asır da, öteden beri içinde sakladığı kin, hile ve desiselerini sarfederek artık hâkim olduğu

İslâm'ı ortadan kaldırmak için zaman harcadı. (Bu, islâm'a ilân edilen son harpti.)

Ancak İslâm âleminde bu son harpten sonra büyük bir değişiklik oldu. Bu, tâ başından beri İslâm tarihinin en büyük hadisesidir. İslâm cemiyeti zaafa uğramış ve dondurulmuştu. Fakat henüz yok olma safhasında değildi.

İslâm doktrinin önünde mevcut olan olağanüstü canlılık, taht kavgalarının, Tatar ve Haçlı taarruzlarının sonuçlarına tahammül göstermesini bilmiş, bir müddet sonra yeniden şuurlanarak direnme gücüne sahip olmuştur.

Nihayet islâm, yanlış ve bağlayıcı tutumdan kurtulup istiklâlini kazanmak suretiyle ileriye doğru hamle yapmaya başlamıştır. Özellikle bu hamle, İslâm'a asıl gücünü ve ilerleme yeteneğini yeniden kazandıracak nitelikteydi. Ve insanlık hayatında yeni bir dönemin başlamasını hedef tutuyordu.

Ne var ki, İslâm'daki bu mutlu gelişmeyi gören Haçlı emperyalizmi sür'atle harekete geçti ve ezeli düşmanına hayat hakkı tanımak istemedi.

Haçlı emperyalizmi yeryüzünün bütün şeytanlarıyla birleşerek elinden gelen herşeyi yapmaya koyuldu. Artık bu çalışma İslâm'ı kökünden sökerek onu ortadan kaldıracak son darbe olsun istiyorlardı.

Kullandıkları vasıta, eskiden olduğu gibi sadece ordu değildi. Bu defa, ilim, düzen ve hile de işe karışacaktı. Bu metodu tatbik ettiler. Misyonerlerin eliyle müslümanları hıristiyanlaştırmak mümkün olmayınca onları İslâm'dan vazgeçirmenin usulünü keşfettiler:

İslâm tedrisatını tahrif etmek, sonra da onu bu bozuk şekliyle tekrar müslümanların zihnine sokmak.

Haçlı emperyalizmi İslâm dünyasında at oynatmaya başlayınca İslâm cemiyetindeki çözülme de son haddini bulmuştu. İslâm'ın ne yükselme, ne de çökme devirlerinde görülmeyen acayip fikirlere rastlanmaktaydı.

Meselâ, dinle siyasetin, cemiyetin, iktisadın; dinle ferdin, cemiyet ve devlet ilişkilerinin, hayat sahasındaki tatbikatın; dinle adetlerinin, kıyafetin, özellikle kadın kıyafetinin; dinle fennin, gazete, radyo, televizyon ve sinemanın, kısaca dinle hayatın ne alâkası var, deniliyordu. “Mademki namaz kılıyor, oruç tutuyorum, o halde ben Müslümanım; Müslümanlığım, İslâmî olmayan herhangi bir fikir sisteminden iktisat nizamını, yeryüzündeki İslâm dışı herhangi bir düşünceden de âdet ve ananelerimi ve düşüncelerimi almama engel değildir” diyen Müslüman erkeklerle;

“- Mademki iyiniyetliyim, o halde ben Müslümanım. Delikanlılarla düşüp kalkmama, sırtı, bağı, kolları ve bacakları açık en son moda elbiseler giymeme, plajda belli kısım hariç, vücudumun geri kalan yerlerinin tamamen açık olmasına, her türlü süs eşyasını kullanmama ve gerektiği zaman toplantılarda erkeklerle dansetmeme Müslümanlığım engel teşkil etmemektedir” diyen kadınlar türedi.

Bundan daha fecisi, açıkça İslâm dairesinin dışına çıkıp, dinin gericilik, ilerlemeye mani ve inhitat (çökme) demek olduğunu, “kalkınabilmek için” onu ezmek ve bu şekilde ileri adımlar atmak lâzım geldiğini söyleyenler çıktı.

İslâm alemindeki bu olumsuz gelişmeler Haçlı emper-

yalizminin iki asırlık gayretinin neticesiydi. Esasında Haçlı emperyalizmi bu işi tek başına yapmıyordu. Onun yanında bütün dünyada dinden ayrılmaya, dini paramparça etmeye, hayvanlığın en iğrenç seviyesine inmeye insanları maharetle davet eden bir de maddî cereyan (akım) vardı. Bu cereyan cemiyetteki çözülmenin gerektiğini ilmî, psikolojik ve içtimaî (sosyal) nazariyelere (teorilere) dayandırmaktaydı! Bu acaib nazariyeye bir de efsanevî isim verilmekteydi: “ilericilik.”

Bundan sonraki iki bölümde Haçlı emperyalizminin gizli oyunlarını ve beynelmilel (uluslararası) cereyanları izah etmeye çalışacağız. “Mahallî tesirler” adını verdiğimiz, İslâm âleminin iç bünyesindeki Haçlı fesadından başlayalım.

MAHALLÎ TESİRLER

Fransızların Mısır'a saldırmalarıyla İslâm tarihinde yeni bir devir başladı. Bu devir tam bir felâkettir.

Gerçi daha evvel Haçlı orduları İslâm memleketlerine defalarca taarruz etmişti. Hattâ girdikleri topraklarda, bazen, bir müddet kalma imkânını da bulmuşlardı. Fakat işgalcileri memleketten kovmak pahasına verdikleri kayıp ne olursa olsun, İslâm orduları bu taarruzlara göğüs germesini bilmiş, her defasında da Haçlıları püskürtmüştü.

Bu defa da Fransızlar Mısır'a girmişti. Bununla beraber Müslümanlar derhal harekete geçmiş ve o zamanki şartlar Fransızları geri çekilmek mecburiyetinde bırakmıştı. Fakat Fransızların bu taarruzları, sebepleri ve neticeleri itibariyle diğer Haçlı hücumlarından farklıydı. Mısır ordusunun İmbabe'de Napolyon'un karşısındaki vahim mağlubiyeti gerçekte yalnız askerî bir başarısızlık değildi. Bu, o devirdeki manâsıyla İslâm'ın mağlubiyetiydi. Haddizatında o devrin temsil ettiği fikir yeniliyordu. Ve bu, zihinleri bile tesir sahasına alan derin bir mağlubiyetti. Tarihte ilk defa vâki olmamıştı, amma bu darbe müslümanlara çok tesir etmiş ve kendileri için ağır bir yenilgi olmuştu. Şüphesiz İslâm ordularının da bundan evvel Haçlı seferleri karşısında zaman zaman tutunamadığı görülmüştür. Fakat Müslümanlar her

defasında mağlubiyetin geçici olduğuna inanır, muharip düşman birliklerinin sayıca kalabalık bulunmaları veya ansızın hücum etmeleri halinde İslâm ordularının mağlup edilebileceğini kabul ederlerdi. Biliyorlardı ki, düşmanın galibiyeti geçiciydi. Bu galibiyet İslâm ordularının hazırlanmasına ve muharebe hatlarına gelmesine kadar devam edebilirdi. Müslümanlar muharebe ve fedakârlıklara hazır olduktan sonra Allah'ın yardımı mutlaka kendilerine ulaşacak ve düşman kuvvetleri bertaraf edilecekti. Müslümanlar hep böyle düşünürdü. Gerçekten de düşündükleri gibi olurdu. Bütün hazırlıklarını ikmâl ettikten (tamamladıktan) ve Allah'ın nizamını müdafaa uğrunda hiçbir fedakârlıktan çekinmedikten sonra Allah'ın yardım vaadi derçkeleşir ve zafer kazanılırdı.

İşte böylece, Müslümanlar üstünlük duygularını hiçbir zaman kaybetmezdi. Mağlup oldukları anda bile düşmandan üstün bulunduklarından hiçbir şüpheleri olmazdı. Çünkü nasıl olsa, eninde sonunda zaferin kendilerinden yana olduğunu bilirlerdi. Geçici mağlubiyetleri takip eden zaferler de Müslümanların bu inanışlarını doğrulardı. Ve söz konusu üstünlüklerinin sahip oldukları imandan geldiği inancının zihinlerinde yer etmesine neden olurdu. Aziz olduklarını biliyorlardı, çünkü Müslüman idiler. Kuvvet ve hazırlıkları ne olursa olsun karşılarındaki düşman ordularına zavallı barbar sürüleri nazariyle bakarlardı. Zira onlar, Allah'ı gerektiği gibi tanıyamadığı için, stratejik şartlar lehlerinde olduğu zaman harplerde Müslümanları mağlup etseler bile, yaratıkların en aşağısı kabul edilirdi.

Fransızlar Mısır'da dejenere olmuş ahlâk ve geleneklerini teşhir etmekteydi. Hatta Makrizi, bu mevzuda der ki:

“Onlar erkeklik duygularını kaybetmiş bir millettir. Meselâ içlerinden herhangi biri dekolte giyinmiş karısıyla sokağa çıkar, yolda bir erkek arkadaşına rastlayınca, koca derhal bir tarafa çekilir, karısıyla arkadaşının تنها bir yerde başbaşa konuşmalarına imkân verir, sohbet bittikten sonra kadına yaklaşır, koluna girer ve yoluna devanı ederdi.”

Müslümanın gözünde bu bir alçaklıktır, bir ahlâk çöküntüsüdür. Bu durum, şeref ve haysiyet mefhumlarının Batı dünyasında mânâsını tamamen kaybetmiş bulunduğunu göstermekte idi. Müslümanlar kendileri için böyle bir hayata cevaz veremezlerdi. Hatta ileride bu gibi hallerin meydana gelebileceğini düşünmek bile onlar için mümkün değildi.

Görülüyor ki müminler inandıkları doktrinin yüceliğini korumakta, Allah ve Resulünün kendilerine tanıdığı izzet ve kıymeti anlamakta devam ediyorlardı. Haçlı ordularının memleketlerine sel gibi aktığı en zor ve sıkıntılı anlarında bile Müslümanlar bu temiz duyguyu muhafaza etmekteydiler. İdeolojik yapılarına uymayan âdetlerin pisliğine inanmış, bu gibi ithal malı süprüntülerin İslâm'ın nur topraklarını kirletmemesi zarureti idrak etmişlerdi.

Fakat Fransız galibiyetinden sonra durum böyle olmadı. Müslümanların inançları sağlamdı, amma İslâmiyet dondurulmuş ve sabitleştirilmişti. Zindeliğini yeniden kazanamamaktaydı. Hâlbuki bizzat sahip olduğu böyle bir dinamizm sayesinde İslâm, ancak her asırda rağbet görebilirdi. Oysa mukaddes mefhumlar, gösteriştten ibaret

birtakım âdetler topluluğu haline gelmişti. Artık İslâm, getirdiği nizamı hayat sahasına tatbik etmekte rol oynayacak potansiyel kuvvete sahip değildi. Memlûkların İmbabe'de Napolyon orduları karşısındaki ağır mağlubiyeti dâhilî hezimetin de habercisiydi. Dâhilî hezimet sözüyle burada, fikir ve inançlarda, bir kelime ile ideolojik yapıda meydana gelen yenilgileri kastediyoruz.

Napolyon'un toprakları müslümanları dehşete düşürdü. Buna karşılık Memlûkların ellerindeki kılıçlar artık boş ve manasız şeylerdi. Napolyon'un topraklarını onlar tanımıyordu bile... Böyle bir silâhın düşmanın elinde bulunabileceğini tasavvur dahi etmezlerdi.

Müslümanların zihninde bir kargaşa başladı. Kuvvet ölçüleri tamamen değişti. İslâm orduları "gerçekten" ilk defa mağlubiyete uğruyor, aynı zamanda Haçlılar da galip geliyordu. Zira iyi hazırlanmışlardı. Üstelik harp tekniği ve ilim gibi gerçek kuvvetlere sahiptiler. Müslümanların elinde bu imkânlar yoktu.

Bütün bu nispetsizliklere rağmen, eğer zihinlerdeki ölçü değişmemiş olsaydı, yeni baştan toparlanma imkânı bulunabilir ve bu zamana kadar da, fikren de olsa, mağlubiyete karşı mukavemet gösterilebilirdi. Amma böyle olmadı. Çünkü bu defa ideolojik doktrin, her zaman olduğu gibi yeniden toparlanmayı temin edecek potansiyel kuvvete sahip değildi.

Gerçi halkın mukavemeti kahramancaydı. Kahire, din adamlarının liderliği altında ayaklandı. Çeşitli fedakârlıklar yapıldı. Bunların arasında el-Said'de "küçük delikanlının" gösterdiği olaganüstü gayreti anlatmak isterim:

Küçük delikanlı her gece tek başına düşman karargâhına gelerek silâh deposuna girmeyi başarıyordu. Taşıyabileceği kadar tüfek alıyor ve o mıntıkadaki suları yüzererek geçiyordu. Böylece halkın silâhlanarak işgalcilere karşı mukavemetini temin etmeye çalışıyordu. Silâhların eksildiği anlaşılnca nöbetçiler ordugâha sızanları daha sıkı bir şekilde gözetlemeye başladı. Söz konusu silâhların bir şebeke tarafından kaçırıldığını zannediyorlardı. Bir de ne görsünler? Bu işi tek başına bir çocuk yapmıyor mu? Onu yakalamaya kalktılar. Çocuk direndi. Fakat çatışma esnasında kolu kırıldı ve tutuklanarak işgal komutanı Dizye'ye götürüldü. Çocuğun cesaret ve kahramanlığı komutanın hoşuna gitti. Ona evlâtlık teklif etti. Komutan kâfir olduğu için çocuk bu teklifi reddetti. Silâh kaçırmaktan vazgeçtiği takdirde serbest bırakılacağı bildirildi. Buna karşılık o, kâfirler memlekette bulundukları müddetçe böyle bir vaa-de bulunamayacağını söyledi. Bununla beraber, komutan nöbet konusunda daha dikkatli olunmasını emrederek çocuğu serbest bıraktı. Gerçekten bu gibi şeyler olmaktaydı. Amma ne var ki, bütün bunlar ferdî fedakârlıklar ve fedailikler şeklinde cereyan etmekteydi. Dağınık askerleri toplayarak idare edecek gerçek Müslüman Devlet'in varlığından eser yoktu. Çünkü o, bir daha dönmek üzere İmbabe muharebesinde eriyip gitmişti. Neticede Müslümanlar mağlubiyeti kabul etmek mecburiyetinde kaldılar ve hattâ harp meydanını savaşılan askerlere terketmekte sakınca görmediler.

Bu mağlubiyet sadece askeri sahada olmamıştı. Mısır'da kaldığı müddetçe Napolyon, şer'î hükümlerin yerine geçmek üzere müslümanlar için yeni bir kanun ha-

zırlattı. Bu kanun Fransız yasalarına göre yapılmıştı. Şer’î kanunlar ise sadece “ahval-i şahsiyye” denilen evlenme, boşanma, veraset gibi mevzularda tatbik edilmekteydi.

Böyle bir hâdise İslâm tarihinde ilk defa görülmekteydi.

Evet, ilâhî nizamın yerini ilk defa yabancı menşeli (kaynaklı) kanunlar almaktaydı. Hem de bu kanunu Müslüman olmayan bir millet belirliyerek tatbik ediyordu. İşte bu hâdise ilk defa oluyordu.

Gerçi Haçlıların zaman zaman İslâm memleketlerini ele geçirdikleri ve oralarda senelerce kaldıkları bilinmekteydi. Hattâ Selâhaddin’ e önceki senelerde İslâm dünyasını parçalamak gayesiyle Haçlılar Şam civarında ve Akdeniz kıyılarında küçük küçük İslâm devletleri kurmuşlardı. Fakat kendi kanunlarını müslümanlara tatbik etmeye hiçbir zaman cesaret edememişlerdi. İslâm memleketlerinden çok kere arazi aldıkları bir gerçektir. Bununla beraber bu toprak parçaları üzerinde hiçbir zaman hükümrân bir devlet olmamışlardı.

Ancak Mısır’da durum böyle değildir. Orada Haçlılar İslâm devletini ortadan kaldırıp harp dışı yaptıktan sonra ilk defa hükümrân devlet oldular.

İşte bu gerçek bir mağlubiyetti. Çünkü ideoloji yenilmiş, ilahi konular tatbikattan kaldırılmıştı. Aynı zamanda bu, Allah’ın nizamının ilerde zihinlerden de silineceğine delâlet (işaret) etmekteydi. (Nitekim böyle olmuştur.)

Şu veya bu mağlubiyetlerin arkasından Fransızların Mısır’a karşı hücumu Müslümanlara bıkkınlık getirmişti.

Silâh zoru, “garbın fennî”, Napolyon’un Mısır’a getirdiği matbaa, yaptığı tanzimat, tek kelimeyle Batıda mevcut olup da henüz İslâm dünyasında bilinmeyen şeylerin Mısır’a sokulması neticesinde Müslümanlar ümitlerini kaybetti.

İşte gerçek ve tam mağlubiyet buydu. Çünkü bundan sonra müslümanların inançları, fikirleri, duyguları yerine Haçlı emperyalizminin tahrik edici metodları Müslümanların arasına yerleştirilmiştir.

Bunun içindir ki, sonradan çekilmiş veya kovulmuş ol-salar dahi, işgal neticesinde Müslümanların zihninde meydana getirdikleri dâhilî hezîmet sebebiyle Fransızlar yine fiilen Mısır’ın hâkimi durumundadır.

Tarihî vaka’ları (olayları) sunmadan önce burada iki nokta üzerinde kısaca durmak yerinde olur:

1 . Haçlı emperyalizmi, Mısır’a yapılan Fransız hücumunun Haçlı emellerinin bir neticesi olduğu gerçeğini ve Garp emperyalizminin islâm memleketinde meydana getirdiği geniş çaptaki tesirleri tam bir titizlikle gizlemek istedi. Bu mevzuda İslâm tarihçileri de onlara yardımcı oldu. Hakikî gayelerini nasıl bir kurnazlıkla saklamaya çalıştıklarını şundan anlayınız:

- Haçlı muharebeleri diye bilinen diğer taarruzların gerçek mahiyetini gizlemek için.

“- Bunlar din harpleri değildi (!),

- Din bu mevzuda iktisadi gayeleri örtbas etmeye yarayan bir maskeydi” gibi iddialar atıldılar ortaya... Aynı sakızı onların peşinden müslüman ağızlar da çiğnedi. Bu

ağızların sahipleri ya emperyalistlerin ekmeğine gözü kapalı şekilde aptalcasına yağ sürüyor, yahut bu işi belli bir ücret karşılığında yapıyorlardı.

2. Haçlı emperyalizmi aynı zamanda, Fransız işgalinin hayır ve uğur getirdiğini, çünkü Müslümanları uyardığını, bu sayede kalkınma, kuvvet, ilerleme ve asrımızın medeniyetinin getirdiği imkânlarla sahip olma yolunu tuttuklarını söyledi; kısaca Fransızların Müslümanları her istikamette iyiye götürmek hususunda gerekli ikazları yapmış bulunduğu yaygarası üzerinde de ısrarla durdu.

Birinci iddiaya biz cevap vermeyeceğiz. Çünkü ne şekilde olursa olsun bu cevap bir itham mahiyetinde olacaktır.

Bu sebeple söz konusu iddiaya bizzat hristiyan kaynakların verdiği cevabı okuyucuya sunmak isteriz.

Rom Landow asrımızın yazarlarından. Yirminci yüzyılın akıl anlayışıyla bu devrin olayları arasında yaşamaktadır. Biz Doğu milletleri arasında şöyle bir kanaat vardır:

“Batı dünyasında, dinin bayağılık ve taassubundan, akıl kendini kurtarmıştır.”

Şu halde Rom Landow’un anlayışı, bizde olduğu gibi, geri ve donuk bir anlayış değildir. Bu müellifin Kuzey Afrika’da cereyan eden ve söz konusu olan olayları anlatan bir kitabı vardır. Bu kitabın adı “Marrakeş Faciası’dır: *The Moroccan Drama*.

Kitabın 211. sahifesinde şöyle deniliyor:

“Fransız parlamentosuna mensup Kilosterman ve Ritzer:

Fransa Dışişleri Bakanı Mösyö Bido Marrakeş hâdiselerine Hristiyan ve İslâm kuvvetleri arasında cereyan etmekte olan bir harp nazariyle bakıyordu, diyor ve ilâve ediyorlar:

“Marrakeş’teki yıkıcı harekete son verilmesi hususunda kendisini iknaya çalıştık, fakat aldığımız cevap şu oldu:

- Bu hilâl ve salibin (haç) harbidir.”

Gözleri kapalı şekilde büyük bir aptallık içinde Haçlı emperyalizmine dalkavukluk edenler bu söze dikkat ediyorlar mı? Fransa’nın, Marrakeş’le arasında olanlara hangi nazarla baktığını görüyorlar mı? Peki, yirminci asrın, dinî taassup ve hurafelerinden kurtulmuş Fransa’sı hadiselere bu nazarla bakarsa, onsekizinci asrın dinî hurafelerden kurtulmamış Fransız halkında Haçlı ruhunun hâkim olmasını acaba imkânsız mı buluyorlar?

Buraya kadar Haçlı Avrupa memleketlerine gelince:

Bu mevzuda, önceden de işaret ettiğimiz gibi “Çağdaş Tarihte İslâm” adlı eserinde Cantwell Smith’i dinleyelim. Bu müellif söz konusu kitabının 109–110. sahifelerinde diyor ki:

“- Karl Marks’ın çalışmalarıyla komünizm sistemi kuruluncaya kadar Peygamber (müellif tabiatıyla İslâm’ı kastediyor) bütün tarihi boyunca Garp (batı) medeniyetinin karşılaştığı tek rakip sayılırdı.

Bu oluşum şüphesiz üzerinde durmaya değer bir me-

seledir. Acaba söz konusu rekabet ne dereceye kadar gerçektir? Ve herhangi bir zamanda ne dereceye kadar gerçek tehlike olarak belirmektedir?

Hem askerî, hem de dinî sahada her iki cemaat arasında direkt olarak karşılıklı hücumlar olmaktadır. Üstelik bu taarruzlar kıyasıyaydı da... Müslümanlara göre bu hareket doğru ve gerçek bir davranıştır. Çünkü İslâm'ın yayılması normal ve kaçınılmaz bir vakiydir. Ancak İslâm çerçevesi dışında kalanlara göre durum değişiyordu. Onlar bunu normal bir hareket olarak karşılamak şöyle dursun, hâdiseyi kendi aleyhlerinde bir gelişme olarak yorumlamaktaydı. Nitekim bu gelişme Garblıların oldukça aleyhine olmuştu.

İlk hamlede Hristiyanlık "Roma İmparatorluğu'nun en güzel eyaletlerini" bu yeni kuvvete (İslâm'a) bırakmak mecburiyetinde kalmıştı. Hattâ imparatorluğun bütünüyle kaybedilmesi tehlikesi mevcuttu. Gerçi İstanbul, Suriye ve Mısır'ın düştüğü gibi, Arap ordularının eline geçmemişti. Amma uzun müddetten beri de tazyikten (baskıdan) kurtulamıyordu. Bununla beraber İslâm'ın ikinci genişleme hamlesiyle birlikte, 1453 tarihinde, bu belde de gerçekten fethedildi. Tabiatıyla mesele bununla bitmiş olmadı. Yumuşamak bilmeyen muharebeler kıyasıya devam ediyordu. Nitekim 1529'da, Garplıların dehşet dolu bakışları önünde, Avrupa'nın göbeğindeki Viyana kuşatılıyordu.

Bu hadise 1683 tarihinde de tekrarlanmıştır ki, üzerinden fazla bir zaman geçmiş sayılmaz. 1948'de Çekoslovakya'nın komünizmin pençesine düşmesi hâdisesi çağımızın haşmetli Avrupa'sını bu kadar (İslâm'dan gelen korku) korkutmadı. Çünkü bu defaki düşman, onun gibi,

durmadan ve dinlenmeden, zaferlerin birbirini kovaladığı, asırlarca harbetmek iktidarına sahip, tehditkâr ve muazzam bir kudret değildi. Komünizmde olduğu gibi, İslâm'ın tehdit ve zaferleri de aynı zamanda değerler ve fikirler dünyasında cereyan ediyordu. Çünkü İslâm'ın taarruz planının hedefi hem nazarî sahayı, hem de tatbikat sahasını içine alıyordu. Bu doktrin (İslâm'ı kastediyor) Hristiyanlığın temel inançlarını ısrarla inkâr ediyordu. Hâlbuki Avrupalıya göre o mukaddes bir inanç manzumesiydi. Ve Avrupa bu inancın etrafında yavaş yavaş medeniyet kurmaya başlamıştı. İslâm'ın tehdidi, bütün kuvvet ve şiddetiyle işte bu müesseseye yönelmişti. Ve bu taarruzlar büyük ölçüde muvaffak olmuş, Hristiyanlık dünyasının takriben yarısı işgal edilmişti. İslâm, müspeti (doğruyu) temsil eden tek kuvvetti. Bu nedenle hristiyanlık dünyasında milyonlarca insanı kendi saflarına çekmiş, bu insanların yeni dine girmesini neden olmuştu.

Bununla beraber Garblıların asırlar süren ideolojik harpler neticesinde veya iki asır devam eden çetin askerî Haçlı muharebelerinden sonra galip geldikleri rivayeti çok şüphelidir. Hatta bizzat hadiselerin içinde bulunanlar da kesin olarak bunu bilmemektedir.”

Avrupalıların İslâm âlemine şu anda bile hangi gözle baktıklarını ve sömürgeciliğin arkasında saklanan gerçek sebepleri, Haçlı emperyalizminin dalkavukluğunu yapan gafil ve aptallar acaba anlamış mıdır? Aslında Garp sömürgeciliği iktisadî sebeplerle, sadece İslâm âlemiyle sınırlı kalmış değildir. O, şarkta ve garbda sahiplerinin elinden gasp edebildiği toprakları sömürge yapmıştır. Fakat bu gerçeği

kabul etmekle beraber, unutmamamız gereken başka bir realite daha vardır:

- Avrupa emperyalizminin İslâm dünyasına yönelmesinin asıl sebebi Salib (Haç) davasıdır.

İslâm âlemi bahis mevzuu olunca emperyalistlerin gösterdiği derin ilgi ve yakınlık sadece iktisadî faktörlerden ileri gelmiyordu. Buna ait delilleri bu bahiste sunacağız. Onların gayesi İslâm dünyasını sadece iktisaden sömürmek değildi. Bu kadarıyla yetinmiyorlardı. Emperyalistler, aynı zamanda, halkın İslâm'a bağlılığını zayıflatmak ve İslâm prensiplerini yıkmak için devamlı şekilde ve ciddiyetle çalışmakta idiler. Meselâ Hindistan'da Hinduizm'e, Çin'de Budizm'e karşı hiçbir zaman bu şekilde bir taarruz plânı tatbik etmemişlerdi.

Okuyucularımız hatırlayacaklardır. Evvelki bahislerde iki noktaya dikkatlerini çekmiştik. Bunlardan birincisi şuydu:

- Emperyalistlerin asıl gayesi Allah'ın nizamını bir tarafa iterek onun yerine medenî kanunu ikame edip müslümanlara bununla hükmetmek, ilâhî kanunu ise onların "ahvalî şahsiyye" leriyle sınırlamaktı.

İkinci noktaya gelince:

Mısır'a karşı girişilen Fransız taarruzunun İslâm dünyası için hayır ve uğur getirmiş olduğu, iddiasıdır.

İşte, Müslümanlarla bir kısım çağdaş İslâm tarihçilerinin de katılmış olduğu dünya çapında bir efsane ve evham...

Mısır halkına indirilen darbe sonunda “ilmî” faaliyetlerin başlamış bulunduğu hususu gerçekten doğrudur. Böyle olduğunu Avrupalılar söylerse anlarız, amma tarih yapmaya kalktıkları zaman “niyetlerini” hesaba katmak de bizim borcumuzdur. Acaba Fransa’nın gayesi Mısır halkını kültürel sahada kaldırmak ve “medeniyet”e kavuşturmak mıydı? Yoksa, Tunus, Cezayir, Fas ve pis ayaklarıyla kirlettiği diğer İslâm memleketlerinde yaptığı gibi bu belde halkının da şahsiyetini öldürmek suretiyle onları “Fransızlaştırmak” mı istiyordu?

Öte yandan Fransız işgalinin Müslüman Mısır’daki pratik neticeleri acaba neler olmuştur?

Mısır’da görülen “uyanış” hareketleri bu memleketin sahip olduğu kıymetlere, ata yadigârlarına, mukaddesatına, tek kelime ile gerçek kök değerlerine mi dayanıyordu? Yoksa Mısır’ı İslâm’dan uzak, İslâmî tesirlerden tamamiyle sıyrılmış başka bir belde haline getirmek gayesiyle bu hareket, bütün bu değerlerin yıkılması neticesinde hasıl olan enkazın üzerinde mi gelişmekteydi? Görülüyor ki, bu “sözde tarihçiler”, hem fiilen gerçekleşen plandan, hem de gerçekleşmesi muhtemel hakikatlerden habersizdir.

Mısır’a karşı girişilen Fransız işgal hareketini “hayır” ve “uğur”un “tek” anahtarı kabul eden zevata sorarız:

- Acaba Müslümanların cehaletten, geri kalmışlıktan ve uyuşukluktan bizzat kurtulmaları, ileriye doğru yeni hamleler yapmaları mümkün değil miydi ki, mektep ve üniversitelerimizde Haçlı manevraları tarih diye yutturulmakta ve müminler çember içine alınmak istenmektedir?

Tarihin hangi devrinde, Allah'ın, İslâm'ı ölüme terkettiği görülmüştür? Zaman zaman kaybettiği dinamizmi ona yeniden kazandırmak için uyarıcılar göndermemiş midir? İslâm adına kamuoyuna mal edilen kokmuş hurafelerden Allah'ın nizamını kurtarmayı hedef tutan İslâmî harekete; ismen de olsa Osmanlı Halifesine bağlı bulunan Nil memleketi Mısır'ın ensesine yapışan İngiliz boyunduruğundan Müslümanları kurtarmayı gaye edinen Mehdi hareketine; siyasî, içtimaî, ideolojik, psikolojik sahalarda hüküm süren mezalimi Müslümanların üzerinden uzaklaştırmak, onları daldıkları derin uykudan uyandırıp beşeriyeti için İslâm'ı tatbik edebilmeyi ideal haline getiren diğer hareketlere mâlûm tarihçiler acaba ne der?

Yoksa bütün bu hareketler, Fransızlar veya diğer emperyalist devletler tarafından organize edilmedi diye “uyanış” sayılmayacak mıdır?

İşte bu çarpık düşünce şekillerinin hepsi Haçlı sömürgeciler tarafından Müslümanların kafasına zerkedilmiş zehirlerdir.

Tarihî gerçekleri inkâr etmek istemiyoruz.

Askerî sahada mağlup olan Müslümanların bu hezimetî fikir hayatında da kendisini göstermiştir.

Ne var ki, bu hadise -önce de söylediğimiz gibi- islâm'ın sona erdiği veya ortadan kaybolmaya yüz tuttuğu mânâsına gelemezdi.

Emperyalizm, İslâm dünyasını istilâ edebilmek için en az bir asır süren fevkalâde bir çalışmaya ihtiyaç duymuştu.

Bu bir asır boyunca zihinlere yerleşmiş bulunan inançları sökmek ve İslâm'ı içten yıkmak için uğraşıp durmuştu.

Bir yanda bunlar, diğer yanda da çeşitli memleketlerde görülen İslâmî toparlanma hareketleri...

Bütün bunlar İslâm inancının sağlamlığını, tarih boyunca sarsıcı ve öldürücü felâketlere maruz kalmış olmasına rağmen hâdiseler karşısındaki mukavemet (direnç) kudretinin üstünlüğünü gösterir.

Muntazam ve iyi hazırlanmış taktik ve hilelerle Haçlıların İslâm nizamını içten yıkmak için nasıl çalıştıklarını, misyoner ve emperyalistlerin bu husustaki fikirlerini beyan etmek suretiyle izah edeceğiz. Bilindiği gibi, onların fikirleri şüphelerden uzaktır!

Mehmet Ali Paşa Türkler tarafından Mısır'a vali olarak gönderilmişti. İstanbul'da bulunan hilafet merkezinden ayrılarak müstakil bir devlet kurmayı düşünüyordu. Fakat kendisiyle beraber memlekete hâkim olan Fransız nüfuzunu ya göremiyor veya buna ehemmiyet vermiyordu.

Fransızlar Mehmet Ali Paşa'ya dört elle sarılmıştı. Valiye rağmen memleketi âdeta onlar idare ediyordu.

Kanâtır-ı Hayriye -meşhur bir baraj- çeşitli bayındırlık faaliyetleri, silâh imal etmek üzere kurulan askerî tesisler yanında devâsâ gemi inşa tezgâhlarının projelerini hep onlar hazırlıyordu. Bunları elbette ki Mehmet Ali Paşa'nın kara gözlerine vurgun oldukları için yapmıyorlardı. Gayeleri başkaydı. Fransız işgalinin başarmaya muvaffak olamadığı Haçlı hedeflerine ulaşmak istiyorlardı.

Evet, Fransa Muhammed Ali'yi bağrına basıyor, hilafet otoritesinden ayrılması hususunda onu tahrik ediyordu. Eğer tahakkuk ederse böyle bir netice diğer İslâm memleketleri için “çok güzel” bir örnek olacaktı. Bu suretle koskoca imparatorluk Batı nüfuzunun kolaylıkla girebileceği küçük devletçiklere bölünmüş olurdu. Bir kere bu merhale (aşama) katedildikten sonra müslümanları inançlarından ayırmak ve İslâmî değerleri yıkmak üzere “ıslah hareketleri” artık başlatılabilirdi. İslâm dünyası böylece asırlık kinini tatmin etmek için pusuda fırsat bekleyen Haçlı emellerine mağlup olurdu.

Burada, azçok tarih okumuş müslümanların zihnini kurcalayan şöyle bir meseleden bahsedilebilir.

Sözkonusu Hilâfet müessesesi son devirlerde zaten bozulmamış mıydı? Bugünkü şekliyle zulüm ve istibdadı (baskı) temsil etmiyor muydu? Hurafe ve cehaletten başka, hilafetin nesi kalmıştı? Boş bir görünüşten ibaret değil miydi? Bu müessese çoktan İslâm'ın ruhundan uzaklaşmamış mıydı?

O halde böyle bir hilafet anlayışına karşı halkı isyana teşvik etmek ve bu yozlaşmış müesseseyi ortadan kaldırmak ve onu tarihin malı haline getirmek için yapılan çalışmalar neden doğru olmasın?

Müslümanlar, zillet, ihanet, gerilik, uyuşukluk ve her türlü ıslah teşebbüslerine karşı gelmek gibi felâketlerin acısını çekerken “Hilâfet İslâm'ın sembolüdür” diye, sadece bu sebeple müslüman memleketlerin ona bağlı kalmaları beklenebilir mi? Farzedelim ki, emperyalistlerin, imparatorluğu yıkarak İslâm dünyasını birleştiren bağları orta-

dan kaldırmak gibi pis ve kirli emelleri vardır... Peki, ama “İmparatorluğa karşı harekete geçişimiz sömürgecileri hedeflerine ulaştıracaktır” mazeretiyle geriliğe, uyuşukluğa, zulme boyun mu eğelim? Böylece intihar mı edecektik?

İşte Müslümanların zihnini kurcalayan noktalar... Aslında bu gibi fikirler onlar için yabancıdır. Fakat sömürgeciler bu bozuk düşünceleri müslümanların kafasına yerleştirmek hususunda çok gayret sarfetmiştir:

- Ya hilafet müessesesinin kahredici zulmüne boyun eğmek,

- Veya müstakil devlet olmanın mücadelesini yapmak suretiyle ondan büsbütün ayrılmak peki, ama sonra ne olacak? İşte meselenin düğüm noktası. Bir kere imparatorluk mahallî (yerel) devletlere ayrıldı mı, Garb emperyalizminin oralara girmesi çok kolaydı.

Müslümanların fikrini karıştırmak hususunda emperyalistler propagandalarını daha da ileri götürüyorlardı:

- Garb nüfuzu medeniyetin yayılmasıdır, bayındırlık çalışmalarları ve eğitim gibi önemli millet meselelerinin ıslahı demektir, diyor ve ilâve ediyorlardı:

- O halde bu durum, müslümanlar için, elbette ki hayır ve uğur'dur. Aksi halde, imparatorluğun hâkimiyetini devam ettirmesi bu gibi ilerlemelerin engellenmesi demektir.

İşte size katmerli bir zihin saptırma örneği.

Ya zulme boyun eğmek,

Yahut da İslâm'ı ve Müslümanları hayat sahnesinden

silecek şekilde birbirinden ayrılmaya mecbur göstermek ve islâhat için Haçlı nüfuzunun İslâm memleketlerine girmesini tek çıkar yol olarak ileri sürmek...

Bu iddiaların hiçbirisi doğru değildir.

Tekrar İslâm içi yenilik hareketlerine dönelim. Gerçi Haçlı emperyalizmi, İslâm dünyasını henüz nüfuz sahasına almadan derhal karşı taarruza geçmiş, doğrudan veya dolaylı şekilde Muhammed Ali hanedanını da kullanmak suretiyle bu hareketi felce uğratmaya, ortadan kaldırmaya çalışmıştır. İslâm'ı ihya (diriltme) cereyanları aslında şü-mullü (kapsamlı) ıslah hareketleriydi:

Birincisi, İslâm dünyasını baskı ve hurafelerden temizlemek, Türk hâkimiyetinden kurtarmak istiyordu.

İkincisinin gayesi İngilizleri Nil vadisinden kovduktan sonra Türk boyunduruğuna son vermektir.

İkisi de müslümanların temiz ve İslâmî bir hava içerisinde yaşamalarını, şanlı tarihî benliklerine kavuşmalarını hedef edinen teşebbüslerdi. Eğer bu hareketler muvaffak olsaydı, hem İslâm dünyasını birbirine kenetleyen bağlar kopmayacak, hem de Haçlı nüfuzu söz konusu olmayacaktı.

İşte bunun için Avrupa Haçlıları hiç vakit kaybetmeden Türk makamlarını kışkırtıyor ve Mehmet Ali Paşa hanedanını bu hareketlerin bastırılması hususunda istismar ediyordu.

Bundan başka, İslâm nizamının hayat sahnesinden çekilmesini sağlamak gayesiyle mahallî milliyetçilik esası-

na dayanan kurtuluş hareketlerini mümkün olduğu kadar körüklüyordu.

Müslümanlar iki şıktan birini tercih etmek zorundaydı:

1. Ya zulmün hâkimiyetine razı olmak,

2. Veya İslâm prensiplerinin kuvvetini ve İslâm dünyasının birliğini devam ettirmek suretiyle zulmü ortadan kaldırmak. Çıkar yol ikincisiydi. Fakat Haçlı emperyalistler buna mâni oldu. Bu engellemeler halen de devam etmektedir.

Fransız nüfuzu Mısır'da, Suriye ve Lübnan'da gelişmeye devam etti. Onlara ait fikir okulları kuruldu. Gerek Mısır'da, gerekse diğer memleketlerdeki okullarda yetişenlerden bazıları Fransa'nın kendileri için "ikinci vatan" ve "şefkatli ana" olduğunu söylemekten çekinmemekteydi. Bazıları da "Mısır Şarkın değil, daima Akdeniz bölgesinin bir parçası olmuştur" diyorlardı. Bununla demek istiyorlardı ki, Fransa bir Akdeniz memleketidir, o halde Mısır'ın bu bölgedeki milletlerle daimî şekilde fikrî, ruhî ve kültürel münasebetleri olmuştur. Hâlbuki Şark dünyasıyla böyle bir alışverişi yoktur. Yani, Akdeniz bölgesinden değil de Arap yarımadasının ortasından gelen İslâm nizamı ile Mısır'ın ne alâkası olabilirdi?

Hem o şekilde, hem de böyle düşünen insanlar, Fransızların da yardımlarıyla memleketin kilit mevkillerine getirildi. Tabiatıyla bu yerli ajanlar, ideal olarak yeni nesle Fransa'yı veyahut İslâm'ın dışında kalan herhangi bir hedefi göstermek hususunda asla tereddüt etmeyecekti.

Bununla beraber Fransızlar, kendilerini Napolyon harp-

leriyle Mısır'ı işgale sevkeden eski ve istilâdan sonra meydana çıkan yeni rüyalarını yine de tam manasıyla gerçekleştirme imkânını bulamadı. Çünkü İngiliz ihtirası bu mevzuda daha seri ve cesur davrandı:

1882 senesinde Mısır İngilizler tarafından işgal edildi ve düşman istilâsı yetmiş küsur sene sürdü.

Mısır'da asıl büyük Haçlı muharebesi işte bu zamana rastlar. Fransız markalı Haçlı faaliyetleri, İngilizlerin paralelinde, Suriye, Lübnan, Kuzey Afrika, Tunus, Ceyazir ve Fas'ta kendini gösterdi. Aynı tarihlerde ise Portekiz, Danimarka, Hollanda ve İtalya menşeli Haçlı girişim ve faaliyetleri diğer İslâm memleketlerinde gelişme imkânını buldu.

Zaten İslâm nizamını yeryüzünden kaldırmak için tasarlanan tahrip siyaseti de bu devirde başlamıştır.

Kapitalistler bu işi küçümsemedi.

İslâm inancı derinlere kök salmıştı. İyice yerleşmişti. Kuvvetliydi. Bu nizamı temelinden sökebilmek veya kalplerde meydana getirdiği bağlılığı zayıflatabilmek için sömürgecilerin çetin bir mücadeleyi göze alması icap ediyordu. İtiraf etmek lâzımdır ki, Haçlı emperyalizmi bu gayreti gösterdi ve sonunda muvaffak oldu.

Muvaffak oldu, çünkü İslâm namına isminden başka birşey bilmeyecek şekilde zehirlenmiş bir nesil yetiştirdi. Bu nesle göre Müslümanlık, "kul ile Rabbi arasında" kalan bir münasebetti. Tatbikat sahasında ne işi vardı? Cemiyet ve hayat meseleleriyle alâkası olamaz, diyordu. Aynı nesil, İslâm'ı, irtica, gerilik ve uyuşukluk müessesesi olarak

tanıyor, dolayısıyla medeniyet kervanına yetişmek için bu bağdan sıyrılmanın lüzumuna inanıyordu.

Şimdi tarihî vakıalara dayanarak misyoner ve sömürgecilerin sözlerini aktarmaya devam edebiliriz.

İngiliz Başvekili Mr. Gladstone 1882 yılında Britanya genel meclis toplantısında elinde tuttuğu Kur'an-ı Kerim'i göstererek meclis üyelerine şöyle hitab ediyordu.

“ - Bu kitap müslümanların elinde kaldığı müddetçe bizim orada barınmamız mümkün değildir.”

Bu söz, tefsire ihtiyacı olmayan açık bir itiraftır. Adam, bu millete kuvvet kazandıran kaynağın Kur'an nizamı, yani İslâm olduğunu gayet güzel anlamıştır. Evet, İslâm nizamı çok dayanıklı bir kayadır. Emperyalist hücumları ona çarpar, kırılır ve perişan olur. O halde sömürgeciye göre, bu kayayı parçalamak ve yok etmek lâzımdır.

Eğitim politikasını tanzim etmek üzere Mısır'a Dunlop isimli birisi getirilir. Bu adam Britanya ilahiyat fakültesi mezunudur.

Garabete bakınız! Bir İslâm memleketinin eğitim sistemi bir papaz tanzim edecek!

Tabîî bu hareketin gayesi açıktır:

- “Malûm Kitab”ın Mısırlıların elinden alınması.

- Ve sömürgecilerin bu memlekette kalmalarını sağlama...

Dunlop, hazırladığı projeyi uygulamaya koydu. Bu pro-

je, yavaş da olsa, zamanla meyvesini verecekti. İngilizlerin geleneksel siyasetleriydi bu.

El-Ezher, Mısır'da ilim kaynağıydı. Burası hem cami, hem de üniversiteydi. Her taraftan -yalnız Mısır' dan değil, bütün İslâm dünyasından- Ezher'e talebe gelirdi. Bu müessesede ilâhî varlığın feyzine ermek isterlerdi. Ve ilim, irfan sahibi olabilmek gayesiyle uzun yıllar kalırlardı.

Gerçi o sıralarda Ezher, İslâmî eğitim yapabilecek kalitede değildi. Bu ilim yuvası da, Türk hâkimiyetinin son devirlerinde her şeyin uyuşup taşlaştığı gibi, hayata elverişli olma pozisyonunu kaybetmişti. Fakat onu ıslah etmek, diriltmek ve üzerine çökmüş bulunan zifiri karanlıktan kurtulması hususunda ona yardımcı olmak isteyen girişimler vardı. Muhammed Abduh ve taraftarlarının organize ettiği faaliyetlerin dayandığı fikir sisteminin isabetli olup olmadığı veya bu gibi gelişimlerden beklenen neticenin ne olacağı hususunun tartışması bir yana dursun. Fakat Haçlı emperyalistlerin gerçek niyetleri Ezher'i ortadan kaldırmaktı. Çünkü Ezher, aslında böyle olmasa bile, müslümanların nazarında hiç değilse İslâm prensiplerinin bekçisi olmaya devam ediyordu. Şark ve Garptaki bütün müslümanların dikkatini çeken bir "iman karargâhı" vasfına haizdi. O halde bu müessese fikren, zihnen ve realite dünyasında İslâm birliğini temin eden kaynaklardan biriydi ve yıkılması gerekiyordu.

Ezher'i birdenbire ortadan kaldırmak, emperyalist Britanya'nın metot haline getireceği çapraşık, sinsî ve kurnaz siyaset üslubuna uymazdı. Zira Fransızların aptallığından da ders almışlardı. Çünkü onlar Mısır'ı işgal

ettikleri zaman, ahmaklıklarından, hayvanlarını Ezher'e bağlamışlardı. Tabiatıyla direkt olarak yapılan bu hakaret dolu muamele halkın isyanına sebep olmuştu. Sonra olayı görmüyorlar mıydı? Misyonerler İslâm nizamına doğrudan doğruya hücum ettikleri zaman daima aksi netice ile karşılaşmışlardı. Çünkü bu durumda müslüman, tehlikenin nereden geldiğini görüyor ve daha sıkı bir şekilde İslâm'a sarılıyordu.

Emperyalist İngilizlere gelince, onlar bu aptallığı asla yapamazdı.

O, sinsice hazırlanmış hilelere başvururdu. Gerçi bu metot zamanla neticeye ulaşırdı. Fakat mutlaka ulaşırdı. Dunlop devlete ait ilkokullar açtı. Bu mekteplerde “medeni” bilgiler ve İngilizce öğretiliyordu. İngilizlerin işgal ettiği dairelere buradan mezun olanlar tayin ediliyordu. Üstelik çok dolgun ücret alıyorlardı.

Çocuk, sömürgeci efendisinin dilini konuştuğu için devlet memuru olarak istikbali garanti altına alınıyordu. Bu durumu gören hangi veli -mektep masraflarını karşılamaktan aciz birkaç fakir aile dışında- çocuğunu Ezher'e gönderecekti?

İlk önceleri, “fıkıh ve din dersleri okutulmuyor” gerekçesiyle bu dinsiz mekteplere karşı halk galeyana gelmişti. Fakat sonradan “masraflı oluyor” diye Ezher' den vazgeçilerek devlet okullarına dönüldü. Bu mekteplere devam eden öğrenciler iki bakımdan imtiyazlı durumdaydı:

- Zengin ailelere mensup idiler.

- Devlet dairelerindeki memuriyetleri sebebiyle içtimai (sosyal) mevkileri yerindeydi.

Bundan başka, emperyalizmin temsilcileri tarafından da gizli veya açık şekilde teşvik edilmekte idiler.

Bu mektepleri bitirenler gerçek manasıyla öğrenci değildi. Bunlar kâtib olarak yetiştirilmekteydi. Esasen başka bir işe de yaramıyorlardı. Ancak İngiliz müdürlerden emir alır, mukaddes saydıkları bu emirleri kulluğa yakışan tam bir sadakat ve biraz da korku ile yerine getirirlerdi.

İngilizler, o tarihlerde, doğru “eğitim” sistemini ve gerçek öğretim metotlarını elbette ki bilmez değildi. Nitekim kendi memleketlerindeki okullarda, Mısır’da tatbik edilen şekliyle, “kulluk” metodu yoktu. Esasen Dunlop tarafından organize edilen Mısır eğitim politikasının hedefi, şüphesiz, aydın bir kadro yetiştirmek değildi. Verilen işareti hemen tatbik edecek ve her emre uyacak birtakım köle ruhlu insanlar isteniyordu. Dunlop’ un yavaş da olsa mutlaka ulaşmak istediği sinsi bir hedefi daha vardı. Yukarıda da işaret edildiği gibi, bu:

— Halkın Ezher Üniversitesine karşı göstermekte olduğu bağlılığı önlemek ve bu müesseseyi, zamanla zaafa düşürdükten sonra, tedricen (yavaş yavaş) öldürmektir.

Bahsi geçen mekteplerde belirli bir kitap ve tek bir metot üzerine eğitim yapılmaktaydı. Hâlbuki İngilizler, böyle bir metodun, henüz gelişme çağında bulunan çocuklardaki beşerî melekeyi öldüreceğini bilmez değildi. Şüphesiz, eğitim sisteminde meselelerin çeşitli açılardan ve değişik metotlarla anlatılması insandaki çeşitli melekelerin ge-

lişmesini, zihnî faaliyetlerin artmasını ve üstün kabiliyetli şahsiyetlerin meydana çıkışını sağlardı. Zaten o devirde İngiltere’de tatbik edilen eğitim metoduna göre talebeler kendilerine verilen konu ile alâkalı bilgileri toplamakla sorumluydu. Bu suretle gençlere bir yandan araştırma zevk ve sevgisi aşılanmakta, diğer taraftan da çocuktaki icat kabiliyeti geliştirilmekteydi.

Ayrıca çocuk, araştırma neticesinde elde ettiği bilgilerden imtihana tâbi tutuluyor, kendisinden, hafız gibi, ezber bilgi istenmiyordu. Mısır’a gelince:

— İnsandaki düşünme gücünün meydana çıkmasından korkulduğu için akıl ve kabiliyetler sınırlandırılmaktaydı. Yine bu okullarda, İngiliz idareciler, kendi etraflarında kutsal ve korkulu bir hava estirmektedir. Sanki onlar tanrıydı. Bütün kalpler yüceltme ve kutsama ile kendilerine dönüyordu. Böyle bir havanın elbette eğitimin gayesiyle alâkası yoktu. Amma talebelerin zihnine kulluk fikrini yerleştirmenin en güzel metodu olduğu da şüphesizdi.

Yine aynı okullarda Mısır’ın bir ziraat memleketi olduğu konusu ısrarla tekrarlanmaktaydı. Burası hiçbir zaman gelişmiş bir memleket olamazdı. Çünkü kömür ve demir madenlerine sahip bulunmuyordu. Hâlbuki ilerleme, İngiltere’nin ileri ve teknik imkânlarla sahip bir memleket oluşu buralardan ileri geliyordu. Bu durumun çok tabîî bir hal olduğu hususu talebelere telkin edilmekteydi.

Bu okullarda Kur’an ve din dersleri de yoktu. Bunların yerine öğretilen kırık dökük bilgiler ise faydadan ziyade zarar getirmekteydi.

Öbür tarafta emperyalizmin koruması altında bulunan ve memlekette iyice kökleşmelerine çalışılan misyoner mektepleri, kendilerine bağlı kiliselerde Allah'a yöneliyor, Hıristiyanlığın icabı olan dua ve ibadetleri yaptıktan sonra ancak günlük programların tatbikatına geçiyordu. Dolayısıyla dinî hayat, bir faaliyet ve araştırma unsuru olarak talebelerin zihnine nakşediliyordu, onun yepyeni bir kuvvet ve hayat kaynağı olduğu inancı vicdanlara aşılanıyordu. Devlet okullarına gelince, Kur'an ve din dersleri için ayrılan zaman günün son saatlerine tesadüf ettirilmişti. Çünkü çocuklar o saatlerde artık derslerden bıkmış ve usanmıştır. Okulun tedirgin edici ve bağlayıcı havasından kurtulma, caddenin geniş veya evin ferah iklimine kavuşma özlemi içindedir. Üstelik bu dersler mektebin en yaşlı hocasına verdirilmektedir. Artık bu durumda hoca, talebelerin karşısında aksırıp öksürmekten, sonuna yaklaşmış olduğu fâni hayatın zaafını temsil etmekten başka bir işe yaramamaktaydı.

Netice olarak din, öğrencilerin zihnine, bu usulle, usandırıcı, bıkkınlık getirici ve nefret uyandırıcı bir müessese (kurum) olarak yerleştirilmekte; acizliğin, ihtiyarlığın ve yok oluşun bir ifadesi imiş gibi takdim edilmektedir.

Dunlop siyasetini biraz daha genişletti. Orta dereceli birkaç okul yaptırdı. Artık Haçlı nüfuzu ileri adımlar atıyordu.

Bu okullar da her hususta diğerlerinin izini takip ediyor ve gerçek İslâm nizamı hakkında hiçbir şey öğretmiyordu.

Meselâ, talebelere öğretilen İslâm tarihi şöyleydi:

İslâm:

1- Heykellere tapan putperest bir kavme geldi, onları tek Allah'a ibadete davet etti.

2- Bu kavim kız çocuklarını diri diri toprağa gömmekteydi. İslâm bu âdeti yasakladı.

3- Bilâhare onları, dini yaymaya çağırdı. Muharebeler oldu, fetihler yapıldı. Şimdi bulunduğu memleketlere yayılınca da İslâm'ın işi bitti.

Böylece İslâm, emperyalistlere göre, vazifesini "bitirmiş" oluyordu. Dünya hayatında ona ait bir faaliyet sahası kalmamıştı.

İslâm'ın gelişindeki gayeyi yukarıda zikredilen üç maddeye sığdırmak isteyen emperyalistler, vazifesinin bittiği yolundaki iddialarının doğruluğuna talebelerini inandırmak için şöyle diyorlardı:

1- Yeryüzünde, İslâm'ın tek Allah'a ibadete davet edeceği putperest insanlar kalmamıştı. (Tabiatıyla emperyalistler, Afrika ve Asya'da hâlâ puta tapmakta olan geniş memleketlerin halklarını talebelerinden gizli tutuyorlardı.)

2- İslâm dininin menettiği, kız çocuklarını diri diri toprağa gömmek gibi iğrenç cinayetleri artık işleyen yoktu.

3- İslâm'ın yayılması ile birlikte bu hususta cereyan eden muharebeler de, milletlerarası şartların icabı olarak durmuş bulunmaktadır. Modern dünyada buna imkan kalmamıştır.

Tabiatıyla İslâm, insanları gerçek saadete kavuşturmak gayesiyle gönderilen âlemşümul bir kudret olduğundan.

Her yönden insanın hayatına hükmederek onu kurtuluş ve saadete götüren bir nizam olduğundan.

Dünya gerçekleri üzerindeki aktif tesirinden.

Bin yıldan daha fazla bir zamandan beri dünyanın dört bucağına yayılmış bulunan medeniyetinden.

Ve İslâm'ın ilmî bir hareket olarak yeryüzünü aydınlattığından.

Modern kalkınmayı meydana getirmek için Avrupa'nın bu aydınlıktan bizzat istifade etmiş bulunduğundan.

İslâm'ın orijinal bir sosyal adalet ve iktisat sistemi getirdiğinden.

Yine İslâm'ın, bir hürriyet rejimi olarak, beşer vicdanını her türlü hurafelerden temizleyip insanları Allah'tan başkasına kul olmaktan, zalimlerin ve yozlaşmış rejimlerin tasallutundan ve haksızlıklarından korumak suretiyle en üstün hürriyete kavuşturduğundan,

Yeryüzünde hükümleri tatbik edilsin diye İslâm'ın, Allah tarafından bir nizam olarak gönderildiğinden,

Bunların hiçbirinden, zikri geçen mekteplerde, talebelere hiçbir şey öğretilmemiştir. Çok defa İslâm, ya bir ibadet manzumesinden ibaretmiş gibi öğretilir, dolayısıyla bu konudaki emirleri yerine getiren her şahsın İslâm adına bütün vazifelerini yapmış olacağı telkin edilir yahut da o, siyasî, içtimâî, ideolojik ve psikolojik bir zorbalık kurumu gibi gösterilir, mahiyeti itibariyle tereddütlerden ibaret bulunduğu anlatılırdı. Bu tereddütler bir yandan halk nazarında

İslâm'ı küçük düşürüp alay mevzuu yapar, diğer taraftan da uyuşukluk ve geriliğin sebebi olduğu vehmini uyandırır. Öyle ki, insanların kafasında, din denilen bu gaflet müessesesinden kuvvetli bir hamle ile kurtulmanın gereğine dair kanaatler doğuyordu.

Bu eğitim sisteminin telkinlerine göre İslâm' daki me-
ziyetlerin yerini Avrupai değerler almaktaydı.

Avrupa, kuvvet demektir. Medeniyet, ilim ve sosyal ada-
let demektir. Ve hürriyet, kardeşlik, eşitlik demektir. Yani o,
her sahada görülen ve görülecek olan terakki hamlelerinin
kendisi demektir.

Gerçek sosyal nizamlar Avrupa'da doğmuştu. Hakiki
iktisat sistemlerini de o icat etmişti. İnsan için en uygun
hayat nizamı Avrupalıların tecrübeleri neticesinde bulun-
muştu. İnsan haklarını Fransız İhtilâli, demokrasiyi İngiliz
halkı rayına oturtmuş, medeniyetin temellerini de Roma
İmparatorluğu atmıştı!

Kısaca Avrupa, yıkılması mümkün olmayan muazzam
bir devdi. İslâm ise; yaşayabilmek için bu deve kölelik et-
mesi icab eden basit bir cüce.

Dunlop isimli papazın siyasî faaliyetleri bu kadarla bit-
miyordu. Bilindiği gibi, ister Arap olsun ister olmasın, bü-
tün müslümanların nazarında Arapçanın İslâm nizamı ile
sıkı bir bağı vardı.

O halde bu dili aşağılayarak bayağılaştırmak gereki-
yordu. Ta ki, onunla yakından alâkalı bulunan bütün dinî
mânâlar da kendiliğinden bayağılaşmış olsun.

Aşağılama tahkir ve bayağılaştırma faaliyetlerine Arapça hocalarının şahsiyetlerini yıpratmak suretiyle başladı.

İngilizce, coğrafya, tarih ve matematik öğretmenlerine aylık maaş olarak oniki Mısır lirası ödeniyordu. O devirde bu para ile ev sahibi olmak, arazi ve benzeri servetler kazanmak, kısacası müreffeh bir hayat yaşamak mümkündü. Aynı mektepte Arapça gramer dersleri vermekte olan öğretmenler ise dört Mısır lirası alabiliyordu. Hâlbuki mevcut ders programlarına göre bu hocaların mesaipleri diğerlerine eşitti veya onlardan fazlaydı.

Bu hal sınıflaşmaya yol açıyordu. Bir zümreye nazaran diğeri hudutsuz bir imtiyaza sahip oluyordu. Neticede, imtiyaz sahibi hocalar, mektepte olsun, cemiyet hayatında olsun, çevreden daima saygı görüyor, dolayısıyla hem iktisadî, hem de sosyal mevkileri yükseldiği için “zengin ailelerle akrabalık tesis edebiliyor, çocuklarını da iftihar duygularıyla dolu bir ortamda yetiştiriyordu.

Diğetine gelince, o daima geri kalıyor; hem iktisaden, hem de sosyal imkânlar bakımından çöküyor, mütevazı bir hayata razı oluyor, sonra da içine kapanıp kalıyordu. İyi bir aileden kız almak şansına sahip olmadığı için de çocuklarını, fakirliğin neticesi, aşağılık duygularıyla dolu bir hava içerisinde terbiye ediyordu. Her yerde, halk tarafından küçümsenerek muamele görüyor, hatta nefretle karşılanıyordu. Kendilerinden bahsedildiği zaman:

— Of! Şu Arapça hocası, canım! Deniliyordu.

Bu darbe sadece hocalara karşı değildi, onlarla birlikte hem Arapçaya, hem de dine yöneltmişti.

Fakat herşey sadece bundan mı ibaretti? Elbette ki, hayır.

Haçlı emperyalizmi ile elele veren misyoner teşkilâtı da bütün gücüyle İslâm'ın gerçek prensiplerini zihinlerden silmek için devamlı şekilde faaliyette bulunuyor; İslâm dünyasında, sahip olduğu bütün imkânları seferber ediyordu. Böylece, İslâm nizamı yerine Hristiyanlığı veya umumî mânâda Avrupailik modasını ikame etmeye çalışıyordu.

Şu anda önümde “İslâm Dünyasıyla Savaş” (Monde musulman la guerre) isimli bir kitap var. İnsana dehşet veren hakikatlerle dolu bir eser... Bu kadar açık şekilde kendisini ele verici bir isimle neşredilmiş olması bir yana; emperyalizmle misyoner teşkilâtının İslâm dünyası aleyhinde ortaklaşa tatbik ettikleri metodu bu kitapta tespit etmek mümkündür. Zira aynı metot, İslâm dünyasında halen yürürlükte ve olanca zehrini Müslümanların zihnine boşaltmaya devam etmektedir.

Kendi aleyhlerinde böyle bir suikast tezgâhlandığı halde Müslümanların bu meseleden haberdar olmayışı veya ahmakça bir tevekkül içinde eli kolu bağlı duruşu, hatta aptalca diyebileceğimiz bir tebessümle bu duruma seyirci kalışı ağır bir cinayettir.

İslâm dünyasının ahlâk ve geleneklerine, fikir ve çalışma hayatına musallat olan böyle bir suikasti gördüğümüz halde bir kısmımızın, kaydedilen ilerlemeden dolayı sevinmesi, bir kısmımızın da bizzat meydana getirmiş bulduğumuz dejenerasyondan üzüntü duyması, üstelik her iki tarafın bu keyfiyeti “Önüne geçilmesi mümkün olmayan, zaten hiçbir zaman da önüne geçilemeyen, üstelik fikir ha-

Şimdi, yukarıda bahsettiğimiz ve insana dehşet veren kitaptan bazı pasajlar nakledeyim. Gerçi bu kitap, konumuzla ilgili bahisler hakkında taşıdığı acayip ve caniyane ifadeler bakımından kelime kelime okunmaya değer vasıftır. Fakat bütünüyle kitabı buraya almamıza imkân yoktur. Aslında bu kitap Fransa'da yayınlanan İslâm Dünyası (La revue du monde Musulman) adlı derginin bir nüshasıdır. Elli yıl önce Fransa'da neşredilen bu dergi İslâm memleketlerindeki Protestan faaliyetlerini izah etmektedir. Derginin önsözünde M. Ali'ye Chatelier hamasî bir yazı yazmıştı. Fransa'daki Katoliklerin misyonerlik faaliyetleriyle ilgili çalışmalarda Protestanlarla işbirliği yapmasını isteyen yazar, onları coşturmak için Protestanların bu sahadaki önemli başarılarını anlatıyordu. Dergi bu mevzuu "İslâm Dünyasıyla Savaş" başlığı altında yayınlamıştı. Yazı Muhyiddin el-Hatib ile Müsait el-Yafi tarafından otuz yıl önce Arapçaya çevrilerek Kahire'de çıkan *el-Müeyyed* gazetesinde neşredildi. Bu makaleler sonradan kitap haline getirilmiştir.

Bu kitap, telif edildiği tarihe göre, bir asır evvelki zamana ait misyonerlik teşkilâtının faaliyetlerini izah etmektedir. Bu arada teşkilâtın 1906'da Kahire'de, 1910'da İngiltere'de ve 1911'de Hindistan'da yapılan büyük kongrelerini anlatarak İslâm dünyasındaki misyonerlerin hedefleri ve onları bu hedeflere götürücü vasıtalar hakkında çok açık izahlarda bulunmaktadır. Yazıldığı tarihten bu yana hayli zaman geçmiş olmasına rağmen, kitap değerini kaybetmemiştir. Bunun tamamıyla aksine, geçmişte tespit edilen ana metodu göstermesi bakımından değeri daha da artmıştır. Hatta kitapta izahı yapılan metot, yavaş da olsa, teşkilâtı

gayesine ulaştıracağı kanaatiyle, aynen yürürlükte bırakıldı. Gerçekten bu metot kendisinden beklenilene verdiği için halen tatbik edilmektedir. Aynı zamanda söz konusu kitap Haçlı emperyalizmi ile müslümanlar arasındaki mücadeleden uzun bir tarihi olduğunu beyan etmektedir. Bu sebeple halen devam eden mücadele, tarihî savaşlar zincirinin bir halkasından ibarettir. Bu realiteyi, Kuzey Afrika'daki mücadeleler örneğinde "Hilâl ve Salib" muharebeleri şeklinde niteleyerek açıklayanlar bulunduğu gibi, gizli tutanlar da pek çoktur.

Chatelier, zikredilen önsözünde diyor ki:

— 1910 yılında bu derginin sayfalarında, İslâm dünyasına karşı tatbik edilecek siyaset konusunu ele aldığımız zaman, bu işin kapasitesini genişletip kesin neticeler elde etmek için Fransa'nın Orta Doğu'da psikolojik terbiye esasına dayanan bir politika gütmemesinin uygun olacağını, bu politikanın gerçekleşmesi için de misyoner rahiplerle bu hususta çalışmakta olan diğer kişilerin tatbik ettikleri özel projelerle yetinmememiz gerektiğini söylemiştim. Çünkü onların gayreti, ulaşmak istediğimiz büyük hedefin zarurî kıldığı çabaya nispetle çok basit kalmaktadır. Bu öyle bir gayedir ki, Fransız üniversitelerinin idareci kadrosu tarafından planlanacak bir eğitim politikasıyla ancak tahakkuk edebilir. Zira irade gücüne dayanan, ilmî ve ahlâkî metotların en iyisini ihtiva eden yol olarak, (!) üniversitelerine bağlı olan okullarda elde edilen bilgilerin böyle bir eğitim politikasıyla, İslâm dinine sokulması suretiyle büyük plânın uygulanacağını ümit etmekteyim."

İşte Chatelier'nin hayal ettiği büyük hedef... Onu böyle

anlatmaktadır. Bu demektir ki, islâm dünyasına bu okullar vasıtasıyla Hristiyanlık eğitimi yaptırılacaktır. Fakat bu defa misyoner rahiplerin eliyle değil... Çünkü onların mesaisi sınırlıdır. Bu büyük hedefi kuşatmaya müsait bulunmamaktadır. O halde islâm memleketlerinde açılacak Fransız mekteplerinde tatbik edilecek eğitim usulleriyle bu hedefe ulaşacaktır: Unutmamak lâzımdır ki, bu mektepler, açıkça dinî mahiyeti olan rahip ve rahibe mektepleri değildir, “laik okullardır”.

Yazar önsözüne devamla şöyle diyor:

“- Evet, el-Yeuiye (Beyrut’taki rahip mektebi) ile İstanbul’daki Fransız okulu (bu ikinci mektep laiktir) gaye ve metot olarak değişik üsluba sahip olmakla beraber Fransız diliyle yayılması istenilen düşünce ve eğitim sistemini geliştirmek bakımından birbirine yakın netice almaktadır. Görülüyor ki, geniş malî imkânlarla desteklenen, çalışmaları dikkat ve hikmetle idare edilen misyonerlik teşkilâtı, Avrupai fikirleri yaymak bakımından İslâm memleketlerinde büyük faydalar sağlamaktadır.”

Yazar, mukaddimesinde, Peder Zoymir’in* aşağıdaki sözlerini bu mevzudaki fikirlere delil olarak göstermiştir.

Protestan misyonerlerindendir 19. asır sonları ile 20. asır başlarında Şarktaki İslâm memleketlerinde, bilhassa Mısır’da faaliyet göstermiştir. Aynı zamanda ingilizce neşredilen “islâm Dünyası” dergisinin de kurucusudur.

“-İslâm memleketlerine misyoner gönderilmesi şu iki hayırlı neticeyi doğurmuştur:

1- Yapmak,

2- Yıkmak,

Daha doğrusu ‘medeniyet’ diye vasıflandırılan bu iki unsur aslında birer terhib ve tahlildir. Osmanlı topraklarında, Mısır bölgesinde ve diğer beldelerde İslâm’ın inanç ve ahlâk prensiplerine sokuşturulan yabancı tesir ve değişikliklerde misyonerlerin payı, Batı medeniyetinin hissesinden daha fazladır.”

Hususiyetle bu sözün ehemmiyeti büyüktür. Çünkü İslâm inanç ve ahlâk kaidelerinde vuku bulan değişiklikteki –emperyalizmin koruduğu ve imkân verdiği- misyoner rolünün Batı medeniyeti tesirinden daha fazla olduğunu açıkça ifade etmektedir.

İşte bizim, Chateiler’ nin kitabından parçalar vermeden evvel temas etmekte bulunduğumuz hususları teyit eden sentez... Bilindiği gibi uluslararası -gerçekte Batıdaki ideolojik- akımlar tek başına İslâm dünyasının inanç ve ahlâk nizamını yıkmaya yetmezdi. Bu olup bitenlerin, İslâm’ı saf dışı etmeyi hedefleyen Haçlı emperyalizmi tarafından kesin darbelerin indirilmesine imkân ve zemin hazırlaması neticesinde olduğuna daha evvel işaret etmiştik. Batılı misyonerler tarafından bizzat itiraf edilen bu gerçeği, ne acıdır ki, tarihçi olan ve olmayan Müslümanların çoğu hâlâ kabul etmez.

Biz, söz konusu kitaptan misaller vermeye devam edelim.

Chatelier önsözde der ki:

Protestan ve Katolik misyonerlerin İslâm imanını müslümanların zihninden tamamıyla söküp atamadıklarına

şüphe yoktur. Böyle bir netice, Avrupa dillerinin yardımıyla bu memleket insanlarının kafasına sokulacak fikirlerle ancak mümkün olabilir. İngiliz, Alman, Hollanda ve Fransız dillerini yaymakla İslâm yıpratılır. Avrupa'da neşredilen gazete ve mecmualar (dergi) vasıtasıyla maddî İslâm ilerlemesine (!) ışık tutulur, yollar açılmış olur. Misyoner ajanlar da, kendi başına kaldığı zamanların dışında, varlığını ve gücünü koruyamamış olan İslâm dinini bütün fikriyatıyla birlikte yıkma işini-gerçekleştirir."

Mühim itiraflardan birisi de budur. Anlaşıldığına göre bu ifade Haçlı emperyalizminin sömürgeleştirdiği İslâm memleketlerinde Avrupa dillerini yaymaktaki gayesinin ne olduğunu açıkça göstermektedir. Bu gaye, herşeyden evvel, 'İslâm dini' fikrini yıkmaktı... Daha sonra, yıkılanın yerine başka bir sistem konabilir veya konmayabilirdi. Çünkü mühim olan yıkmaktı, yapmak değil... Chatelier bu hususu aşağıdaki sözleriyle ne güzel itiraf eder:

"- İslâm fikriyatına bağlı sosyal realitelerden ve hususiyetlerinden feragat eden İslâm dünyası halklarının yeniden bir bütünlük ve özellik sahibi olacağını beklememeliyiz. Çünkü İslâm inanç ve düşüncesindeki aşamalı zayıflama ve bunu zorunlu olarak takib edecek olan bozulma ve çöküntü her sahaya yayılacak, netice olarak da dinî ruh yeniden teessüs edemeyecek şekilde temelinden sarsılacaktır."

İfade açıktır, tefsire ihtiyacı yoktur. Avrupa dillerini öğrenmekteki gaye İslâm inanç ve düşüncesini zayıflatmaktır. Artık bunun arkasından -Haçlı emperyalistlerin almış bulundukları tedbirlerden anlaşıldığına göre- inanç zafiyetinin

gereği olan bozulma ve çözülmenin gelmesi mukadderdi. Zaten arzu edilen şey de buydu.

Peki ama zamanımızın tek ilim dili vasfını arzeden Avrupa dillerini öğrenmekten vaz mı geçmeliydik?

Hayır, lisan öğrenme işinden vazgeçmek suretiyle ilim ve sanat kapılarını kapamak akli başında kimselerin kabul etmeyecekleri bir ahmaklık olurdu. Ancak bu dilleri biz, emperyalistlerin telkin ettiği metodla değil, kendi usullerimizle, arzumuzla ve zekâmızla öğrenmeliydik. Nitekim evvelki Müslümanlar da, devirlerinin ilim lisanı olan Yunan, Acem, Hind ve Süryanî dillerini öğrenmişti. Fakat böyle bir öğrenme işi inançlarına zarar vermemiş, üstelik bu imkânı imanlarına hizmet yolunda kullanmış, her türlü ilim dalında gelişmeyi sağlamışlardı. Ve Müslüman kaldıkları halde devirlerinin en büyük âlimlerini yetiştirmişlerdi.

Haçlılar tarafından işgal edilen İslâm beldelerinde meydana gelen olay'larda Müslümanların fethettikleri gayrimüslim memleketlerde uyguladıkları yönetim ve metodu birbiriyle mukayese edince insan hayret etmekten kendini alamaz.

Şüphesiz Müslümanlar da fethettikleri memleketlerde Arap lisanını yaymışlardı. Zaten İslâm'ı neşretmek gayesiyle bu fetihleri yapmışlardı. Amma bir farkla...

Tarih hiçbir zaman, Müslümanların, "dolambaçlı" yollardan giderek İslâm nizamını yerleştirmek için insanların inanç ve fikirlerine saldırdığına şahit olmamıştır. Apaçık davette bulunmuş, hileli yollara sapmamış, insanları baskı altında tutmamış ve zor kullanmamıştır.

T.V. Erenhold -bir hristiyan yazardır, konumuzla ilgili sözleri her türlü şüphenin üstündedir- *İslâm'a Davet* adlı eserinde diyor ki:

"- Arap hristiyanlarla Müslümanlar arasında oluşan dostâne ilişkileri dikkate aldığımız takdirde insanları İslâm'a yönelten güçlü etkinin kuvvet olmadığına hükmedebiliriz. Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem), bazı hristiyan kabilelerle bizzat anlaşma imzalamak suretiyle onları himaye-sine almış, hattâ dinî geleneklerini devam ettirebilme hususunda kendilerine hürriyet vermiş, kilise adamlarına da eski hak ve nüfuzlarından tam bir emniyet içinde istifade etme fırsatını vermiştir.

"- Muzaffer olan müslümanların hristiyan Araplara Hicretin birinci asrında gösterdiği ve sonra da devam ettirdikleri müsamaha nispetine dair verdiğimiz misallerden, bu hristiyan kabilelerin hem İslâm nizamını kabul ettiğini, hem de bu işi kendi arzu ve hür iradeleri ile yapmış bulunduklarını, insaf ile düşünersek, çıkarabiliriz. Müslüman milletler arasında yaşayan bugünkü hristiyan Arapların mevcudiyeti dahi bahsi geçen Müslümanlar hakkındaki hükmün inkâr kabul etmez delilidir.

Burada şu noktaya da temas edelim:

Müslümanlar tarafından fethedilen memleketlerde Arap-çanın yayılmasına çalışılırdı. Fakat bu gayretlerin hedefi İslâm toprakları dâhilinde yaşayan milletlerin yeni din hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktı. Böylece, hiç kimse kendilerini zorlamadan, hoşlarına gittiği takdirde, bu dine girmeleri için barışçı bir kapı açılmış olurdu. Tahakküm ve baskı metotları kimsenin aklının köşesinden geçmezdi.

Bundan başka, Arapçanın yayılması hadisesi, bozulma ve çöküntüyü, Haçlı emperyalistlerin hedefi olan dinî ruhun bir daha toparlanamayacak şekilde temelinden sarsılması gibi bir neticeyi hiçbir zaman doğurmamıştır. Zaten böyle birşey beklenmemekteydi. Bu hareket tatbikat sahasında fiilen yapıcı ve son derece sıhhatli bir dinî ruhun oluşmasını sağlamıştır ki, istenilen de buydu.

Hasan İbrahim Hane'nin ve diğer yazarların Arapça tercümelerinden S.48.

Hasan İbrahim Hane'nin ve diğer yazarların Arapça tercümelerinden S.51.

Bu karşılaştırma yeterlidir.

Biz, metinleri, daha doğrusu itirafları nakletmeye devam edelim.

Chatelier, aynı konuya devamlı:

“- Fakat tekrar söyleyebiliriz ki, misyoner projelerinin ikinci şıkkının -ki bu yıkmaktı- tahakkuku için sarfedilen çabaların sonuçları hakkındaki görüşler ne kadar değişik olursa olsun, Hristiyanlık terbiyesi uğrunda harcanan gayretlere paralel olarak İslâmî inanç da tahrip edilmektedir.

İslâm dünyasına musallat edilen siyasî bölünmeler Avrupa medeniyetinin işini kolaylaştırmıştır. Bu sebeple İslâm nizamının siyasî yönden çökmesi muhakkaktır. Zira kısa bir müddet sonra islâm, Avrupa mamulü tuzaklarla kuşatılmış bir şehir durumuna düşecektir.”

Görüldüğü gibi, yalnız bu metin bile, iki mühim ve tehlikeli gerçeği içermektedir.

Bunlar yukarı ki bahislerde ifade edilmiş ise de, daha açık ve açık bir şekilde burada ifadesini bulan realitelerden birincisi şudur:

Haçlı emperyalizmi tarafından bu uğurda sarfedilen gayretler Hristiyanlık terbiyesine dayanmaktadır. Yoksa, emperyalizmin İslâm memleketlerine ihraç etmiş bulunduğu “uygarlık” faaliyetleri sebebiyle kolayca iğfal edilen ve onların propagandalarını yapmak için kiralanan veya telkinlerine kendilerini kaptıran insanların zannettikleri gibi, vatan, millet ayrılığı gütmenden bütün insanlığın ortak mirası olan medeniyet hesabına harcanmış değildir.

O halde bütün bu gayretler Hristiyanlık terbiyesi hesabına gösterilmektedir. Bunun tabîî neticesi olarak da İslâm inançları vicdanlardan sökülüp atılacaktır. Bu gerçek, görüldüğü gibi, açıkça ifade edilmiş bulunmaktadır.

Metnin ifade ettiği ikinci tehlike ise:

İslâm dünyasına musallat edilen siyasî bölünmeler, Avrupa medeniyetinin -Chatelier’in de izah ettiği gibi, Hristiyanlık medeniyetinin- işini kolaylaştıracaktır, şeklinde özetlenen gerçektir.

Yazarın işaret ettiği siyasî bölünmeler, kolayca anlaşılacağı gibi, İslâm dünyasının yarı bağımsız küçük devletçiklere ayrılmasıdır. Bu devletçikleri de, Haçlı emperyalistler tarafından koltuklanan ve işlerine şeytanî ruh üflenen yarı bağımsız liderler idare edecektir. Şüphesiz, bu parçalanma işlemi kasıtlı idi. Bununla askerî ve dinî mücadelenin tamamlanması isteniyordu, İslâm, birliğini muhafaza ettiği müddetçe, bu neticeye istenilen kolaylık ve zaman içerisinde ulaşamazdı.

Siyasî bölünmeler, aslında önemsiz olsa bile, yine de İslâm'ın zaafını arttıracaktır.

İşte üzerinde durduğumuz metin, yukarıda tekrar tekrar temas ettiğimiz gerçekleri teyid etmesi bakımından da mühimdir.

Gerçek şu idi:

Eğer Haçlı emperyalist ve misyonerlerin, ellerindeki geniş imkânları seferber etmek suretiyle vicdanlarda İslâm inancını sökmeye yönelik devamlı baskıları olmasaydı, Avrupa medeniyeti -aydınların hoşlanacağı tabirle buna “gelişme” de diyebiliriz- İslâm dünyasında meydana getirilen dejenerasyonu tek başına gerçekleştirmezdi.

İslâm nizamına son vermek için emperyalistler tarafından düzenlenen suikastler bir asırdan beri devam etmektedir. Bu oyun, İslâm dünyasıyla Haçlı dünyası arasındaki münasebetlerde halen geçerlidir. Ancak eskiden olduğu gibi -Fransa'da Mösyö Bido ve benzerlerinin açıklamaları dışında- hedefler açıkça ifşa edilmemekte, bu gayeler genellikle artık gizlenmektedir. Hatta akla gelen bütün vesilelerden istifade etmek suretiyle bu hususun inkârına çalışılmaktadır. Bunun iki sebebi vardır:

1- Bu kötü niyetler, nasıl olsa kendisinden bekleneni fazlasıyla vermiştir. Üstelik tesirleri halen devam etmektedir. O halde çalışmaların gizlice yapılması lüzumludur. Çünkü gerçek hedefler konusunda halkın uyanmasına neden olunarak bu vazifeyi aksatacak bir karışıklığa meydan verilmemesi her bakımdan uygun olur.

2- Haçlı emperyalistler, vicdanlarını zehirlemek suretiy-

le ruhlarına hakim olduğu Müslümanlardan dâhilî destek kazanmıştır, O kadar ki, islâm nizamını yıkmayı gaye haline getiren bu büyük vazifeyi tereddütsüz onlara devretmiştir. Artık kendisi, yarım asır evvel yaptığı gibi, açıkça müdahale etmek mecburiyetini hissetmiyordu. Çünkü böyle bir taktik neticesinde emperyalistlerin gerçek niyetleri halk nazarından gizlenmiş oluyordu. Evet, İslâm dünyasının her yanında yazar, düşünür, yönetici, aydın, hürriyet fedaileri, ilerici, terakkiperver ve daha başka isim ve kıyafetlerle meydana çıkan fonksiyonerler arasında emperyalizmi destekleyenler mevcuttu. İşte Haçlı emperyalizmi, vazifesini bu adamlara terkederek istirahat çekilmişti. Kötü niyetlerini gafiller vasıtasıyla kolayca yürütmekten memnundu. Onları alkışlamaktaydı. Hatta kendileriyle alay ediyordu.

Eğer bu kötü niyet hareketlerinin mahiyeti hakkında elimizde daha faydalı bilgiler mevcut olmasaydı. Chate-lier'nin önsözünden şimdiye kadar vermiş bulduğumuz misallerle yetinebilirdik.

Tetkik ettiğimiz kitap, misyonerliğin tarihi ile zaman zaman muhtelif yerlerde verilen ve misyonerlik faaliyetleri mevzuuna ait konferanslara birçok bölümler ayırmış bulunmaktadır. Bununla beraber biz, anlamlı bulduğumuz metinlerden parçalar nakletmekle yetineceğiz.

Kitabın 1906 Kahire Konferansı bölümünde deniliyor ki:

— Ezher ve benzeri mekteplerde Şark usullerine göre öğrenim yapanlara dair, konferans üyeleri fazla birşey konuşmadı. Ancak bazı görüş ve tasarılar ileri sürüldü. Bu cümleden olarak, üyelerden biri, sözü Ezher'e getirdi ve

bu tarihî üniversitenin sahip olduğu nüfuzdan bahsetti. Dünyanın her tarafından binlerce islâm gencinin buraya akın ettiğini uzun uzadıya anlattı. Daha sonra, bu camiin bin yıldan fazla bir zamandan beri devam ettirdiği hâkimiyet ve nüfuzunun sırlarını araştırdı ve dedi ki:

“Ezher Camii’nin Arapça öğretim sistemi, başka müesseselerdekine nazaran çok daha sağlam ve mükemmeldir. Buradan mezun olanlar dinî ilimler konusunda derin bir vukufa (yetkinliğe) sahip olmaktadır. İşte Sünni Müslümanların zihnine yerleşen kanaat budur. Bundan başka Ezher’ de tatbik edilen öğretim bütün dünya âlimlerine açıktır. Ayrıca vakıf yönünden de zengin bir müessesedir. Bu sayede parasız talebe okutabilir ve en az ikiyüzelli hocaya maaş verebilecek imkânlara sahiptir.”

Daha sonra bu üye, Ezher’in hristiyan kilisesi için ciddi bir tehlike teşkil ettiğinden bahsetti ve bir teklif getirdi. Bu teklife göre, Mısır’da üniversite tipi bir hristiyan mektebi açılacaktı. Masrafı kiliseler tarafından karşılanacaktı. Ve burası, mezhep farkı gözetmeksizin dünya kiliseleri arasında müşterek bir müessese hüviyetine sahip olacaktı. Ancak bu şekilde Ezher’in dikkati çeken kalabalığına bir nevi karşılık verilmiş olurdu. Aynı zamanda bu medrese Ezher ayarında Arapça öğrenimi yapmayı da üzerine almalıdır, diyordu.

Bu üye sözünü:

“- Belki de, adı geçen hristiyan okulu kanalıyla vakit kaybetmeden İslâm memleketlerini hristiyanlaştırabilmek için çalışma merkezi olarak Mısır’ı tercih etmemizi, ilâhî kudret bize ilhamda bulundu” diyerek bitirdi.

Araçpa tercümenin 36. sahifesinden.

Görüldüğü gibi Ezher, hıristiyan kiliseleri için tehlike oluşturmamakla kalmıyor, üstelik onları tehdit de ediyordu. O halde bu müesseseyi ortadan kaldırmak şarttır. Fakat bin yıldan daha fazla bir zamandan beri sağlam bir şekilde yerine oturmuş bulunan bu mektebi nasıl yok etmeli? Bunun için tek yol, herşeyden evvel, bin yıldan beri devam ettirdiği eşsizliğini bertaraf etmektir. Haçlılar için büyük bir zahmet kaynağı olan bu benzersizliği ortadan kaldırmak hususunda her imkân kullanılmalıdır. Ya ona benzeyen bir müessese kurulmalı veya o, başkalarına benzeyecek bir duruma getirilmelidir.

Aynı bölümden devam ediyoruz:

“- Bundan sonra misyoner doktorlar meselesi ele alındı. Mister Harbir ile Eban tabib eleman sayısının artırılmasını teklif etti. Çünkü, diyorlardı, tabipler daima halka hizmet etmekte, bu uğurda emek sarfetmektedir. Dolayısıyla Müslüman halkın üzerindeki tesirleri diğer misyonerlere nazaran daha çok olurdu.

Misyoner doktorların bir an bile unutmamaları gereken bir husus vardır: Onlar herşeyden evvel misyoner, sonra doktordur.

Bir dinin ortadan kaldırılması için “beşerî hizmetler” nasıl istismar edilebilir? Hıristiyanların daima müracaat ettikleri bu gibi araçlara okuyucuların dikkatini çekmek isteriz.

“Misyonerler tarafından organize edilen faaliyetlerin ilk neticeleri kız ve erkek bazı gençleri Hıristiyanlaştırmak

olmuştur. İkinci netice ise, her sınıftan müslüman halklarının Hıristiyanlık düşüncelerini yavaş yavaş benimsemeye başlamalarıdır.

“Çabalarına rağmen, müslüman halkın üzerindeki tesirlerinin zayıf olduğunu görseler bile misyonerler hiçbir zaman ümitlerini kaybetmemelidir. Çünkü Müslümanların kalbinde gerek Avrupa ilimlerine, gerekse kadını bağımsızlaştırmaya doğru ateşli bir meyil başlamış bulunmaktadır.

“İleride kadın mevzuuna tekrar dönecek ve bol bol konuşacağız. Şimdi misyonerlerin o zamanki (1906) durumuna bir göz atalım. Misyonerler o sıralarda İsevîliği kabul ettirmek manasına gelen Müslümanları Hıristiyanlaştırma gayretinden vazgeçmiş görünmektedir.”

“Daha ziyade, her sınıftan müslüman halkı, yavaş yavaş Hıristiyanlık düşüncesini benimsemeye alıştırmak yahut da, gerek Avrupa ilimlerine, gerekse kadını bağımsızlaştırmaya doğru müslümanların meylini arttırmakla yetindikleri anlaşılmaktadır. Bu, onların nazarında yeterliydi. Hakikaten de öyleydi.”

Bu iki metin papaz Zoymir’den alınmıştır. Bu adamın Mısır ve çevresindeki İslâm memleketleri için en tehlikeli misyonerlerden olduğunu belirtmeliyiz. Yukarıya aldığımız sözlerinden anlaşıldığına göre, müslümanların resmen hıristiyan olmaları pek o kadar önemli değildir. Asıl önemli olan, sosyal, ruhî ve fikrî yönden müslümanların hıristiyanlaşmasıdır. Maksat budur. Hiç şüphesiz, Haçlı emperyalizmi bu hususta başarıya ulaşmıştır.

Arapça tercüme, s. 47'den Önce.

“- Kahire’de akdedilen misyonerler kongresinde Hind müslümanları arasında gelişen reform hareketlerine, bu faaliyetin lideri olan Seyyid Ahmet Han’ın teşebbüslerine ve Aligarh’da bu zâtın açtığı okulun gösterdiği gayrete temas edilmeden geçilmedi.”

“- Papaz Vitbercest bu kongrede serdettiği *Yeni İslâm* konulu konuşmasında Avrupai eğitim sisteminin müslümanları Hıristiyanlığa yaklaştırdığını anlattık.

Bu satırlarda, Haçlı emperyalizminin müslümanlar arasında yanlış yol tutan şahısları yakalayarak hareketlerini övmek suretiyle şöhrete kavuşturmaya ve onlara kendi ruhî muhtevalarını telkin etmeye ne kadar önem verdiği açıkça kendini göstermektedir. Nitekim 46. sayfada:

“- Müslümanlar arasındaki misyoner faaliyetlerinin, kendi saflarında bulunan ve kendilerinden olan bir elçi vasıtasıyla icra edilmesi gerekmektedir. Çünkü bir bütünün kendisini meydana getiren unsurlardan birisi vasıtasıyla parçalanması uygun olacaktır” denilmektedir.

“Yeni İslâm” tabiri de dikkat çekicidir. Zira hıristiyan misyonerlerin desteklediği ve telkin etmeye çalıştığı modernize edilmiş islâm müslüman halkı hıristiyanlık prensiplerine daha çok yaklaştırmaktadır.

Kitabın 60. sayfasından:

“Misyonerleri gayelerine ulaştıracak en iyi yol mekteplerdir.”

82. sayfada ise şu cümle göze çarpıyor:

Arapça tercüme s.2. 140

“Mademki müslümanlar, hıristiyan mekteplerinin varlığından rahatsız olmaktadır, o halde hükümet yerli müslümanları laik okullarda yetiştirmelidir.”

Aşağıdaki metin 72. sayfadan alınmıştır.

“Büyük devletlerin Osmanlı İmparatorluğu’nun hükümet merkezindeki elçileri aşağıdaki noktada görüş birliğine varmıştı:

— Şark meselesini halletmek gayesiyle Avrupalılar tarafından İslâm memleketlerinde açılan lise muadili enstitüler kendilerinden beklenen tesiri icra etmektedir. Öyle ki, bu tesir bütün Avrupa devletlerinin İslâm aleyhine müştereken organize ettikleri siyasî işbirliğinden daha kuvvetli olmuştur.”

Bahis mevzuu kitaptan naklettiğimiz bu parçalar, özellikle sonuncu metin, izaha muhtaç olmayacak derecede ehemmiyetli ve tehlikelidir. Çünkü Hıristiyanlık dünyası tarafından tesis edilen laik okulların, İslâm âlemini küçük devletçiklere bölerek Batı nüfuzuna teslim gayesiyle emperyalizmin aldığı siyasî kararlardan çok daha tesirli olduğu böylece itiraf edilmektedir. Son devirlerde Batı dünyasında neşredilen kitaplarda görülen “Şark meselesi” tabiriyle Osmanlı İmparatorluğu kastedilmektedir. Bu problemin halli demek, imparatorluğun yıkılması demektir. Çünkü herşeye rağmen Osmanlı İmparatorluğu İslâm dünyasının birliğine delâlet etmekteydi. Gerçi bu devlet Avrupalıların “Hasta Adam” tabirine hak verdirecek kadar zayıflamıştı. Amma imparatorluk, onlar için yine de korkulacak bir kuv-

vet olarak kabul edilmekteydi. Hasta adam, bu hasta haliyle onları korkutuyor, rahatsız ediyor ve asaplarını bozuyordu. Nihayet bir yolunu bularak bu birliği de parçaladılar. Ancak bundan sonra rahat bir nefes alma imkânını buldular.

Alman hükümeti kastediliyor. Çünkü o sıralarda Afrika'da bazı İslâm memleketleri Almanların sömürgesiydi.

Şimdi 1910 İdenberg Kongresi bölümüne gelelim.

Bu kongre Alman emperyalizmi tarafından tertip edilmişti. Bununla beraber toplantıda, İslâm memleketlerine gönderilecek Alman misyonerleri konusuna o kadar ehemmiyet verildi ki, neredeyse kongre siyasî yönünü tamamen kaybetti. Dinî mahiyetli bir misyonerler kongresi halini aldı. Bu durum İdenberg Kongresi çalışmalarının kâğıt üzerinde kalan mürekkep olmadığına delildir, deniliyor.

Aynı bölümün 80. sahifesini beraber okuyalım:

“Bir İsviçre dergisi -ki bundan evvelki makaleyi bu dergiden alarak nakletmiştik- Alman emperyalizminin organize ettiği kongrede misyonerlik teşkilâtı mensuplarının durumu hakkında ehemmiyetli bir yazı neşretmişti. A. K. Oxinfold'un kaleminden çıkan bu yazının değerini arttırıyordu. Çünkü İslâm diniyle ilgili yapısı sözedilen kongreye o sunmuştu. Üstelik kendisi, Berlin misyoner teşkilâtının da sekreteriydi. Oxinfold, işaret ettiğimiz makalesinde diyor ki,

— Emperyalizm kongresi iki hususiyeti ihtiva eder. Bunlardan birincisi, teknik ve ekonomik konuları incelemesidir. İkincisi ise, Alman sömürgecilik politikasında siyasî hedeflerle dinî ve ahlâkî gayelerin birleştirilmesi lüzumu

üzerinde ittifak edilmiş olmasıdır. Bu iki kararın ne kadar isabetli olduğunu belirtmek için, yazar, Hamburg Ticaret Odaları Başkanı Senkal'ın şu sözlerini delil göstermek istiyordu:

— Emperyalist devletin servetini genişletmesi, sömürgelere gönderdiği adamların ehemmiyetine bağlıdır. Bu neticeyi garanti altına alabilmenin en mühim metodu ise, sömürgelere hıristiyan dinini sokmaktır. Arzulanan emniyetin sağlanması için temel şart budur. İktisadî bakımdan da durum böyledir...

Sonra, İslâm dünyası ile ilgili görüşmeler esnasında kongre üyeleriyle misyonerler arasında ayrılıklar baş gösterdi. Bunun üzerine yukarıda adı geçen İsviçre dergisinde bu mevzuyu neşreden Oxinfold ayağa kalkarak Afrika kıtasında bulunan Alman sömürgelerindeki İslâm tehlikesine dikkati çekti ve hâlihazır durumun, sonuçları itibariyle, ehemmiyetine binaen hem misyonerlerin, hem de siyasi otoritelerin görüşlerine kongrenin önem vermesini teklif etti.”

Sadece bu metin, misyoner teşkilatıyla emperyalizm politikası arasındaki derin alâkayı ve İslâm nizamının ortadan kaldırılması amacına verilen büyük ehemmiyeti tek başına ispat etmeye yeter. Kandırılan bir kısım Müslümanların, hattâ Müslüman adı taşıdığı halde bilerek veya bilmeyerek hıristiyanlarla inanç birliği yapanların ve Haçlı emperyalistlerin iddia ettikleri gibi, bütün bu çalışma ve gayretlerin tek gayesi iktisadî düşünce de olsa, bahsettiğimiz gerçek yine de geçerlidir.

94. sayfada “1911 Lucknow Kongresi” başlığı altında şöyle denilmektedir:

“Artık İslâm devletinin şu anda ancak 37.128.800 Müslüman vatandaşı kalmış durumdadır. Müslümanların çoğunun siyasî idaresi Hilafet müessesesinin himayesinden çıkarak, İngiltere, Fransa, Rusya ve Hollanda’nın eline geçti. Bu memleketlerden herhangi birinin haki-miyeti altında bulunan Müslümanların adedi, Osmanlı İmparatorluğu’nun bütün vatandaşlarından sayıca daha fazladır. Pek yakında gerçekleşecek olan inkılâplar neticesinde hristiyan devletlerin himayesindeki Müslümanların sayısı daha da artacaktır. Bununla orantılı şekilde, İslâm dünyasını hristiyanlaştırmak konusunda hristiyan kralların görev ve sorumlulukları da ziyadeleşecektir.”

Şimdi tekrar kadın konusuna dönebiliriz.

Malûm kitabın 46. sayfasından alınan şu metni yukarıda nakletmiştik:

“Sarfettikleri çabaya rağmen Müslüman halkın üzerindeki tesirlerinin zayıf olduğunu müşahade etseler bile, misyonerler, hiçbir zaman ümidini kaybetmemelidir. Çünkü Müslümanların kalbinde, gerek Avrupa ilimlerine, gerekse kadını bağımsızlaştırmaya doğru ateşli bir meyil başlamış bulunmaktadır.”

88 ve 89 sayfalarda aşağıdaki parçaları görmekteyiz: Lucknow ve Kahire kongrelerinin kararlarından bahseden bu metinlerde şöyle denilmektedir:

“Bütün bu olaylar (İslâm dünyasındaki kalkınma teşebbüslerine ait bilgiler) kilisenin ciddiyet ve ustalıkla ça-

lışmalarına devamını ve misyonerlik faaliyetlerini de bütün dikkatiyle takib etmesini zarurî kılmaktadır” denildikten sonra Lucknow Kongresi programı aşağıdaki şekilde izah edilmektedir:

“1- Son durumun incelenmesi,

2- Kadınların ve misyonerlerin eğitimi geliştirecek gayretleri arttırmak,

3- Bu işler için gerekli kuvvetin hazırlanması ve ehemmiyetinin belirtilmesi.”

Bunlar, başyazarın, kongre programı münasebetiyle temas ettiğı bazı hususlardır. Bir de programın asıl maddelerine bakalım:

1- Müslüman kadınlar arasında psikolojik ve sosyal gelişme,

2- Kadın meselesi.”

Müslüman kadını “hürriyetine kavuşturma”, onu “terbiye etme”, “psikolojik ve sosyal bakımdan geliştirme” konularında gösterilen bu titizlik ve dikkatin sebebi nedir? Hem de İslâm dünyasında görölmeye başlayan kalkınma teşebbüslerinin, misyonerlerce ve topladıkları kongre kararlarına göre “tehlike” olarak kabul edildiğı bir sırada. Ve bu uyanış hareketleri aleyhinde tedbir alınmak istenirken!

Bu mevzular üzerindeki dikkat ve titizlik neden? İslâm dünyasının yeniden toparlanmasına fırsat vermeden elini kolunu bağlamak suretiyle onu ölüme mahkûm etmek için alınan kararlarla İslâm kadınına hürriyete kavuşturma, ter-

biye etme, psikolojik ve sosyal yönlerden onu geliştirme, kalkındırma gibi sözlerin ne alâkası olabilir?

Bu sözlerin dikkate değer tarafı yok mu? Arkasında tuzaklar saklı değil mi?

“Kadını hürriyetine kavuşturma” hareketi Haçlı emperyalistin İslâm’ı parçalamak ve kökünden sökmek için giriştiği teşebbüslerin en iğrencidir. Öyle ki, tek başına bu hareket, yekûn olarak diğer bütün teşebbüslerin başarmayacağı şekilde İslâm milletlerini fikrî, ahlâkî, hatta dinî çözülmelere götürebilirdi. Çünkü dekolte bir kıyafetle so-kağa çıkan kadın, cazibesini herkese sunacak ve erkeklerin heyecan duygularını tahrik edecektir. Bu durumda ne din, ne iman ve ne de İslâm kalacak; halkın ahlâk kaidelerine bağlılığı ortadan kalkacaktır. İşte Haçlı emperyalistlerin İslâm’a öldürücü darbeyi indirmek için meydana getirmeye çalıştığı ve beklediği zemin budur.

Burada insanın hatırına şöyle bir sual gelmektedir:

İslâm kadını gerçekten cahil ve geri kalmış bir durumda değil miydi? Uyuşukluktan ve kölelik zihniyetinden kurtarılması, yetiştirilmesi, sosyal haklara ve psikolojik asalete kavuşturulması, bunun için her bakımdan geliştirilmesi gerekmez miydi?

Tabî ki, evet; ona ne şüphe!

Fakat Haçlı emperyalist böyle bir teşebbüse giriştiği zaman ne Müslüman kadını, ne de islâm halklarının menfaatini düşünüyordu. Yukarda naklettiğimiz misyoner görüşlerden de açıkça anlaşılacağı üzere, Haçlı teşebbüslerinin gayesi İslâm dünyasının kuvvet kaynaklarını eritmeyi

hedefliyordu. Bir zamanlar üstünlüklerinin sembolü olan unsurlar tahrip edilmek suretiyle zaaf haline getirilmeliydi. Kısaca, Haçlılar, ahlâkî değerlerin dejenerasyonu suretiyle İslâm sosyal hayatını ortadan kaldırmayı gaye edinmişti.

Haçlı emperyalist kadına hürriyet verirken, onu tekâmül ettirmeyi değil, ifsat etmeyi düşünüyordu. Böylece cemiyeti de kadının arkasından dejenerasyona sürükleyecekti. Ümidi buydu.

Kadını yetiştirmekten maksadı ona fesadı öğretmektir. Tatbik edeceği şeytanî metotlarla bu husustaki becerikliliğini geliştirmeyi arzuluyordu. Tabiatıyla bu halin devamlı bir kanun haline gelmesini sağlamak için de onu bir prensip'e bağlamalıydı. Bu prensip bazen bir terbiye kaidesi idi. Bazen da psikolojik ve sosyolojik gerçekleri içeriyordu. Zaman zaman da beşerî idealler şeklinde takdim ediliyordu. Zahirdeki iddiası "kadını psikolojik ve sosyal yönden geliştirmektir. Gerçekte ise onu gayriahlâkî fitne uçurumlarına yuvarlamak istiyordu. Ve itiraf etmeliyiz ki, bu arzusunda Haçlı emperyalizmi başarılı olmuştur. Bir defa düşmeye başlayanlar kırabilir ne zamana kadar yuvarlanmaya devam edecektir.

Kadının hürriyeti, yetiştirilmesi, sosyal ve psikolojik bakımdan geliştirilmesi zaten İslâm nizamının hedefleri arasındaydı. Fakat Haçlı emperyalizminin İslâm'a son verme gayretlerini gerçekleştirebilmesi için yaptığı gibi, bu hedefe ulaşmanın metodu sadece insanları din ve ahlâk kaidelelerinden uzaklaştırmayla sınırlanmazdı.

Çünkü kadının gelişmesi İslâm nizamının ulvî esaslarına sadık kalınmak suretiyle ve cemiyetin tertemiz ahlâkını

zedelemeye lüzum hissedilmeden de pekâlâ organize edilebilirdi.

Başka kitaplarımda İslâm'ın kadına ait görüşlerini uzun uzadıya izah etmiştim. Onlar burada tekrarlamak istemem. Ancak şu kadarını ifade edeyim ki, Haçlı emperyalistlerin tatbik ettiği “İslâm kadınına hürriyetine kavuşturma” plânı, dinamitin en hırçın kayaları parçalaması gibi, İslâm hayatını ortadan kaldırmaya yeterli gelebilecek kudrette sosyal bir fitnedir.

Yukarıdan beri işaret etmeye çalıştığımız kötü niyet teşebbüslerinin yanısıra bir de müsteşrikler tarafından yürütülen “ilmî” misyonerlik faaliyetleri yer almaktadır.

Hakikaten oryantalistler vazifelerini sadakatle yaptılar. Fikir sahasında İslâm dünyasında meydana getirilebilecek en büyük fitneyi yerleştirmeye muvaffak oldular.

Misyonerler “ilmî fitneleri”ni İslâm'ın “kültürlü” evlâtları arasında neşretmekteydi. Önce ilk ve orta dereceli okullar, sonra da yüksek okul ve üniversiteler mevzuu karışıklığın yayılması için gerekli ortamı hazırlamış bulunuyordu. Misyonerlerin hedefi umumiyetle halk kitleleriydi. Kitaplarında böyle yazılıdır. Gerçekten de hadiseler bu şekilde olmuştur. Misyonerler köy ve kasaba halkları arasına da sızma imkânını bulmuşlardı. Müsteşriklere (oryantalistler) gelince: Onların hedefi münavevlerdi (aydınlar). Faaliyetleri onlara fikrî, felsefî, teşriî (kanunlara dair), içtimâî ve iktisadî mevzuları içeren İslâm aleyhtarı propagandaları ancak bu zümre anlayabilir ve tesir altında kalabilirdi. Zaten daha evvel okul ve üniversitelerde hazırlık mahiyetinde kendilerine birtakım zehirli fikirler zerkesilmişti. Bu

sebeble aydınların, müsteşrik telkinlerine uymaları gayet kolay olacaktı. Artık bu zehiri gelecek nesillere aşılama vazifesi bu aydın insanlara bırakılabilirdi. Onlar da, kitaplarında, evlerinde ve toplantı yerlerinde bu vazifeyi rahatça yerine yerine getirebilirdi. Aradan bir zaman geçtikten sonra, İslâm adına şüphelerden başka birşey hissetmeyen, bilmeyen kültürlü bir nesil yetiştirilebilirdi.

Bu gibi birçok şüpheleri *İslâm'ın Etrafındaki Şüpheler* isimli kitabımda münakaşa konusu ettim. İslâm hakkında öne sürülen bu şüpheleri önceleri müsteşrikler neşretmekteydi. Sonra kendilerine “hümanistler” de katıldı. Hümanistler, evvelkilere nazaran ferdî mülkiyet, ağalık, sermaye gibi iktisadî mevzuları da diline dolamıştı. Ancak sözü edilen kitabımda şüphelerin hepsine işaret etmiş değilim. Özellikle akide, vahiy, peygamberlik ve daha buna benzer birçok mevzuda müsteşrikler tarafından inatla yayılmaya çalışılan iftira ve bayağılıklara cevap vermedim. Çünkü orada, islâm'ın fertler arasındaki münasebetleri (ilişkiler) tanzim eden pratik yönünü ele almıştım. Tatbikattan çok, fikir hayatıyla ilgili bulunan “inanç meseleleri” gibi nazarî (teorik) mevzularla meşgul olmadım. Bundan başka müsteşriklerin inanç, vahiy ve peygamberlik gibi mevzulara ait iftiraları esasen cevap vermeye değmeyecek kadar gülünç ve basitti. İsterseniz bunlardan birini burada örnek olarak göstereyim. İleri gelen müsteşriklerden Margoliouth isimli bir adam vardır. Ve kendisinin bizim memleketimizde “meşhur” talebeleri bulunmaktadır. Bizim memleketimizde, cahiliye şiirleriyle Kur'an mevzuunda bu herifin fikirlerini empoze etmeye çalışan bazı “meşhur” talebeleri bulunmak-

tadır. İşte böyle bir adam “Dünya Tarihi Ansiklopedisinin İslâm’la ilgili bahsinde diyor ki:

“Muhammed, soyu bilinmeyen bir adamdır. Çünkü ‘Abdullah’ın oğludur. Araplar Abdullah ismini soyu sopy bilinmeyen kimselere verirlerdi. Başka hiçbir şeyi nesebini bildiği kadar bilmeyen, nesebiyle iftihar ettiği kadar başka bir iftihar vesilesi aramayan bir kavmin içinden gelen Muhammed bin Abdullah bin Abdulmuttalib bin Haşim... bin Kureyş... olan Tanrının elçisinin nesebi meçhul!.. (Bu insan Kureyş’in) tanrılarına, âdet ve an’anelerine, ibadetlerine, yürürlükteki mevzuata, bütün bunlara bilinmeyen nesebiyle karşı koyuyordu!..”

Düşünce ve tâbirler işte böylesine basit ve bayağı...

Herşeye rağmen biz burada onların islâm’a reva gördükleri iftiralara cevap vermek durumunda değiliz. Tarihin seyrinden bazı parçalar naklediyoruz, o kadar...

Leopold Weiss’in yazdığı ve Ömer Faruk’un Arapça’ya tercüme ettiği “Yolların Ayrılış Noktasında İslâm” adlı kitap-tan ilham verecek vasıfta değerlendirdiğimiz bazı kısımları nakledelim:

“Bir zaman geldi ki, Batılı âlimler yabancı kültür kaynaklarını tetkike başladılar. Bu kültürlerle karşı, az da olsa, saygı duyuyorlardı. Fakat İslâm’la ilgili mevzulara sıra gelince tavırları derhal değişiyor, geleneksel aşağılama arzusu kendini gösteriyor, ilmî araştırmalarında hiç makul olmayan bir taraftarlığa düşüyorlardı. Tarihin, üzerinde köprü kurulmayacak şekilde İslâm dünyasıyla Avrupa arasında açmış olduğu aralık hâlâ devam ediyordu. Böylece İslâm’ı

aşagılama modası Avrupa'nın temel düşünce unsurlarından biri haline geldi. Zaten ilk müsteşrikler İslâm memleketlerinde çalışmakta olan birer hristiyan misyonerleri idiler. Bu itibarla İslâm'ın esasları ve İslâm tarihi namına kasıtlı olarak neşredilen berbat bilgilerin putperestlere karşı Avrupa halkları üzerinde etki etmesi bekleniyordu. Ne yazık ki bu aklî çarpıklık uzun müddet devam etti. Hâlbuki şarkiyat ilimleri misyoner nüfuzundan kurtulmuş olduğundan artık cahilane dinî taassubun bu ilimlere yön vermesi için ortada bir sebep kalmamıştı. Fakat müsteşriklerin İslâm'a hücum etmeleri ırsî bir miz'aç (karakter) ve hususî bir huy haline gelmişti. Bu Haçlı harplerinin bir neticesiydi. Bu harplerin Avrupalının zihninde meydana getirdiği izlerin dışa yansımasıydı. İslâmî araştırma faaliyetlerinde müsteşriklerin şüphesiz değerli hizmetleri olmuştur. Gerçi nassları anlama ve tefsir etmede birçok hatalara düşmüşlerdir. Bununla beraber kendi dilleriyle yazdıkları halde Arapların etüt etmekten usandıkları telif yönünden çok gayri munta zam ve mevzuları darmadağın eski kitapları onlar büyük bir sabırla tetkik etmiş ve sözkonusu eserlerin ihtiva ettiği nassları meydana çıkarıp kaleme almışlardır. Müsteşriklerin bu babdaki haklarını kabul etmek gerekir. Fakat önemli, olan çabaları değil, hedefleridir. Bu hedefler İslâm'a hizmet için miydi? Yoksa onu tahrif etmek ve kirletmek için mi?

Müsteşrikler bu yorucu mesaileri esnasında bir "alim vicdanıyla" mı hareket ediyorlardı; yoksa onların bu gayretlerinin sebebi içlerinde yaşayan misyonerlik ruhu muydu?"

Geleneklerin ve muhitin icabı olarak "neseb" ilminin

mukaddes bir “vecibe” telâkki edildiği Arap yarımadasında doğup büyüyen Resul Aleyhisselam’ın soyu bahsinde te-reddüt uyandırmaya çalışan Margoliouth’un “âlim vicdanı” nerede?

“İslâm” adlı kitabında:

“İslâm’a göre ilimden beklenen şey, dine, yani ahiret işlerine hizmet etmesidir” diye yazan Grunebaum’da âlim ve vicdan mefhumlarını acaba bulabilir misiniz?. Hâlbuki bu adam, bahsi geçen kitabında İslâm’ın hem dünya ve hem de ötelerin nizamı olduğunu; dinin dünyadan ve be-şer hayatının da ilâhî kanundan ayrı olmadığını itiraf ve ka-bul etmektedir.

Wellhausen’e gelince:

Arap Devleti ismini taşıyan eserinde şöyle diyor:

“Ebu Bekir ve Ömer hilafet makamını Müslümanlardan gaspetti. (Şayet Hazreti Ali’den gaspetmek suretiyle aldılar, deseydi, “Eh, bu da bir görüştür” denilebilirdi. Fakat dikkat ediniz “Müslümanlardan aldı” diyor.) Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem) de, henüz zayıf olduğu sıralar-da Yahudilerle sulh anlaşması imzaladı. Fakat kuvvetlenin-ce milliyetçi duygularla onlara saldırdı ve Yahudileri mem-leketlerinden sürdü.”

Wellhausen bunları yazarken Yahudilerle ilgili tarihî de-lilleri bilmezlikten geliyor. Tarih ilmine göre hadise şöyle olmuştur.

— Müslümanlarla yaptıkları antlaşmayı evvelâ Yahudiler bozdu. Mekkeli müşrikleri kışkırtarak Müslümanların üzeri-

ne saldırttılar. Medine’de ise münafıklarla işbirliği yaptılar, asılsız haberler neşrettiler, en sonunda Müslüman bir kadına feci bir şekilde tecavüzde bulundular. Bu tarihî gerçeklerin ifade ettiği mânâ karşısında Wellhausen’de ilim vicdanı olduğundan bahsetmek mümkün müdür?

İlim ve insaf gibi beşerî kıymetleri Goldziher’de de bulamayacaksınız. Zira “İslâm’da İnanç ve Nizam” adlı kitabında:

“Gerek fikir sahasında, gerekse insanın his ve şuurunun ötesinde kalan kendisiyle ilgili mevzularda ve sonsuzluk hakkında İslâm yeni birşey getirmemiştir” diyor. Ve arkasından da:

“Çünkü fikrî sahada Elenizm’in görüş ve düşüncelerine dayanarak gelişmiş, inceden inceye düşünerek meydana getirilen fıkıh nizamına Acem’in politik görüşü, tasavvufuna ise Hinduizm ve Yeni Eflâtunculuğun prensipleri hâkim olmuştur” diye ilâve ediyor.

Aynı insafsız hükümleri Margoliouth’un talebesi Kayın Rabin’de de görmek mümkündür.

“Batı Arap Memleketlerinde Eski Dil” adlı kitabında Kayın Rabin:

Kur’an’ın lügat ve gramer hataları ihtiva ettiğini;

Bu hataların pek çoğunun asırlar boyunca Müslümanlar tarafından düzeltildiğini;

Bununla beraber onlardan bir kısmının halen mevcut olduğunu iddia etmektedir.

Ne aklın, ne ilmin, ne de vicdanın asla hoş görmeyeceği bu çeşit isnat ve ithamların sonu yoktur.

Durum bu merkezde iken misyonerlerin islâm memleketlerinde birçok hayranları mevcuttur ve bu adamların talebesi olmaya özenenler bulunmaktadır.

Fitne o kadar yayılmıştır ki, vicdanî kanaatlerinden asla şüphe etmediğimiz bazı müslümanlar bile aldatıldıkları için onların yazılarını kaynak olarak gösterebilmektedir. Hatta bu durum, tarihî olayların tetkiki, nassların tespiti ve İslâmî temel mevzularda bile görülmektedir. İslâm tarihi ile ilgili olay'ların yorumlanmasında, ilk devrin İslâm büyükleri hakkındaki görüşlerin tespitinde hep müsteşriklerin kitaplarını ana kaynak kabul eden Müslümanların mevcudiyeti insanı hayrete düşürür. Hâlbuki misyonerlerin açık veya gizli asıl hedefi islâm'ın güneş ışığı gibi parlak inanç ve te-lakkilerini karanlığa gömmek, örnek durumunda olan büyük şahsiyetlerle bu dinin yerleşmesi uğrunda onları bu şekilde bir çalışmaya sevkeden tesirler hakkında şüphe uyardırmaktır. İşte o zaman Müslümanların içinde bulunduğu gafletten azamî derecede faydalanılıyor, meydana getirilen sun'î emniyet havası içinde, öldürücü zehir kendilerine sunuluyordu. Böylece müslümanların, neticede kendi gerçek inançlarında bile şüpheye düşmeleri sağlanmış oluyordu.

İşte öldürücü zehiri ihtiva eden desiseli yol...

Artık hıristiyan muharririn (yazarın) kötü niyeti kimin aklına gelir? Mademki o, İslâm'ı cömertçe vafsediyor, o halde bütün söyledikleri, harflerine varıncaya kadar doğrudur. Mümin böyle düşünmeye başlar. Ve aslında dinî emir-

Şu anda önümde, okuduğum misyoner eserlerinin en berbatı bulunuyor. Kitabımızın başından beri birkaç defa işaret ettiğimiz bu eser, “Muasır Tarihte İslâm” adlı kitaptır.

Sözkonusu kitap da diğerlerinin üslûbunu, yani överek işe başlama üslubunu takip etmektedir. Aşağılık fikirlerini bu üslûbun gölgesine sığınmak suretiyle Müslümanların zihnine sokmaya çalışmaktadır. Bununla beraber, bahsi geçen metodun, diğerlerine göre daha tehlikeli bir tarafı bulunduğunu da söylemeliyim. Şöyle ki:

— Eserin yazarı hiçbir Hristiyan muharrirden (yazar) beklenilmeyecek bir cesaretle gerçekleri itiraf etmektedir. Tabiatıyla bu itiraf boşuna değildir. Asıl gaye, en küçük bir tereddüde yer kalmayacak şekilde muharririn tam bir ilmî gerçeklikle hareket ettiği intibainı (izlenim uyandırmak ve sonsuz bir itimat iklimi meydana getirmekten ibarettir.

Daha evvel de delilleriyle ortaya koyduğumuz gibi, kitabın muharriri Avrupalıların hiçbir zaman Haçlı savaşlarını unutmamasını istemekte; İslâm'ın asırlar boyunca Avrupa'nın göbeğinde Hristiyanlığı tehdit ettiğinin hatırdan çıkarılmaması lâzım geldiğini ifade etmektedir. III. sayfada diyor ki:

“- İslâm'la Hristiyanlık arasındaki eski düşmanlığın neticesi olarak Batı dünyası, müslüman Araplara karşı siyonizmin yanında yer aldı.”

104-113. sayfalarda ise yazar, Batının ilmî, içtimaî, iktisadî, fikrî ve askerî... bütün beşerî hareket sahalarında elindeki silâhları İslâm dünyasına çevirmiş bulunduğunu söylemektedir. “Bunu da İslâm'ı küçük düşürmek, bayağı-

laştırmak, onun pekâlâ tahakküm altına alınabileceği intibahı yaratmak için yapıyorlardı” diyor.

Bu muharrir bahsi geçen kitabının ilk bölümünde ise İslâm’daki feragat ve fedakârlık ruhunu Hıristiyanlık telkinleriyle mukayese eder. Hatta daha ileri giderek der ki:

“- Hıristiyanlık inancında tarihî hadiselerle karşı olumsuzluk vardır. Buna mukabil İslâm’ın inanç sistemi ise tam manasıyla müspet karakterlidir. Bu durum can pazarında da böyledir. Meselâ bir Hıristiyan nefsinin feda ederken kendini tarihin şaşı tekerleğinin önüne atar. Sözde bu hareketiyle tekerleğin bu şekilde yürümesine müsaade etmeyecektir. Ve böylece de kendisi sağ kalacaktır. Hâlbuki tekerlek onu tepeler ve öldürür. Çünkü tekerleği düzeltmeye çalışmamıştır. Müslümana gelince: O böyle değildir. Müslüman, nefsinin (kendini) feda ederken tekerleğe doğru bir yön vermeye çalışır, böylece onu ileriye doğru götürebileceğini düşünür.”

Batılı bir hıristiyanın bundan daha güzel ne söylemesini istersiniz? Böyle bir teşhisi kendi ağzından duyduktan sonra onun hangi sözünden şüphe etmeyi aklınızın köşesinden geçirebilirsiniz?

Meselâ aynı muharrir kalkar da, kitabın dördüncü bölümünde:

— Bir İslâm devletinin laiklik prensipleriyle idare edilebileceğini, vallahi buna rağmen Müslüman kalabileceğini, hatta İslâmî hüviyetinden hiçbir şey kaybetmeyeceğini; devlet hayatından, cemiyet meselelerinden, âdet ve geleneklerinden, iktisattan ve yasama alanından, kısaca

tatbikattan dini uzaklaştırmak suretiyle İslâm'ı modernize ettiklerini söylerse böyle bir adamın iyi niyetinden hiç şüphelenemez misiniz?

Hatta bununla da kalmaz, laikliği kabul eden bir İslâm devletini bütün Müslümanlara örnek olarak gösterir, sırf bu sistem sayesinde onun ilim, medeniyet ve teknikte çok ilerlediğini -aslında bu memleket bir türlü sefaleti, fakirliği yenememekte, günden güne anarşiye sürüklenmektedir- söyleyerek bütün müminlerin bu devleti baş örnek kabul etmeleri lüzumunu tavsiye ederse, insaf sahibi bir insan olarak siz bu adamın iyiniyetinden şüphelenmeyip aklınızdan geçirebilir misiniz? Kitabın beşinci bölümünde ise:

“Pakistan başarısız bir devlettir. Çünkü rejimini islâm prensiplerine göre tanzim etmiştir. Bu hal, Müslümanların kabul etmemesi gereken kötü bir örnektir” demesine ne buyrulur?

Hâlbuki aynı bölümün 255. sahifesinde, Pakistan'daki başarısızlığı iktidarda bulunan partiye atfeden yazar:

“Bu parti, zaten islâm ruhuna uygun bir tarzda teşekkül etmiş değildir. İdareleri islâm'ın hakikatini bilmemektedir. Partinin liderleri ingiliz emperyalizmi tarafından Hindistan'da yetiştirilmiş, beslenmiş, terbiye edilmiş ve kendi emellerine tâbi kılınmış kimselerdi” dediğini unutmaktadır.

Nihayet yorucu bir çalışmadan sonra, kitabın son bölümünde, sözü evirip çevirerek müslümanlara talimat vermek cesaretini kendisinde bulan yazar;

“Modern dünyada varlıklarını, muhafaza edebilmeleri

için Müslümanlar, inanç sistemlerindeki ana fikirden vaz-geçmelidir” dedikten sonra ilâve eder:

“- Bu ana fikir şudur:

- Müslüman ancak İslâmî bir cemiyette yaşayabilir.

İşte bu kanaat şu şekilde değiştirilmelidir:

Müslümanlar, islâm esaslarına dayalı olmayan bir cemiyet içerisinde ancak inançlarıyla birlikte yaşayabilir.”

Aziz müslümanlar!

İşte misyoner ve müsteşriklerin ulaşmak istediği ilk hedef...

Bu, aynı zamanda emperyalistlerin de asıl gayesidir.

Muhterem okuyucu!

Bu satırları okuduktan sonra yazarın iyiniyetini şimdi anladın mı?

Yirminci asırda islâm’a karşı Haçlıların tatbik ettiği savaş taktiği işte budur.

“Muasır Tarihte islâm” adlı kitabında Wilfred Cantwell Smith, hristiyan diniyle islâm arasındaki Haçlı düşmanlığının tarihini izah ettikten sonra 111. sayfada der ki:

“- Biz burada, uzun olduğu kadar da çetin geçen bir mücadelenin tarihini tekrarlariken, ne bu davayı yeniden alevlendirmeyi düşünüyor, ne de karşılıklı suçlamalardan herhangi birinin doğruluğunu tayin etme niyetini taşıyoruz. Bununla beraber her iki dünya arasında varılacak bir anlaşma ile isteklerimizin hemen gerçekleşebileceğini ümid etmek de doğru değildir.”

Şimdi, yazarın daha önce işaret etmiş bulunduğumuz fikirlerine dönelim. Yalnız bahis mevzuu kitaptan parçalar sunarken Haçlı kinini gönüllerde yeniden kabartmak arzusunda olmadığımız bilinmelidir. Biz ancak islâm' ın neden ve hangi badirelerden geçtikten sonra bugünkü haline geldiğini öğrenmek ve Batılıların bu çetin mücadeleyi müteakip elde ettikleri neticeleri bilmek zorundayız.

Avrupalıların, bütün bu mücadelelerden sonra vardıkları netice:

- İsminden başka İslâm nizamına dair hiçbir bilgileri olmayan,
- İslâm' ı sadece bir ibadet manzumesi şeklinde anlayan,
- Bu manzumeye uyulduğu takdirde bütün vazifelerini yerine getirdiğine inanan,
- Ve şüphelerden başka İslâm'a ait hiçbir bilgiyi zihnine yerleştirmeyen, bir neslin yetişmiş olmasıdır.

Mademki:

- Namaz kılıyor,
- Oruç tutuyorum, o halde Müslümanım. Ayrıca:
- Düşüncelerimi,
- Âdet ve geleneklerimi,
- İktisadî ve sosyal sistemimi İslâm' ın fikir ve nizam çerçevesinden devşirmeye ihtiyacım yoktur, diyen bir neslin yetişmiş olması da Avrupalıların başarıları arasındadır.

Bütün bu söylediklerimiz bir yana, hemen ifade edelim ki, islâm inancını parçalamak ve onu keşmekeşliğe itmek için ortaya çıkarılan sebepler sadece Haçlı savaşlarından ibaret değildir. Bunun yanında aynı metotlarla çalışmakta olan başka unsurlar da vardır. Bunlar inanç adına ne varsa söküyor, temelinden deviriyordu. Faaliyet sahaları sadece İslâm âlemiyle sınırlı değildi. Bu unsurlar milletlerarası cereyanların müsebbipleriydi.

MİLLETLERARASI CEREYANLAR

Bu cereyanlar (fikir akımları kendisine tesir etmeye başladığı zaman, İslâm çeşitli savaşların yorgunuydu. Bu akımlara direkt olarak karşı koyamayacağı gibi, pasif direnme gücüne bile sahip bulunmamaktaydı.

Bu cereyanlar yalnız İslâm'a karşı değildi. Aynı zamanda yeryüzündeki bütün dinî inançları hedef alıyordu. Esasen Avrupa söz konusu olunca normal ve mantıkî bir mahiyet arzeden bu cereyanlar birdenbire değil, aşamalı olarak meydana çıkmıştı.

Fakat İslâm dünyasına nisbetle bu akımlar olağanüstü bir hal olarak değerlendirebilir. Zira İslâm nizamında bu gibi cereyanları haklı gösterecek sebepler mevcut değildi. Bunun için İslâm, bu cereyanlarla uyuşmadı. Fakat ne yazık ki, zor kullanılarak ve mantıksız propagandalarla bunlar Müslümanlara kabul ettirilmiş oldu.

Şayet İslâm dünyası, eskiden olduğu gibi bağımsız ve kudretli durumunu muhafaza etseydi, bu akımların onu sarsmasına ve üzerinde titrediği mefhumlarda esaslı değişiklikler meydana getirmesine imkân ve ihtimal yoktu. Bu durumda belki kısmi tesirden bahsedilebilirdi.

Fakat emperyalizmin zincirleriyle İslâm dünyasının eli kolu bağlandıktan, daha evvel içine düştüğü zaaf ile sonradan yutturulan öldürücü zehirlerin tesiriyle kendisinden geçtikten bu yana, direnme gücünden mahrum acizlerin boyun eğişi misali, bu akımları kabul etmekten başka çare bulamadı.

Avrupalının gözünde bu şekilde anlamlandırılan gelişme hareketleri yine Avrupalıya nazaran zarurî idi.

Daha doğrusu onlar böyle zannediyordu. Çünkü bu vak'a içinde bulundukları şartlara göre her ne kadar normal ve mantikî gözükmekte ise de, aslında kendileri için de zaruri değildi. Şayet Avrupalılar başka değerlere inanmış olsalardı, bu akımı durdurur ve yayılmasını önlerlerdi. Tabiatıyla Avrupalı bunu istemedi. Bu sebeple netice de onlar için zaruri sayıldı: "Allah, bir kavim kendi halini değiştirmedikçe, herhangi bir milletin içinde bulunduğu durumu değiştirmez."

Netice olarak denilebilir ki, böyle bir gelişme bütün yeryüzü için zaruri değildi. Özellikle İslâm dünyası için, hiç değildi.

İnsanların inandığı ve alışkanlık haline getirdiği sistemlere karşı koymak, İslâm için tarihte ilk kez olan bir hadise değildir. İslâm, dünyadaki insanların inanç ve alışkanlıklarını bir kenara iter; kendisine mahsus nizam, değer ve maneviyatıyla yaşar. İslâm bu şekilde kendi yolunda devam ederken dünyayı tesiri altına alır, insanları isabetsiz istikametlerden geri çevirir ve onları doğruya götürür.

Nitekim İslâm ölçülerine göre dünya milletleri Allah'ı

bir tarafa bırakarak mukaddes saydıkları kral, imparator ve hükümdarlarına tapmaktaydı.

Peki, ama devrin siyaset anlayışına göre böyle bir inancı (dini) bütün milletler kabul etti diye İslâm dünyasının da benimsemesi zaruri miydi? Böyle bir mecburiyet var mıydı? İslâm bunun için mi gelmişti? Yoksa devlet reislerinin halka dönerek:

“Sizin hakkınızda (adaleti tatbik etmek üzere) ben Allah’a itaat ettikçe siz de beni dinleyin ve itaat edin.”

“İyilik yaparsam (adaletli olabilirim) bana yardım ediniz. Kötülük yaparsam (zulmedersem) beni düzeltiniz” demek suretiyle, Allah’ın hidayetine eren bir milleti kendi üzerlerinde bir gözetleyici olarak kabul eden, onlardan böyle bir denetim görevini yerine getirmelerini istemeyi bir vazife bilen insan cemiyetleri yetiştirmek için mi gelmişti?

İslâm, ahlâksızlığın yeryüzünü istilâ ettiği bir zamanda dünyayı şereflendirmiştir. Şimdi ise böyle bir ahlâk anlayışını (belki o devirde bu bir ilerleme sayılıyordu) İslâm cemiyetinin kabul etmesi, kendi öz ahlâkından vazgeçerek bir zamanlar galip geldiği hayvanlık seviyesine bu defa yeniden düşmesi acaba zarurî miydi? Eğer bu suale “evet” dersek -fesatçıların aşırı gayretlerine rağmen- tarihin kaydettiği en temiz cemiyet ahlâkının İslâm milletlerinde görülmesi realitesini izah edebilir miyiz? O kadar ki, bu ahlâk sağlamlığını bozabilmek için emperyalist ve misyonerler ikiyüz yıldan beri gayret sarf etmektedir.

İslâm geldiği zaman yeryüzünde dağ kanunları yürürlükteydi. Kuvvetli olan zayıfı eziyordu. Bu düşük insanlık

anlayışı (ilerlemiş Avrupa'da bu anlayış hâlâ yaşamaktadır) İslâm'ın uygulamakla sorumlu olduğu bir prensip midir? Yoksa İslâm, bunun tamamen aksine, cemiyet hayatında, kuvvetli ile zayıfın arasını getirdiği yardımlaşma nizamıyla birleştiren bir ideoloji midir? Ve İslâm, bin yıldan fazla bir zaman bu nizamı tatbik etmemiş midir?

Yukarıdan beri bahsettiğimiz gelişmeler, hiçbir zaman kabul edilmesi mecburi hususlar değildir. Şu kadar insan, olumlu tepki kabiliyetini kaybetmiş olsun... Kendisini hâdiselerin akışına kaptırsın... Böyle olduğu takdirde, elbette ki, hâdiseler, insanı akıntının son bulduğu menzile kadar sürükleyecektir. Çünkü o, direnmek suretiyle artık olayları düzeltmeyi istememektedir. İşte yukarıda zikredilen netice bu durumdaki insan için söz konusudur. Nitekim nerede olursa olsun, Haçlı emperyalistlerin pençesine düşen İslâm cemiyetleri için sonuç daima böyle olmuştur.

Haçlı emperyalizmi, köle haline getirdiği islâm dünyasına bu gelişmeyi mecburî bir aşamaymış gibi empoze etti. Kimse karşı koymasın diye de, aynı zamanda fesatçı, bozguncu karakterli bu akımın İslâm âlemi için "hayırlı" olduğu fikrini kabul ettirmeye çalıştı. Bu sebeple, bütün beşeriyetin menfaati (!) uğruna icat edilen bu cereyanı (akımı) önlemek için oluşan direnişlerin gericilik, yobazlık, softalık ve tutuculuk olduğunu söylüyor ve insanın bu gibi vasıflardan uzak kalması gerektiği üzerinde durarak yukarıda zikredilen telkini zihinlerde iyice yerleştirmeye gayret ediyordu. Tabiatıyla bu akımların karşısında gözüken herkes aşağılanmış oluyordu. O halde kim böyle bir aşağılık duruma düşmek ister ve yobazlık, tutuculuk gibi sıfatları kendisine yakıştırabilirdi? Gericilik ve yobazlık gibi menfi

şöhretlerden kurtularak “ilerici” ve “aydın” olmanın garantisini elde edebilmek için bu “akım”lara kendini uydurmak daha doğru bir yol değil midir?

Birkaç yıl önce bir plajda geçen olayı burada nakletmek isterim:

Bir kızcağızın fotoğrafını çekmek istediler. Nasılsa kendisinde “hayâ”dan bir eser kalmış. Herhalde yaratılışından gelen ve kadınlığının tabîî neticesi bir duygu... Mayolu olarak plajda gezinirken bir poz aldırarak ister, kumların üzerine oturur. Az da olsa hayâsı var ya... Tesirini gösterir ve kızcağız bacakları kapalı bir şekilde oturmaktadır. Fotoğrafçı “ilerici” bir resim almak ister ve kıza bacaklarını açmasını teklif eder.

Fakat kız bu teklifi reddeder. O zaman fotoğrafçı, kıza manidar bir eda ile bakar ve:

“Tuhaf şey! Ayol sen çiftçi kızı mısın yoksa?” der. Bunun üzerine, az da olsa mevcut olduğundan bahsettiğimiz haya uçup gider. Artık bütün vücut organları hürriyete kavuşmuştur: Bacaklar rahatlıkla sonuna kadar açılır. Şimdi herşey yolundadır. “İlerici” (!) bir poz alınmıştır...

İradesi zayıf müslümanlara karşı Haçlı emperyalizmi işte bu taktiği kullanıyordu: “Yoksa siz gericimisiniz?” deniyordu. Bunun üzerine, zaten müphem bir şekilde mevcut olan “direnme gücü” de yerini “teslimiyet”e bırakarak uçup gidiyordu.

Avrupa “medeniyeti”, tedbir, irade ve mantıktan mahrum bırakılan İslâm dünyasında mecburi kabul edilen yolda işte böyle ilerledi.

Sanayileşme muhakkak ki dünya milletleri için çok iyi ve faydalı bir gelişme idi. Ancak hemen sormak lâzımdır:

- Haçlı emperyalizmi, böyle bir kalkınma hamlesinin İslâm dünyasının kapılarını çalmasına ve bu memleketlerde yerleşmesine müsaade etmiş midir? Yoksa o, bu hamleyi kesin bir şekilde önlemeye mi çalışmıştır? Zira menfaati bunu icab ettiriyordu. İslâm dünyası emperyalizmin gayelerine hizmet etmeliydi. Bunun için de, memleketler sanayileşme ve iktisadî kudret bakımından geri bırakılmalı, daha ziyade bir ziraat memleketi olma özelliğini korumaları gerekiyordu.

Hakikat şuidi:

- Yayılması “mecburi” olan asıl milletlerarası kalkınma hamlesinin gayesi milletlerin kuvvet ve kurtuluş kaynaklarını elde etmeleri için yapılmalıydı. Hâlbuki Haçlı emperyalizmi buna mani olmuştur. Çünkü emeline ulaşabilmesi için İslâm milletlerinin ahlaken çökmesi icab ediyordu. Bu sebeple İslâm ahlâkını sabote etmeyi tercih etmiş, dinî ve ahlâkî fesatçılığı bütün gayretiyle desteklemiştir.

Bu bir misaldir. “Mecburi” ve “kalkınma” gibi lâflarla müslümanların zihnini karıştıran şaşırtıcı emperyalist fikirlere bir ışık tutacağını ümid ederim.

Şimdi de milletlerarası cereyanların ne olduğunu öğrenelim. Hani emperyalistler, İslâm dünyasına yönelik deşetli bir propaganda ile her türlü direnme hareketlerini gericiilik, tutuculuk, yobazlık, Ortaçağ zihniyetçiliği gibi aşağılayıcı yaftalarla maskeledikleri cereyanlar...

İki asır devam eden gelişme hareketlerini, elbette ki,

birkaç satırla özetlemek kolay değildir. Ondokuzuncu asır ile bu asrı takib eden devrelerde Avrupa'daki gelişmenin seyrini; Avrupalının dinî geleneklerine bağlı, dindar bir halk olmaktan çok, inançsız, ahlâksız, dinsiz milletler topluluğu haline nasıl geldiğini; kopkoyu hayvanî duygulara saplanmış, her türlü insani sınırlamadan özgür materyalist inkarcı bir havaya nasıl büründüğünü “Geleneklerin çatışması” ismiyle neşrettiğim kitabın “Cevletün maa Tarih” tarihte bir gezinti bölümünde izah etmiştim.

Bu gelişmede Darwin'in açık rolü bulunduğunu anlatarak şöyle demiştim.

-Darwin 1809'da doğdu. 1859'da “Türlerin Menşei,” 1871'de de “İnsanın Menşei” adındaki kitaplarını yayınladı.

İşte o zaman insanların inancında müthiş bir sarsıntı meydana geldi.

Çünkü dinî esaslara göre insanlar seçkin varlıklardı. Onları hayvanlardan ayıran bir ruhları vardı.

Manevî, dinî ve fikrî değerler, hayvanlarda bulunmayan bu ruh gerçeğine dayanmaktaydı.

Fakat Darwin “insanların tekâmül etmiş (evrim geçirmiş) hayvanlar olduğunu” ilân etmişti. Ona göre, Allah insanlara ruh üflememiş, oluşmasında yüce bir varlığın müdahalesi olmamıştı. Taşıdığı meziyetler hayvani gelişmenin sonucuydu. Milyonlarca seneden beri tekâmül ede ede insan bu mesafeyi katetmiş bulunuyordu.

Darwin ile Kilise arasında “insanın yaratılışı” konusun-

da amansız bir mücadele başladı. Kilise Darwin'in küfrünü ve inkârcılığını ilân ederken, o da Kiliseyi cahillik ve hurafecilikle itham ediyordu.

Halk, evvela Kilisenin yanında yer aldı. Fakat daha sonra Darwin'i desteklemeye başladı. Kilisenin geçmişteki menfi tutumunun bu hususla yakın alâkası vardı. Zira Kilise İsa'nın fitratından gelen ruhaniyet ve merhamet duygularından sıyrılmak suretiyle korkunç bir dünyevî saltanat kurmuştu. Çeşitli yönlerden halkı haraca bağlamıştı. Malî, ruhî ve fikrî sahalarda halka baskı yapıyor, haksızlıklarda bulunuyordu. Ağır vergiler, bedava çalıştırma gibi işkenceler tatbik ediyordu. Kilise, kendi adamlarına mutlak şekilde itaat edilmesini emrediyor, halkı belirli fikirlerin kabulüne zorluyordu. Böyle düşünmeyenleri ise inkârcılık ve dinsizlikle itham ediyordu.

İşte bu sebeple, intikam saatinin gelip çatıldığını düşünen mağdur millet, Kiliseyi dize getirmek (ondan intikam almak) amacıyla, bütün insanlığı aşağılanmasına bakmaksızın Darwin'e yardımcı oluyordu. İş bu kadarla bitmedi. Halkın galeyana gelmiş öfkesi sadece Kilisenin itibarını yerle bir etmekle kalmadı, din adına bütün kayıtların kökünden sökülmesini neticelendirdi. İşte o tarihten beri Avrupalı, elle tutulabilen ve gözle görülebilen maddenin dışında herhangi bir hakikatin varlığına inanmaz oldu. Mukaddes mefhumlara karşı cephe aldı. Bu maddeci cereyan, hayatın her safhasında kendini gösterdi. İktisat, siyaset, din, ahlâk, fert ve toplum ilişkileri hep maddeye göre ayarlanır oldu. Artık Darwinizmin neticesi olarak "tarih maddî; insan da cinsî" yönden değerlendirilmekteydi.

Beşerin tarihi incelenirken “emeğin” macerası araştırılmış oluyordu. Zira hayata renk veren unsur maddi enerji idi. Düşünce, inanç ve duygular hep bu esastan geliyordu. Yoksa bu gibi mefhumların bizatihi herhangi bir kıymetleri olamazdı.

İnsanları harekete geçiren, hayat sahasında fiilî teşebbüslerine yön veren realite bu gibi değerler değildi. Belki onlar, iktisadî ve maddî “gelişmelere” bağlı ve buna uygun tarzda oluşan mefhumlardı. Din, ahlâk, gelenek gibi, karakterinde değişmezlik vasfı bulunan herhangi bir hakikat yoktu. Esasen sabit mana mevcut bulunmamaktaydı. Her asrın kendisine mahsus değer ve mana hükümleri vardı ki, bunlar daha sonraki asırlar için geçerli olamazdı.

Din, ahlâk ve gelenek gibi mefhumlar derebeylik devrinden kalma mahsul ve icaplardandı. Tekniğin hakim olduğu asra gelince:

-Onun dini, ahlâkı ve geleneği yoktur.

O en az, kendisini meydana getiren âlet kadar müstakildir. Yeni manalar, yeni ahlâk anlayışları doğurabilir. Fakat dinin bunlar arasında yeri yoktur. Zira teknik ve ilim asrında insanlık her türlü bağdan kurtulmuştur. Dinin efsane ve hurafelerine ihtiyacı kalmamıştır. İnsan artık müspet bir ortamda gerçek hayatını yaşamaktadır. Din ve sair metafizik düşünceler beşerin ilerleme ve gelişmesiyle bağdaşamaz. Bu gibi, geçmiş çağlardan kalma artıkların hükmü bitmiştir. Onları bir daha geri getirmeye imkân yoktur.

Beşer teşebbüslerinin cinsî yönden değerlendirilmiş olmasıyla insanoğlunun her hareketinin cinsî arzuların

neticesinde meydana gelmiş olduğu kabul ediliyordu. Annesinin göğsünü emen çocuk bu işi cinsî tesirlerle yapıyordu. Hattâ ifrazatı da bu duygunun sonucuydu. Zaman zaman parmağını emmesi, hatta annesine karşı hissettiği eğitimler de tamamen cinsî mahiyetteydi. Bir gün “baba”, bu cinsî arzuların karşısında dikildiği zaman, çocuğun annesi için hissettikleri engellenmiş oluyordu. Bu husus, dolayısıyla çocukta bir ukde veya bir âdet meydana getiriyordu. İşte “değer” denilen şeyler hep bu engellemelerden doğmuştu. Din, ahlâk, gelenek ve vicdan mefhumları böyle vücut bulmuştu. Fakat bütün bunların gerisinde gene de cinsî sebeplerin bulunduğu muhakkaktı. Bununla beraber din, ahlâk ve gelenek gibi mefhumları meydana getiren “engelleme hareketi” zararlıdır. Zira bu hareket insan nefsinde istikrarsızlık ve asabiyet doğurmaktadır. Böylece, işte vücut bulacak faydasız birtakım sarsıntılar neticesinde beşerî faaliyet darmadağın edilmiş olur. Onun için, en iyi çare, bu engellemeleri ortadan kaldırmak suretiyle beşeriyeti her türlü bağdan kurtarmak ve onu kendi tabîi (doğal) haline terketmektir.

İşte Avrupa’daki modern “gelişme”nin dayandırılmış bulunduğu iki mânâ... Diğer bir tabirle, bu hususta sadece “hayvanlık” noktasından hareket edilmiştir.

O halde bu netice normaldir. Çünkü Darwin, insanı değerlendirmiş değildi. Onun için bu hayvanı maddecilik anlayışı, Darwin’in tabiriyle “hayvansal insan”a pekâlâ yaraşmaktadır.

Avrupa bu uçuruma şuursuzca yuvarlandı. Ve bu hengâmede de hayatın her sahasında dinî, ruhî ve ahlâkî değer

ve gelenekleri tahrib etti. Artık hayat, bütünyle madde-den ibarettir. Madde ise “hayvanın yemi”nden başka birşey değildir. Din, ahlâk ve gelenek gibi mefhumlar maddeci görüşe ve “hayvanın zevkine” engel oluşturduğuna göre bütün bu değerler merhametsizce ezilmeli ve bu neticeyi elde etmek için ilmin her türlü tecrübe ve araştırma metotlarından istifade edilmelidir. Dinî prensipleri hurafe, ahlâkî değerleri zararlı bir nesne, gelenekleri ise yeni cüretkâr neslin yırtması gereken eski bir paçavra olarak ilân edecek ilmî metotlar bulunmalıdır. Bu ilmî usullerle aynı zamanda cinsiyetin ahlâkla ilgisi olmadığını, “biyolojik bir varlık” olan her genç kız ve erkeğin cinsî arzularını tatmin etmeleri gerektiğini, yanyana yemek yemek ve su içmek kadar bu hareketin de normal olduğunu, ancak bu şekilde insanların iç dünyalarının sükûnet bulacağını ve neticede hayatta daha verimli olabileceklerini kabul ettirmek gerekir.

Bu mefhum ve mânâlar Batı dünyasında hudutsuz şekilde yayıldı ve gelişti. Öyle ki, Avrupa, bu durumu, önüne geçilmesi imkânsız “zarurî” bir “gelişme” olarak kabul etti. Avrupa insanına göre bu gelişmenin karşısına çıkanlar gerici, tutucu ve bu işten asla anlamayan yobazlardı.

Şark’ın propagandacıları da aynı şeyi söylüyordu. Fakat sözlerinin doğru olup olmadığı hususunu bir an için bile düşünmüyorlardı. Bu manalar Batı insanının hayatına uyabilirdi. Amma doğudaki yaşayışa uygun muydu, değilmiydi meselesini hiçbir zaman hatırlarından geçirmediler. Çünkü vicdanları kölelik nizamına göre ayarlanmıştı. Efendileri tarafından telkin edilen bir mevzuda sual sormaları veya bu hususta onlarla münakaşa etmeleri kölelerin haddine mi

düşmüştü? Hem bu köle ruhlu insanlar Avrupalının yanlış bir iş yapacağını düşünebilir mi? Efendilerin hataya düştüğü, kölelerin ise isabetli fikirleri ileri sürdüğü görülmüş müdür?

Asla!

Olmaz böyle şey...

Herşey olabilir. Fakat Batı dünyasından gelen fikir ve manaların münakaşası asla mümkün değildir...

Mademki Batı, mekanik âletlere sahiptir, biz değiliz.

Onlar asrın ilmini elde etmişlerdir, bizde ise birşey yoktur.

Mademki Avrupalının gücüne sahip değiliz.

Onlar bize sahipken, biz kendimize hâkim değiliz.

O halde münakaşa da ne demek oluyor?

Eğer Batılı:

“Din yoktur” derse, doğrudur.

“Ahlâk yoktur” demişse, gerçektir.

“Gelenek yoktur” diyorsa, hakikaten yoktur.

Yoksa siz gerici misiniz? İlericiliği, medeniyeti ve gelişmeyi istiyor musunuz? O halde:

- Din dediğiniz eski hurafeyi;
- Ahlâk isimli demode olmuş bağları;
- Ve güvelenmiş gelenekleri kaldırıp atınız. Zincirlerinizi kırınız, bağımsızlığa doğru ilerleyiniz.

Ey gençler!

Çevrenizin sizi bağlayan eski âdetlerine karşı koyunuz.

Çünkü onlar gericidir.

Siz ise hurafelere inanmayan;

Medenî;

Yepyeni bir nesilsiniz.

Siz de Batının gibi yapınız:

Kız ve erkek arkadaşlarınız olsun.

Öpüşün, sarmaş dolaş olun.

Sinirlerinizi dindirecek şekilde flört yapın.

Haçlı sömürgeciler bu tavsiyeleri Şark dünyasına kabul ettirdikten sonra geriye çekilmişti. Ellerini ovuşturmak suretiyle bizim yerli propagandacılar bakıyor, ruhen köleliği kabul etmiş bulunan müslümanlarla alay ediyordu. Avrupa, bu hayvani gaflete dalarak içine düştüğü iğrenç ahlâk çöküşüne “gelişme” ve “ilerleme” diyordu. Böyle inanıyordu. Fakat kabul etmek gerekir ki, her yönüyle Avrupa bu dejenerasyona maruz kalmış değildi. Orada hâlâ gerçek bazı fazilet değerleri yaşamaya devam ediyordu. İş hayatında, randımanda, intizamda görülen, güçlülere karşı metanet ve mücadele azmi gibi özellikler, yaşayan faziletlerin başta gelenleriydi. Gerçi bu çöküş, bazı Avrupa devletlerinin birliğini tehdit edecek şekilde anarşiye sebep olmakta ise de, işaret ettiğimiz faziletler, şiddetli ahlâkî çöküşe rağmen, Avrupa'yı ayakta tutabiliyordu.

Köleleşen Şarka gelince:

“Gelişme” adı verilen bu ahlâksızlığı bir kere kabul ettikten sonra kendisini ayakta tutabilecek hangi fazileti kalmıştı? Asırlarca emperyalistlerin baskısına maruz kalan, üstelik memleketleri fiilen işgal edilerek zayıf düşürülen Şark dünyasının kendine has değerleri altüst olmuştu. Halbuki biz onları İslâm’dan almıştık. Evet, İslâm’ın ilim, iş, verimlilik gibi hayatın detaylarına kadar inmek suretiyle faal bir rol oynadığı devirler olmuştur. Fetihler yapılmış, topraklar genişletilmiştir.

Evet!

Şimdi ise İslâm memleketleri geri kalmıştı. Gelişmeleri icab ediyordu. Ancak bu gelişme, işgalciler tarafından elinden alınan “insaniyet” ile müthiş taarruzların neticesinde mahvedilen kudret ve kuvvetini kendisine iade etmek suretiyle gerçekleşmeliydi. Bu iş, ahlâk ve geleneklerinin hakiki yerlerine oturtulması şeklinde ikmal edilmeliydi. Yani İslâm, insanoğlunun iç dünyasında yaşayan bir enerji, pratik hayatında tatbik ettiği bir gerçek olmalıydı.

İşte emperyalistlerin bütün gayretiyle ezmeğe çalıştığı İslâmî hareketlerin asıl hedefi buydu.

Avrupa’nın, hayvanlık sahasında göstermiş bulunduğu gelişmeye gelince:

Emperyalistler, bütün imkânlarını seferber etmek suretiyle, daha önceden yetiştirmiş oldukları yerli ajanlar vasıtasıyla, ilerleme isimli bu zehiri Şark dünyasının ufuklarına yaymaya muvaffak olmuşlardı.

Şimdi de bu terakkinin Avrupa’daki aşamalarını takip edelim:

Darwin tarafından ortaya atılan nazariyeden sonra insanlarda eşyaya karşı müthiş bir ihtiras belirdi. Esasen, ezelden beri, insanın fitratında madde ile ilgili normal bir arzu daima mevcut olmuştur. Bu hususu Kur'an-ı Kerim şöyle ifade eder:

“İnsanlara, kadınlar, oğullar, altın ve gümüşten istiflenmiş yığınlar, yaylıma salınmış (güzel) atlar, davarlar ve ekinlerden yana nefsin isteklerine muhabbet, süslenip bezeni.” (Âl-i İmrân, 14)

Evet, eşyaya karşı insanın duyduğu arzu yeni değildir. Şu kadarı var ki, insanoğluna verilmiş bulunan manevî değerlerle inandığı dinî prensipler gibi, terazinin diğer kefesine, eşyadan çok kıymetli ve ebedî olan başka faziletler konmuştur. Bu suretle eşya ile tabîî arzular arasında denge kuruluyor ve bu arzuların ihtiras haline gelmesi önleniyordu.

“Fakat bunlar, dünya hayatının geçici menfaatidir. Halbuki sonuç güzelliği Allah katındadır.” (Al-i İmrân, 14)

“De ki: Size bunlardan daha hayırlısını haber vereyim mi? O, nefisleri imrendiren süslerden korunanlar için, Rableri katında, ağaçları altından ırmaklar akan cennetler, temiz zevceleri ve Allah'ın rızası vardır. Kendileri burada ebedî kalırlar.” (Âl-i İmrân, 15)

Dinin çerçevelediği hayat, hele İslâm nizamı tarafından tanzim edilen hayat içinde insanlar, dünya zevklerini, temiz olmak şartıyla, en geniş şekilde gerçekleştirmişlerdir. İslâm nizamı bunu yaparken nefsi baskı altında tutmamış, zayıflamasına müsaade etmemiştir. Bununla beraber onu

büsbütün serbest de bırakmamıştır. Böylece nefsin hayvani seviyeye düşmesine mâni olmuştur.

Fakat Avrupa'daki gelişme bu şekilde cereyan etmemiştir. Zira Avrupa insanı, eşyaya karşı insan fıtratında mevcut bulunan ihtirası önleyen dinin bağlayıcı hükümlerinden sıyrılmış, kendisini eşyanın kayıtsız şartsız hâkimiyetine -modaya- teslim etmiştir.

Böylece Avrupalı, beşer hayatını cinsî arzulara göre değerlendirmeye, herşeyi bu açıdan görmeye başlar. Fakat iş bu kadarla kalmaz. Zaten kalmasına da imkân yoktur. Çünkü tarihin her devrinde ilâhî kanun bu şekilde tecelli etmiştir. Maddî değerlere aşırı derecede ihtirasla bağlı insanların oluşturduğu medeniyetlerde hayat, kendisini cinsî faktörlerin ışığında hissettirmiştir. Böylece memleketler fuhuş yuvaları haline gelmiş ve insanlar bu bataklıkta boğularak tembelliğe sürüklenmiştir.

İşte Avrupa'da gelişen cereyan...

Bu cereyan teknik sahada ve üretim alanındaki ilerlemelerde son derece yardımcı olmuştur. Hayat, modern tekniğin getirdiği yeniliklerle dolup taşmıştır. Sinema, radyo, televizyon, konforlu vasıtalar, mobilyalar, şahane yataklar bu yenilikler cümlesindendir. Teknik, her fırsatta hayatı güzelleştirmeye, parlak ve çekici bir hale getirmeye devam ediyordu.

Aslında bunlar kabul edilmeyecek işlerden değildi. Bizim üzerinde durduğumuz ve hor gördüğümüz gerçek, hayata hükmeden değerlerdir.

Böyle bir üretim mekanizmasını geliştiren ve buna pa-

ralel olarak tüketimi körükleyen arz ve talep sahiplerinin hayattaki hedefi nedir?

Sahiplerinin cebine kolaylıkla milyonları akıtabilen kapitalizm sisteminden söz ederek burada bir ideolojik münakaşaya girmek niyetinde değiliz.

Bize göre mesele bundan daha önemlidir.

Eğer kapitalistler üretim mallarına müşteri bulmasalardı, elbette ki, kâr getirici başka yollara başvuracaklardı. Çünkü komünistlerin de iddia ettiği gibi, kapitalizmin tek hedefi kârdır.

Asıl mesele, insanın aşırı derecede maddeye sahip olma isteğidir. Bilindiği gibi bu arzu, Avrupa'da, insana atfedilen hayvani ve maddeci görüşlerin gölgesinde gelişmiştir.

Beynelmilel siyonizmin dünyayı -Yahudilerin dışında- dejenere etme gayretleri aslında cihanşümul (dünya çapında) bir hâkimiyet hedefine kavuşmak içindir. Yahudiler, şehvî hisleri tahrik etmek suretiyle bütün dünyaya hükmedeceklerini hesaplamış bulunuyorlardı.

Tartışma götürmeyecek gerçek şudur:

Aşırı servet ve sefahat ihtirası alabildiğine büyümüş, yirminci asır medeniyetinin şiarı haline gelerek her tarafı kaplamıştır.

Bu ihtirasın şu andaki veya gelecekteki sonuçları ne olursa olsun, -İkinci Dünya Savaşında Fransa'da ve halen başka memleketlerde müşahade edilen olumsuz neticeler- bizi ilgilendiren husus psikolojik, dinî ve ahlâkî değerler

üzerinde yaptığı tesirdir. Eşyaya karşı hissedilen aşırı ihtiras ile dinî hayata yöneliş arasındaki çatışma açıktır. Gerçi din, bizatihi eşya sevgisine karşı değildir. Hele İslâm dini hiç değildir. Çünkü o, bu mevzudaki görüşünü şöyle açıklamıştır:

“De ki: Allah'ın, kulları için çıkardığı (yarattığı) ziynetleri ve güzel rızıkları yasaklayan kimdir?”

Ancak eşyaya karşı duyulan aşırı ihtiras, ruhî değerleri yozlaşmış eder, kalbi katılaştırır. İnsana dünya hayatını sevdiren, ama öbür âlemi ve âhiretle ilgili sorumlulukları unutturur. Maddeden mahrum bıraktırıcı meşru kaidelere karşı insanda nefret hissi uyandırır.

Esasen bahsettiğimiz hususlar aynen vâki olmuştur. Gönüller maddî değerlere karşı aşkla doldukça insanoğlu dinî duygulardan daima uzaklaşmıştır. Dinin bağlayıcı hükümlerinden nefret etmiş, onun ilelebet yok olmasını ve ortadan kalkmasını canı gönülden temenni etmiştir.

Emperyalizmin boyunduruğu altına giren İslâm dünyasını boğan medeniyete paralel olarak, yenilik ve ilerleme adına, aşırı derecede maddî ihtiraslar da Müslümanların zihnine yerleştirilmiştir.

Kalplerde gelişen bu ihtiras, gönüllerdeki inancı bir ağaç kurdu gibi kemiriverdi.

İslâm, otomobil, tayyare, tren, buzdolabı, çamaşır makinesi, elektrik fırını ve benzeri, randıman artırıcı, vakit kazandırmak suretiyle refah getirici vasıtaları yasaklamamıştır.

İslâm, sinemayı, “sinema” olduğu, radyoyu “radyo”, televizyonu da “televizyon” olduğu için yasaklamamıştır. Fakat o, israfa ve yozlaşmaya karşıdır. Ve İslâm, aynı zamanda, insanı bir anlık kudurmuş cinsî hayata iten bugünkü sinema ve yayın araçlarına karşıdır.

Durum ne olursa olsun, ağaç kurdu dediğimiz bu âfet, medeniyet ve terakki adına Batıdan Doğuya doğru yayıldı ve daha önce İslâm nizamını tahribe yönelen yıkıcı unsurlara katılmakta gecikmedi.

Şimdi yeniden “kadın” mevzuuna dönüyoruz. Kadın ve kadının özgürlüğüyle ilgili hareketler... Kadın erkek eşitliği teraneleri ve Nihayet kadınlarımızı tahrik edici faaliyetler...

Bu uzun hikâyeyi burada derinlemesine anlatacak değiliz.

Sadece mahallî, sosyal ve iktisadî şartlar bakımından Avrupa’daki kadın hareketlerinin gayet normal ve mantıkî olduğunu, bununla beraber eğer Avrupalılar başka bir inanç sistemine sahip olsalardı orada bile kadınların bugünkü duruma gelmelerini zarurî gösterecek bir sebep olmadığını ifadeyle yetinmek isterim. Özellikle Avrupa’nın şartlarına sahip olmayan İslâm dünyasının kadınları bahsinde yukarıda işaret ettiğimiz durumun hiçbir zaman meydana gelmeyeceği açıktır.

Şüphe yok ki, Müslüman kadın cahil bırakılmıştır. Köle muamelesine tâbi tutulmuş, İslâm’ın açıkça reddetmesine rağmen kadın hayvanlaştırılmıştır. Bu bir zulümdü ve daha önce de söylediğimiz gibi, İslâm kadını elbette ki bu zulümden kurtarılmalıydı. Fakat Avrupalının kullandığı metolla

değil... Çünkü bu metod toplumu bozmakla kalmamış, şartlar hazırlandığı takdirde, bizzat kadını herkesin istifade edebileceği mubah bir eşya yığını haline getirmiştir.

Hikâye, gelişmiş toplumlarda, erkeğin, kadının geçimini karşılamaktan kaçınmasıyla başlar. Böyle bir durumda kadın, şahsına ait olanların yanında, ailevî ihtiyaçlarını da karşılamak zorunda kalır. Fabrikatörler bundan faydalanır ve erkeğe verdikleri ücretin yarısı kadıyla kadını çalıştırır. Hâlbuki erkeklerle beraber aynı fabrikada çalışan kadın, sanat olarak aynı mesaiyi yapmaktadır.

Bu böyle bir adalet anlayışıdır ki, gelişmiş, yükselmiş necip(!) Avrupalıdan başka hiç kimsenin vicdanına sığmaz. Böyle bir vaziyet karşısında, elbette ki kadın mantıken kendisine ait olan normal hakkını isteyecekti. Nitekim bu hakkı almak için grev, gösteri ve propaganda gibi direnme çarelerine başvurdu. Bunlar netice vermeyince de, kadının menfaatine olan kanunların kabul edilebilmesi için direkt olarak parlamentoda söz sahibi olması zarureti doğdu. Böylece kadın parlamentoya girdi. Çünkü Avrupa'daki kanunları bütün insanları eşit tutan Allah değil, başkalarını istismar etmek isteyen menfaatperestler koyuyordu, İslâm'da durum böyle değildi. İşte Avrupa'daki bu tatbikat sebebiyle kadın, parlamentoya girebilmek için seçme ve seçilme hakkını talep etti. Daha sonra da vazife ve eğitimde eşitlik istedi.

Bir kere bu yolu tercih eden Avrupalı kadın, şimdi de başka hakların peşindeydi.

Erkekler, kadının bu tavrına, din ve gelenek gibi esaslardan hareket ederek muhalefet etti. Hâlbuki daha evvel

bu gibi unsurları çoktan bir kenara itmişlerdi. Fakat siyasî hayata kadının rekabetini kesinlikle önlemek için din duygularını istismar etmekten çekinmediler.

Demiştik ki, Avrupalının yaşadığı ortama göre kadının bu talebi normal ve mantıkî idi. Avrupa'ya hakim düşük ahlâk tatbikatından kadın da kendi menfaatlerine göre faydalanmak istiyordu. Böylece din ve gelenekleri bir tarafa atmak hususunda erkeklerle eşit şekilde faaliyet göstermiştir. Zira erkekler, önüne geçilemeyecek bir şekilde, ahlâkî dejenere ediyorlardı. Kadınlar ise, gelenek teraneleriyle bu gelişmelere engel olmaya çalışıyordu.

Avrupalı kadın, böylece, fuhuş ve ahlâksızlık da dahil olmak üzere, bütün haklarını, birbiri peşinde almaya muvaffak oldu.

Esasen kadın, fuhuş hakkına sahip olmak hususunda erkeklerden yardım ve teşvik görmüştür.

Zira erkekler, hayvani zevklerini kolayca tatmin edebilmek için şartların bu şekilde gelişmesinde fayda görüyorlardı. Kadın böylece ticarethaneye, fabrikaya ve caddeye çıktı, ama fitneyi de beraber götürmek şartıyla...

Freud tarafından ileri sürülen cinsî terbiye nazariyelerine ilâveten insanın fıtratında maddî değerlere karşı duyulan aşırı ihtiras ve cahil halk kitlelerinin ahlâkını bozmak hususunda beynelmilel siyonizmin tatbik ettiği sinsi metodlar -bunlardan birisi de şehvî duyguları tahrik etmek suretiyle milletlere hâkim olmaktı- gibi yukarıda zikrettiğimiz unsurların da yardımıyla kadın, fesadın bütün inceliklerini öğrenmiş oldu.

Doğrusunu isterseniz “kadın”ın dejenerasyonu için eğitime lüzum yoktur. Çünkü onun yaradılışında sevilme ve karşısındakini hayran bırakma duygusu vardır. O, bu neticeyi kazanmak için her çareye başvurur. Ancak bu husus, toplumdan topluma değişir. Bununla beraber sevilmek başka, fitneye sebep olmak yine başkadır. Zira birincisi mubah ve temiz bir gaye, ikincisi de bunun tamamıyla aksine bir davranıştır.

Fakat medenî Avrupa, ölçülerini tespit ederken namuslu çareleri kullanmayı tercih etmiyordu. Freud’un “İnsan fıtratında namus yoktur. Zira namus, insanı kendi içine kapatmak suretiyle benliğini tahrip eden bir unsurdan başka birşey değildir” şeklindeki nazariyesinin tesiri altında kalıyordu.

Bunun üzerine kadın, en pis silahını kullanarak meydana çıkmıştır.

Bilindiği gibi, bu, “şehvetleri tahrik” silâhıydı.

Tahrik yegâne hedefti. Bunun arkasında, “bir kocaya sahip olmak”, veya en azından “bir aşığı bulunmak” gibi herhangi bir niyet mevcut değildi.

Tahrik, sadece tahrik...

Kadın, bununla cazibesindeki kudreti anlayacak, sonra da erkeğe bu silâhla hâkim olacaktı. Nitekim bu hakimiyet aynen gerçekleşmiştir.

Madem ki erkek Darwin’e göre “hayvana benzeyen” bir insandır ve cinsî duygularının esiridir, o halde böyle bir “erkeğe” hükmedecek en büyük kuvvet “şehvettir”. Et ve

kemiğinde mevcut bulunan şehvî arzuları harekete geçiren her etken onun mutlak hâkimidir.

O halde “hislerini tahrik eden her kadın” bu erkeğin hâkimidir.

Kadın, tahrik silâhını kullandığı müddetçe şehvetlerinin esiri olan erkekler üzerindeki hakimiyetinin artacağını anlamıştı.

Bu bakış açısından hareket eden kadın için tahrik, başlıca hedef olmuştu. Üstelik, tahrik neticesinde meşru bir kocaya, yahut da herhangi bir aşığa sahip olmak mecburiyetinde de değildi. Buna zaruret yoktu. Çünkü o, bütün erkeklerle karşı, tahrik kabiliyetini bir silâh olarak kullanmaktaydı. Böylece, her erkeğin benliğinde kendi varlığını hissettirmenin imtiyazını elde etmişti.

Günümüzün kadını yaşamak için çalışıp didiniyor. Gerçi bu hayat kendisi için yorucu ve yıpratıcıdır. Fakat o, bu yorgunluğu, tahrik vasıtasıyla erkekler üzerinde kazanmış bulunduğu nüfuzu hesaba katarak telâfi etmektedir. Nasıl olsa kadın, her erkeğin gönlünde yatan bir varlık olmaya devam ediyor ya... Gerisine boş ver, diyordu. Onu eğlendiren, avutan düşünce buydu.

Tahrik yoluyla erkekler üzerinde kurduğu hâkimiyetin kendisine cazip geldiğini gören kadın, bu işe devam etmiştir.

Şeytanın da yardımıyla o, böyle bir fikrin arkasına düştü. Çıplak olarak film çevirdi, televizyonda göründü. Sahneye böyle çıktı. Ve çırılçıplak pozlarıyla romanların ve fotoromanların konusu oldu. Buna benzer daha nice tahrik

vasıtlarına sermaye olmakta herhangi bir sakınca görmedi. Böylece hayatın her yönü bir fitne sahnesi haline geldi. Sanki dünya bir sarhoşluk ikliminden ibaretti...

Avrupa'nın, medeniyet ve yükselme diye beşeriyete yutturduğu gelişme işte buydu. Bu haliyle Avrupa, din, ahlâk ve gelenek olarak ne varsa şayet hâlâ ortada birşey kaldıysa söküp atmak istiyordu.

Daha önce, çeşitli metotlarla bozguna uğratılan islâm dünyasına bu gelişmelerin sıçraması gayet normaldir.

Emperyalistlerin İslâm milletlerini manen çökertmek için hazırladığı plân aynen tatbik edilmiş, -yukarıda misyonerlerin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi- ve körükörüne Avrupa'dan nakledilen kadın bağımsızlık hareketleriyle birlikte, orada yürürlükte bulunan tahrik sanatları da bu memleketlere beraber gelmiştir. Zaten daha evvel zemin hazırlanmış bulunuyordu. Sadece plânın zaman bakımından uygun anı beklenmekteydi.

Müslüman kadın, böylece her türlü tahrik sanatını öğrenmiş oldu. islâm memleketlerinde çıplak sinemalar, çıplak gazeteler, televizyon yayınları ve buna benzer fotoromanlar tahrik sanatını kendi dilleriyle öğretiyor ve tatbikini teşvik ediyordu.

Gazetelerin "kadın sütunu" yazarları, kadının nasıl cazip bir hale getirileceği, daha doğrusu erkekleri ne şekilde tahrik edecekleri ve onlara nasıl hâkim olacakları, bu hususta ne yapılması gerektiği konusunu uzun uzadıya izah ediyordu.

Evde ve caddede tahrik,

Konuşurken ve hareket halinde iken tahrik,

Giyim ve kuşam konusunda tahrik,

Yürürken, otururken ve bakarken tahrik...

Yukarıda bahsi geçen muhterem (!) yazarlar bu bahislerin hepsinde ilerlemeye devam ediyordu.

Artık Müslüman kadın için de tahrik başlıbaşına bir hedef olmuştu. (Tıpkı Avrupalı kadında olduğu gibi), o da, bu tahrik sanatını bir kocaya veya en azından bir aşığa sahip olmak için kullanmayı düşünmüyordu.

Kadının bağımsızlığını müdafaa eden yazarların empoze ettiklerine göre onun herhangi bir erkeği dost edinmesi tabîi hakıydı.

Tahrik sanatının Müslüman kadının hayatındaki değeri, bu husustaki başarısı nispetinde, içeride ve dışarıda karşısına çıkan her erkeğin benliğine nüfuz edebilmesiyle ölçülür.

Hatta müslüman kadın, bu sanatta Batılı hemcinslerinden daha ileri gitti. Böyle bir halin meydana gelişinde, Şark dünyasındaki milletlerin anarşi içinde oluşlarının büyük etkisi vardır.

Dinden geri kalan son halka da işte böylece koparılmıştır.

Buraya kadar hem İslâm memleketlerinde, hem de diğer cemiyetlerde olup bitenleri yorucu bir şekilde arzetmiş bulunuyoruz.

Bütün yıkıcı faaliyetlerden, dinî inançların tahrip edil-

mesi için sarfedilen büyük gayretlerden sonra yeryüzünde İslâm veya Müslümanların bekası beklenebilir mi?

Böyle bir ortamda Müslüman bir erkeğin veya müslüman bir kadının yaşaması mümkün müdür?

Yıkıcı kuvvetlerin erişmek istediği asıl hedef, yeryüzünün neresinde olursa olsun, müslüman insanın hayatını yaşanmaz hale getirmektir.

O kadar ki, böyle bir ortamda yaşayan herhangi bir müslüman için, etrafındaki her unsur, cehennemin bir parçasını oluşturmalıydı.

Kin cehennemi; Baskı cehennemi...

Şahsî, fikrî, ruhî, sosyal yalnızlık cehennemleri müslümanın etrafını açıktan sarmıştı. Gayrimüslim cemiyetlerde yaşayan müslümanların hepsi de bu gibi cehennemlerin ateşine maruz bulunuyordu. Müslüman hakkında tahkikat açılıyor, kendisiyle alay ediliyor, işkenceye tâbi tutuluyor, hakarete uğruyor, her türlü imkânlarla sevimsiz bir mahlûk haline getirilmeye çalışılıyordu. Her türlü dinî bağlayıcılıktan sıyrılarak Çıplaklar Kampı'nı hatırlatan toplumların içinde kendine has kıyafetiyle müslüman kadının hali ise daha başka bir durum arz ediyordu.

Bütün bu gelişmelere rağmen böyle bir toplum içerisinde hâlâ şahadet kelimesini söyleyenlerin bulunabilmesi doğrusu hayret edilecek bir neticedir.

Baştan beri izah etmeye çalıştığımız gerçeklere aykırı gibi görünse de, ben size "İslâm, muhakkak muzaffer olacaktır" dersem sakın bu sözüme hayret etmeyiniz ve böyle bir hükmü anlamsız bulmayınız.

İSTİKBAL İSLAM'INDIR

İstikbâl (gelecek) İslâm'ındır, öyle mi?

Bunca yıkıcı gayretlerden ve ezici faaliyetlerden sonra, beynelmilel (uluslar arası) ve mahallî (yerel) cereyanların tesiriyle İslâm dünyasına son darbe de indirildikten sonra, bu sözü kim kabul eder?

Evet... Kim kabul eder?

Haçlı emperyalizmi, İslâm'a bu darbeyi indirmek hususunda bütün gücünü kullanmıştır.

Küçük küçük devletçikler haline getirilmek suretiyle İslâm dünyasının birliği parçalanmış; bu devletler de, aralarına serpiştirilen kin ve nifak tohumlarıyla birbirinden uzaklaştırılmıştır.

Ayrıca, bu memleketlerin her birinde din, toplumdan; şeriat da, sistemli bir şekilde, hayattan uzak tutulmuştur.

Aynı emperyalistler, dinî değerleri tekrar hayata hâkim kılacak bütün faaliyetleri ve onun insan yaşayışı üzerindeki etkin rolünü iade edici her hareketi, nerede görmüşse, derhal bastırmıştır.

Tatbik ettikleri eğitim politikasıyla genç beyinlere dinin hayat verici şüphelerini arttırıcı birkaç meseleden başka birşey öğretilmemiştir.

Emperyalistler, her İslâm memleketinde, dinden nefret eden ve dinî prensiplerden uzak yaşamayı gaye edinen bir nevi aydınlar zümresi yetiştirmeye özellikle önem vermiştir. Öyle ki, bu zümre, elindeki propaganda vasıtalarıyla, dinî hakikatları veya dinî yaşayışı, yobazlık, gericilik ve tutuculuk gibi ürpertici tanımlamalarla geniş halk kitlelerine takdim etmiştir.

Aydınlar arasında, İslâm nizamına dönülmesi gerektiği tezini müdafaa eden her aydına karşı özel bir cephe kurulmuştur. Çünkü bilhassa aydın bir zümrenin bu şekildeki tavsiyeleri, Haçlı emperyalizminin iki asırdan beri devam ettirmekte olduğu büyük gayretlerin boşa gittiğini göstermekteydi.

Ne yazık ki emperyalistler bu hususta gerçekten başarı gösterdi.

Müslümanları dinlerinden uzaklaştırmaya muvaffak oldular.

Gerçi bu memleketlerde hâlâ “İslâm” dan bahsedilmektedir. Ve üstelik bu milletler, sırası gelince, “müslüman” olduklarını iddia ederler. Fakat bu iddianın gerçekte hiçbir fonksiyonu yoktur.

Emperyalistler, halkın yeniden İslâm nizamına dönüşü gayesiyle İslâm dünyasında cereyan eden bütün teşebbüsleri engellemeye muvaffak oldular.

Peki, sonra?..

Sonrası şu ki, İslâm diniyle mücadele eden misyonerlerin faaliyetlerini milyarlarca dolar sarfetmek suretiyle des-

tekleyen Amerika'da her şeye rağmen İslâmî hareket zenciler arasında hızla yayıldı ve sayıları kısa bir zaman sonra çeyrek milyona yaklaştı.

Amerikan hükümeti bu zencileri yakalayıp zindana attı. Bizzat Amerikan gazetelerinin ifadesine göre, zenci Müslümanlar çeşitli işkencelere maruz bırakıldı. Fakat durum değişmedi. İslâm daveti bu defa zindanlarda itibar görmeye başladı. Aynı gazeteler zenci Müslümanların, hedeflerine ulaşmak konusunda, hiçbir baskıya aldırmadıklarını itiraf eder. işkence ve zulüm sistemleri onları yollarından alıkoyamamış, zabita faaliyetlerinden ise hiç korkmamışlardır. Çünkü onlar Müslüman olmuşlardı.

Daha sonra?

Daha sonra, İslâm'ın Afrika'daki yayılmasını durdurmak için milyonlarını sarfeden Amerika, bu konuda yeni bir keşifte bulundu:

—Afrika'daki Amerikan ajanları İslâm davetinin bayraktarlığını yapacaktı.

Yeni metot buydu. Müslüman Afrika'nın Amerikan ajanlarının elinde kalabilmesi için hiç olmazsa bu usulün tatbiki zaruriydi. Çünkü bu bölgedeki İslâmî yayılış, misyonerlerin gayretini felce uğratmaktaydı.

İlâhî iradenin bu şekildeki tecellisi karşısında insan ne yapabilir? Öyle bir irade ki, Allah'ın nurunu söndürmek isteyenlerin karşısına çıkıyordu. Halbuki “- (Kâfirler) istiyorlar ki, Allah'ın nurunu (İslâm dinini) ağızları ile (kötü söz ve iftiraları ile) söndürsünler. Allah ise, nurunu tamamlayacaktır, kâfirlerin hoşuna gitmese de.” (es-Sâf- 8)

Şimdi, Müslümanları ve İslâm dünyasını bir tarafa bırakarak, gözümüzü, çeşitli cereyanların hakim olduğu Batı dünyasına çevirelim.

Ruhî buhranlar içinde kıvranan Batının bu çırpınışı elbette sonsuza dek devam edemez. Şayet bu nesil beşeriyetin sonu değilse...

Eğer insan, kaderi icabı, yeryüzünde bir müddet daha yaşayacaksa, derinlemesine yuvarlandığı uçurumun dehşetini şüphesiz farkedecek ve daldığı gaflet uykusundan bir gün uyanacaktır.

Görünen belirtileriyle esasen bu uyanış başlamıştır bile...

Şimdi beşeriyet, hiçbir şeyle tatmin edilmeyen bir açlığın pençesinde kıvranmaktadır. Gerçi iktisadî nizamları, siyasî doktrinleri vardır. Sosyal ıslahat hareketlerine sahip bulunmaktadır. Kısaca, tarihin belki de hiçbir devrinde görülme-yen bir refah seviyesine kavuşmuştur. Bununla beraber o, elinde bulunan bu imkânlarla açlığını giderememektedir. Çünkü beşeriyet ruhî açlık içindedir. İman ihtiyacından doğan bir açlıktır bu...

Zihinlere musallat olmuş sonu gelmez endişeler halinde bu açlık, kendisini hissettirmektedir. Modern tekniğin hazırladığı yüksek hayat standardı, her türlü maddî servet ve imkânlarla rağmen, insanoğlu ruhî bunalımlardan kurtulamamaktadır. İç sıkıntıları, yüksek tansiyonlar, intihar ve cinnet hadiseleri, hep, iman ihtiyacının belirtileridir.

Maddî servetlerin ve bayağı zevklerin içine gömüldükçe insandaki aklî dengenin daha ziyade bozulduğu görül-

mehtedir. Vicdanların derinliklerinde saklı bulunan açlık hissi, böylece, biraz daha günyüzüne çıkmaktadır.

Yakın bir gelecekte, bu açlığın gerçek sebebi anlaşılacak; insanların inanmaya, hem de kâinatın sahibi olan ALLAH'a inanmaya muhtaç olduğu meydana çıkacaktır. Bu öyle bir ihtiyaçtır ki, başka bir vasıta ile tatminine imkân yoktur. Ve onun yerini hiçbir unsur dolduramaz.

Muhtaç olduğumuz bu inanç zikir ve tesbih çekmek değildir. Başka insanlar hesabına ruhların dünyasına dalmak da değildir... Bu öyle bir imandır ki, bütün insanları aklıyla, ruhuyla, bedeniyle şümülü içine alacaktır. Zaten yeryüzünde, İslâm'dan başka, bu muhtevaya sahip başka bir sistem mevcut değildir.

İsimlerimizin Ahmet, Mehmet veya Ali olmasında herhangi bir mecburiyet yoktur. Adları ne olursa olsun, bütün insanlar, acı tecrübelerin neticesinde, bir daha vazgeçmemek üzere, fitratlarına uygun, kendilerini tek istikamette birleştirebilen gerçek inanın İslâm dininde olduğunu idrak edeceklerdir.

İslâm dinine dönüşü mâni olan büyük engeller çok geçmeden yok olacaktır.

Böyle bir İNKILAB hamlesi, zaten, beşer tarihinde ilk defa görülen bir durum değildir.

Belki şu anda, fikir ve düşüncelerin bu yönde gelişmesi imkânsız görülebilir. Fakat bu değişmeyi kolaylaştırıcı sebepler ergeç ortaya çıkacaktır.

İnsanoğlu kendisini felâkete götüren ruhî bunalımın

gerçek sebeplerini anladıktan sonra köklü bir inanç sistemine dayanan rejimi kolayca kabul edecektir. Belki bu rejim, onların bugünkü başıboş hayatlarını kayıt altına alacaktır. Amma içinde çırpındıkları bunalımın da esas itibarıyla böyle bir hayattan doğduğunu idrak etmekte gecikmeyeceklerdir.

Gayrimeşru yollarla elde edilen servetlerin aldatıcı cazibesinden gönüller vazgeçecek, makul ve meşru kazanca razı olduktan sonra, insan bu servetin çerçevesi içinde tabîî rahatını arayacaktır.

Bugünün kadını cemiyet hayatında tahrik unsuru olmaya devam ediyor. Hatta kendilerini böyle bir ortam içinde bulmaları hoşlarına gittiği için derinlemesine düştükleri bataklıktan çıkma faaliyetleri nefislerine ağır geliyor. Hâlbuki Avrupa ve Amerikalı bir kısım kadınların bile hemcinslerinin bu olumsuz tavrına artık ürpererek bakmaya başladıkları bilinmektedir.

Bununla beraber, hemen ilâve edelim ki, söz konusu tahrik faaliyetleri, eskisine nazaran daha da artacaktır. Hatta bugüne kadar çerçevenin dışında kalmış bulunan birçok kadınlar da söz konusu faaliyetlere katılacaklardır. İşte hastalık bu şekilde dünya çapında bir özellik kazandığı an, birçok kadınlar, kocaları, nişanlıları ve sevgilileri için bir ızdırab ve azab nedeni olacaktır. Aileler yıkılacak, bağlar kopacak, gönüller derinden derine yaralanacaktır.

Çok geçmeden kadın böyle bir hayata devam etmenin uygunsuzluğunu anlayacak, yaratılışında mevcut bulunan güzel davranışlara kendisini kavuşturucu bir nizamın kendisi için daha hayırlı olacağını, bugünkü gidişin ise mut-

suzluktan başka bir netice getirmediğini nihayet idrak edecektir.

İşte o gün insanlar dine dönecektir. Hem de İslâm dine.

Bu, insan iradesinin dışında cereyan eden bir kanunla gerçekleşecektir. Çünkü Allah, insan fitratına bu kanunu yerleştirmiştir. Zamanı gelince, o, gönüllerdeki vazifesini yerine getirecektir.

O gün mutlaka gelecektir. İman hayatı sözkonusu olduğu zaman bir veya birkaç neslin ömrü önemli değildir.

“O gün ne zaman gelecektir?” diye düşünmek yersizdir. Mühim olan şudur: O gün mutlaka gelecektir.

Eğer beşeriyetin devamı mukadderse, Allah'ın iradesiyle o gün gelecektir.

O gün geldiği zaman, İslâm dini ile küfrün arasındaki uçurumun üzerinde köprü kurmak isteyen Müslüman neslin karşıkarşıya kaldığı ve bu yolda verdiği kurbanların acısı devam edecek midir?

Hayır...

Onlar, yerde ve gökte kendilerine garanti verilmiş kurbanlardır:

“Şüphesizki Allah kendine yardım edene yardım edecektir. (Onun yolunda cihadda bulunana) Şüphesiz Allah çok kuvvetli, çok azizdir.” “Hac:40”

Yüce Allah doğru söyler.

DİPNOT

- 1) En az 30 sopaya kadar icap eden ceza.
- 2) Hisan adlı kitapta, mesabihi'is-sünne.
- 3) Lügat manası «Entariler» demektir. Fakat münafıklar tarafından bu kelime Muhacirlere takılmış bir lâkap olarak kullanılıyordu.
- 4) Oğlunun adı da Abdullah'dı.
- 5) Sefer dönüşü geride kalmış olanları veya azıtanları, yahut da yardıma muhtaç bulunanları gözetmek gayesiyle ordunun gerisinden gelen bölük.
- 6) Hadisi îbn Cerir rivayet etmiştir.
- 7) Ebu Davud'dan rivayet edilmiştir.
- 8) Bu günün gardrobu yerine kullanılan bir nevî torba. Ancak bu sağlam bir kumaştan yapılıyor ve icabında bir kulübe gibi ayakta durabiliyordu.

